

Izhaja vsak dan zjutraj razven
v ponedeljkih in dnevih po praz-
nikih. — Posamezna številka
Din 1.—, mesečna naročnina
Din 20.—, za tujino Din 30.—.
Uredništvo v Ljubljani, Gregor-
čičeva ulica št. 23. Telefon ured-
ništva 80-70, 80-69 in 80-71.

Jugoslovan

Rokopis se ne vračajo. — Oglasi
po tarifi in dogovoru. — Uprava
v Ljubljani, Gradišče 4, tel. 30-68,
podružnica v Mariboru, Aleksan-
drova cesta št. 24, telefon 29-60
Podružnica v Celju, Samostan-
ska ulica št. 4.

Št. 52

Ljubljana, nedelja, dne 3. avgusta 1930

Leto I.

Vsi na skupno delo za državo

**Velepomembni govori predsednika vlade v Sarajevu in Mostarju - »Naj živi prvi jugoslovanski mini-
strski predsednik, general Peter Živković!« - Po ojačenju države parlamentarizem sloge in solidarnosti!**

Sarajevo, 2. avgusta. Sinoči ob 7-30 je priredil predsednik vlade general Peter Živković banket predstavnikom oblasti, združenim in uglednim meščanom. Točno ob 7-30 je prispel predsednik vlade v mestno posvetovalnico, navdušeno pozdravljen od ljudstva pred posvetovalnico in povabljenec. Predsednik vlade se je pred banketom zadržal v razgovoru s povabljenimi in se razgovarjal s predsednikom novinarskega združenja Milanom Pesslerom. Ob 8. se je začel banket. Predsednik vlade je nazdravil Nj. Vel. kralju, rekoč: »Gospodje! Večkrat sem prišel v Sarajevo, toda današnji moj obisk je prvi, odkar je Sarajevo postalo središče banovine. Kar je to mesto doseglo večji in važnejši pomen, bodisi v političnem ali gospodarskem pogledu, se mora zahvaliti sklepu Nj. Vel. kralja, ki je 6. januarja lanskega leta presegal zvezo s slabo prošlostjo, ki je ogrožala celo bodočnost naše kraljevine, ter je dal nov pravec njenemu življenju. Zato mi je dolžnost, da nazdravim kakor vedno dozdaj v znak zahvalnosti velikemu vladarju, ki dan in noč skrbi za dobro in srečo svojega naroda, ter kličem: Da živi Nj. Vel. kralj Aleksander I. in Nj. vzvišen kraljevski dom!« Ta zdravica je bila od vseh prisotnih sprejeta z burnim ploskanjem. Nato je predsednik vlade izrekel zdravico drinski banovini in Sarajevu kot središču banovine. Predsedniku vlade je odgovoril načelnik mesta Sarajeva g. Mutevelić, ki je na kon-

cu govora vzkliknil: »Da živi prvi jugoslovanski ministrski predsednik general Peter Živković!« Govor je bil sprejet z odobravanjem in ploskanjem predsedniku vlade. Za časa banketa so se zbrale množice ljudi pred občinsko posvetovalnico, ki so navdušeno klicale predsedniku vlade, ko se je pojavil na balkonu in se zahvaljeval ljudstvu.

Predsednik vlade je dejal:

»Gospoda! Z zakonom od 3. oktobra lanskega leta je bila ustanovljena tudi drinska banovina s sedežem v vašem mestu, v Sarajevu. Vaši banovini je zaradi centralnega položaja kakor tudi spričo tega, ker so v njej zastopane vse veroizpovedi našega naroda, pripadla velika naloga in vloga, da izvrši jugoslovanske ideje in misli. Da bi se odzvala pozivu in pričakovanjem, je treba, da se brez ozira na vero in plemena, brez ozira na bivše strankarske vezi vsi snidemo pri skupnem delu urejanja naše države, v duhu manifestacije Nj. Vel. kralja in pa programa, ki ga je razglasila kraljevska vlada v svoji deklaraciji prejšnji mesec. S tem, da pozabimo vse slabosti naše prošlosti ter da z navdušenjem in iskreno gremo na delo v nacionalni in državni smeri, utrjujoč pri tem gospodarski in kulturni položaj naše države, bomo zavarovali in dvignili njeno moč in njen ugled v svetu in ustvarili našemu narodu boljše bodočnost.

Spričo svojega političnega in zgodovinskega položaja mora biti Sarajevo v tem pogledu pred vsemi in služiti kot vzor ne le krajem v banovini, temveč tudi vsem ostalim krajem naše kraljevine. Prosim vas, sporočite to in moje pozdrave vsemu meščanstvu vašega mesta. To čašo dvigam zaradi napredka Drinske banovine in njene centralnega mesta in na vaše zdravje. Živijo!«

Na ta govor se je od vseh strani odzvalo ljudstvo z viharim vzklikanjem kralju, državi in ministrskemu predsedniku. Na govor je odgovoril mestni župan, ki je podarjal, da je narod prav posebno ponosen in hvaležen, da ima v svoji sredini njega, predsednika vlade in milega domačina. Množica ljudstva je ostala pred mestno hišo vse do 22. ure in vedno znova izražala svoja čustva z vzklikanjem kralju in domovini. Predsednik vlade je med pozdravljanjem navdušenega ljudstva odpotoval v Ilidže. Davi ob 7. uri je zopet zapustil Ilidže in se odpeljal v smeri proti Dubrovniku.

Konje, 2. avgusta. 1. Davi ob 8. uri je prispel z avtomobilom načelnik vlade v spremstvu kabinetnega šefa g. Filipovića. Avtomobil se je ustavil pred zgradbo sreskega načelnika. Sreski načelnik je predsedniku vlade poročal o položaju v srezu, nakar je general Peter Živković obiskal mestno hišo, kjer ga je pozdravil konjički župan. Z njim se je predsednik razgovarjal o občinskih vprašanjih in obljubil svojo

podporo. Z magistrata se je vrnil na sresko načelnikstvo, kjer je sprejemal zastopnike kulturnih in humanitarnih društev. Iz Konje se je odpeljal proti Mostarju.

Mostar, 2. avgusta. 1. Danes ob 10. uri dopoldne je dospel v Mostar predsednik vlade v spremstvu svojega kabinetnega šefa. Pred magistratom so ga pričakovali zastopniki upravnih oblasti in občine, njim na čelu banski inspektor Stilić. Po pozdravnem govoru je predsednik vlade šel v slavnostno dvorano v občinski hiši, kjer ga je pozdravil župan g. Peljić. Na županov pozdrav je predsednik vlade odgovoril s temi besedami:

»Gospodje! Potrebno je, da se vsi potrudimo pri svojem delu v smislu obstoječih odredb in reform našega kralja. Naglašam da bo šele takrat prišlo do zboljšanja sedanjih razmer. Jaz vas lepo prosim, da pošljete vse vaše prošnje banu ali pa meni, in vas zagotavljam, da bomo vsi storili vse mogoče, da jih izpolnimo. Treba je, da delamo v pravek deklaracije in da narod podpira delo oblasti in da se ojačimo predvsem v gospodarskem pogledu. Šele potem bo prišel do veljave parlamentarizem, toda ne na tisti način kakor bivši, marveč z roko v roki, vsi složni in solidarni.«

Predsednik vlade je zaključil svoj govor z vzklikom Nj. Vel. kralju. Nato je zapustil mestno hišo ter nadaljeval svoje potovanje.

Popoln polom »Rdečega dneva«

O večjih neredih se poroča le iz — Avstralije

Pariz, 2. avgusta. n. Včeraj ni bilo neredov. Promet v mestu je bil normalen. Komunisti niso mogli izvesti spopadov. Pred tvornicami je bilo aretiranih le nekaj komunističnih agitatorjev. Včerajšnje komunistične manifestacije so doživele popoln neuspeh.

Oblasti so z energičnimi ukrepi preprečile vsak nemir in onemogočile vsako komunistično demonstracijo. »Rdeči dan« je potekel brez incidentov. Komunistična zborovanja so ostala brez efekta, ker se jih je udeležilo komaj 5000 oseb. Vsa prometna sredstva so normalno obratovala. V vsej Franciji vlada mir, nikjer ni bilo zaznamovati incidentov.

Sofija, 2. avgusta. n. Policija je izdala včeraj energične varnostne ukrepe. Zaradi tega v vsej državi ni prišlo do motenja miru, razen v Plovdivu, kjer so priredili komunisti nekaj demonstrativnih nastopov. Nastop policije je preprečil vsako kalitev miru.

Salzburg, 2. avgusta. n. Povodom 1. avgusta so poskušali tukajšnji komunisti obhajati takozvani »Rdeči dan«. Mnogo jih je bilo aretiranih.

Graz, 2. avgusta. n. Komunistični poskus, da se priredijo demonstracije, ni uspel. Policija je aretirala mnogo komunistov, jih pa po večini zopet izpustila, ker so se legitimirali.

Olomue, 2. avgusta. n. Nekoliko sto komunistov je poskušalo včeraj prirediti zborovanje, na katerem je govorila tudi senatorica Marija Stejskal proti parlamentu in vojski. Policija je komuniste takoj po pričetku zborovanja razpršila. Bilo je mnogo ljudi aretiranih, med njimi tudi omenjena govornica, ki pa je takoj izpuščena na svobodo.

Tudi v drugih češkoslovaških mestih so komunisti poskušali prirediti demonstracije, ki jih je pa policija preprečila.

Berlin, 2. avgusta. n. V Berlinu je bilo

včeraj veliko komunistično zborovanje, na katerem so bili prisotni tudi socialni demokrate. Zborovanje je imelo namen protestirati proti oboroževanju. Policija je bila pripravljena. Nikjer ni prišlo do spopadov med komunisti in socialnimi demokratami, ker je policija poskrbela vse potrebno, da se ne bi prelivala kri.

Praga, 2. avgusta. AA. ČTK poroča, da je ves včerajšnji dan potekel brez pomembnejših incidentov. Dozdaj ni bil sporočen niti en poskus manifestacij. V Mladí Bole-slavi severno-vzhodno od Prage so se trije komunisti skušali vtihotapiti v mesto, kar jim je bilo preprečeno. Poročajo, da je do neznanh izgrediv prišlo v industrijskem predelu Ostrove na Moravskem.

Budimpešta, 2. avgusta. AA. Korbiro poroča, da se je sredi zbralo nekaj stotin komunistov, ki so manifestirali po ulicah, vendar je policija preprečila vsakršno manifestacijo. Ker so se komunisti policiji uprli, je bilo kakih 300 manifestantov aretiranih, od katerih so jih 50 spet spustili. Policija je gospodar položaja.

Bukarešta, 1. avgusta. Državni podtajnik ministrstva notranjih zadev je na današnji seji poročal o ukrepih, ki so bili storjeni za preprečitev demonstracij, ki so jih danes nameravali vprijeti komunisti. Danes popoldne ni v vsej državi nikjer prišlo do izgrediv in je povsod vladal popoln red.

Le v Kišinevu so komunisti povzročili motnje v miru, ki pa so bile malenkostne.

Adelaide, 2. avgusta. AA. Tu so izbruhnili včeraj veliki nemiri komunistov in brezposelnih. Policija je razglašala demonstrante s pendreki.

Kronanje kralja Karla bo v jeseni

Bukarešta, 2. avgusta. AA. Rador javlja, da je romunski kralj Karol II. včeraj odpotoval v Sinajo, kjer ostane na letovanju. Kralj bo še nadalje v zvezi s svojimi ministri, vendar do konca avgusta ne bo nikogar sprejel v avdienco.

Govorice, da bo jeseni zavladala v Romuniji koncentracijska vlada, seljaška stranka odločno zavrača in demantira. V sporazumu s predsednikom vlade dr. Maniujem je kralj Karol končno sklenil, da se za kronati za kralja 21. septembra.

Agrarna politika delavske vlade

Notranja kolonizacija in stabilizacija žitnih cen naj dvigneta poljedelstvo

London, 2. avgusta. AA. Sinoči je obrazložil poljedelski minister dr. Addison cilje vladne poljedelske politike, ki jih je očrtal na včerajšnji seji spodnje zbornice zakladni minister Snowden. Vladna politika ima namen dvigniti poljedelstvo z zakonskim načrtom o prodaji, z dajanjem v najem posestev zmognim najemnikom in z gradnjo kmetijskih domov.

Politika se opira na dejstvo, da je Anglija najboljša poljedelsko tržišče na svetu. Addison je nadalje naglasil, da je v Angliji veliko krajev, ki se zalagajo z inozemskimi živilci. Zato vlada namerava pooblastiti poljedelsko ministertvo kakor tudi lokalne oblasti za nakupovanje zemlje, ki bi se potem razdelila med sposobne poljedelce. Vlada bo med drugim pospeševala specijalizacijo poljedelstva in omogočila tako poljedelcem, da se posvetijo priljubljeni stroki. Nadalje bo vlada skušala, da na primeren način stabilizira žitne cene. O tem

vprašanju bo razpravljala konferenca dominijonov. Zato vlada ne more formulirati svojih predlogov, dokler ne poda konferenca svojega poročila. Kakor hitro bodo znani sklepi konference, bo vlada storila vse, da postavi žitno produkcijo v Angliji na gospodarsko podlago.

Danes je bila objavljena spomenica o zakonskem načrtu o prodajanju poljskih pridelkov, kateri pravi, da bodo regulirali cene žitu odbori, ki jih bodo izvolili poljedelci sami. Nadalje določa zakonski načrt, da se bo določitev cen omejila na kraje, kjer so bili proizvođači producirani. Te cene bodo obvezne za proizvođače dotičnega okraja. Nadalje obsega zakonski načrt določbo, ki brani poljedelce pred eventualnim izkoriščanjem. Odbori konsumentov bodo pa varovali splošne interese prebivalstva. Vse pritožbe proti načrtom pridejo pred preiskovalni odbor.

Politična kriza v Nemčiji

Koch-Weser izstopil iz vodstva »nemške držav. stranke« Brezposelnost in Hugenbergova propaganda

Berlin, 2. avgusta. d. Voditelj nove nemške državne stranke (nekdanjih demokratov) minister na razpoloženju Koch je to svojo funkcijo odložil danes. Na njegovo mesto je stopil pruski finančni minister dr. Höpker-Aschoff. Koch je hotel s svojo odločitvijo omogočiti sodelovanje nemške državne stranke z nemško ljudsko stranko, ker misli, da je njegova oseba ovira za tako sodelovanje. Koch pa označuje tudi voditelja nemške ljudske stranke dr. Scholza za enako oviro in ga zato poziva, naj tudi odstopi. Do sedaj pa je nemška ljudska stranka to zahtevo odločno odklanjala.

Pariz, 2. avgusta. n. Tehnični svetnik francoskega poslanstva v Berlinu profesor Chesnard je prišel v Pariz in ga je sinoči sprejel zunanji minister. Profesor Chesnard je poročal Briand o notranje-političnem položaju v Nemčiji posebno z ozirom na bližnje parlamentarne volitve.

Francoska javnost je v velikih skrbih zaradi notranje-političnega položaja v Nemčiji. Zadnje odpuščanje velikih delavskih mas z dela v največjih tovarnah se smatra kot rezultat Hugenbergove propagande proti Youngovem načrtu.

Brzjavke predsedniku vlade

Beograd, 2. avgusta. AA. Predsednik vlade general Peter Živković je prejel od jugoslovanske nogometne reprezentance tole brzjavko iz Montevidea:

Gsvojivši si v svetovnem nogometnem prvenstvu tretje mesto v slavo naših barv pozdravljamo Vašo ekscelenco. Vsi naši so silno navdušeni nad uspehom jugoslovanske nogometne reprezentance.

Ostavka dr. Engliša

Praga, 2. avgusta. n. Finančni minister dr. Engliš je že pred nekaj dnevi podal pismeno ostavko. Po nalogu ministrskega predsednika Udržala je pri dr. Englišu interveniral minister Bradač, vendar je dr. Engliš izjavil, da se je odločil k demisiji zaradi stališča enega dela vladnih strank, ki ga je ostro napadal v svojih listih. Ne ve se še, kako se bo ta afera likvidirala.

Prihodnja številka

»Jugoslovana«

izide v ponedeljek zjutraj

Naš gasilski praznik

Pod geslom: bližnjemu na pomoč, se je zbrala danes v Ljubljani gasilska armada, da manifestira za svoj vzvišen program. Pravo in požrtvovalno človekoljubje je podlaga tega programa in naj grozijo človeštvu razbesseni elementi požara, povodnj, viharja ali potresa, vedno je gasilec pripravljen, da pohiti bližnjemu na pomoč. A tudi ob vsaki drugi priliki je vedno pripravljen gasilski reševalni avto, da v najkrajšem času nudi prvo pomoč. Zato je današnji praznik gasilcev tudi pravi praznik človekoljubja, idealnega in požrtvovalnega človekoljubja, ki nikdar ne vpraša za plačilo.

Današnji gasilski praznik pa je tudi sijajen slovenski praznik. Gasilci iz vseh slovenskih dežel so prihiteli na ljubljanski kongres, da manifestirajo za slovensko vzajemnost. Vsa slovenska gasilska armada je v slovenskih vrstah in eden najbolj trdnih, pa tudi najbolj stalnih temeljev slovenske solidarnosti. Saj je v vseh slovenskih narodnih gasilstvu ena najmočnejših in najpomembnejših narodnih organizacij in prav zato je njegova pripadnost k slovenski misli odločilne važnosti. Slovenska manifestacija gasilcev pomeni, da so široke množice slovenskih narodov za slovanstvo in v tem je največji pomen današnjega slovenskega praznika.

A tudi državni praznik je današnji gasilski dan. Po vrsti vsi gasilci so udani pristaši državne misli in oni element, ki vedno hoče napredek in ki je vedno proti vsakemu razdiralnemu delu. Kjerkoli se kaj ruši, je že tu močna roka gasilcev, da omeji razdiralno delo. Tvorna in gradilna sila je v gasilstvu in zato je to eno najmočnejših opor gradilnega življenja v državi. Baš sedaj pa najbolj potrebujemo gradilnih sil in zato je gasilstvo v današnjih dneh tem bolj pomembno za državo, ki zato tudi na vse načine podpira gasilstvo in njegove plemenite težnje. In prav je tako in le še bolj je treba podpirati gasilstvo, da bo v vseh delih države na višku svoje pripravljenosti in dolžnosti.

Najlepši pomen današnjega slovenskega gasilskega dne pa je v tem, da je praznik sloge in složnega dela. Naj so divjali v deželi še tako silni strankarski viharji in razbili prav vsako narodno organizacijo, sloge gasilcev vendar niso mogli omajati. Društvo za društvom, organizacija za organizacijo, je postajala plen strankarske razcepljenosti, a gasilstva in njegove enotnosti ti viharji le niso mogli omajati. Vedno so ostali gasilci zvesti svojemu idealu in ostali edini. Naj je bil kdo pristaš te ali one stranke, v gasilskem društvu je bil dobrodošel, če je bil čisto za človekoljubni program društva. In naj je bil v stiski in nesreči pristaš te ali one stranke, gasilci so mu vedno priskočili na pomoč, ker je bil pomoči potreben.

Močno in silno je bilo pri nas strankarstvo, skoraj v vsaki panogi našega življenja se je poznala njegova moč, toda gasilstvo je bilo še močnejše, ker njega ni zmoglo strankarstvo. Ta razveseljiva konstatacija pa odpira nad vse bodrilen pogled v prihodnost, ker dokazuje, da je narod za složno delo in za vzajemno sodelovanje. Gasilci so podali ta dokaz in priznanje jim zato!

Isti dokaz pa moramo podati tudi mi vsi. Dosti, mnogo preveč je že bilo med nami preprirov, intrig in medsebojnega obračunavanja. Sedaj naj nastopi v vsem obsegu doba gradilnega dela, medsebojnega zaupanja in složnega razmaha narodnih sil. Z geslom: državi na pomoč, da bo čim prej izvedena popolna konsolidacija, naj vsi zagrabijo za delo in vsi store svojo dolžnost do države. Vsak v svojem krogu, vsak na svojem mestu, vsi pa na vseh poljih in povsodi!

Mogočen in srca povzdigujoč je današnji dan slovenskega gasilstva, vsem gasilcem v čast in vsem nam v ponos. Naj bi pa bil ta praznik tudi izhodišče še mogočnejšega in še ponosnejšega praznika, ko bodo vsi Jugoslovani manifestirali svojo neomahljivo voljo, da mora biti Jugoslavija mogočna in silna, vsi Slovani pa bratje ene misli in ene volje. Da pa ta praznik nastane, vsi na delo, vsi na složno delo, kakor gasilci, ki po pravici s ponosom praznujejo svoj dan.

Tuka bo sedel v Milavi

Bratislava, 2. avgusta. n. Branitelj dr. Tuhe je včeraj popoldne posetil v zaporu dr. Tuho in mu sporočil razsodbo najvišjega sodišča, s katero stoji v veljavo njegova kazen od 15 let ječe. Tuho bodo te dni prepeljali v kaznilnico Milavo. Dr. Tuha se je najodločneje uprl, da bi prošil za pomilostitev.

Zaključek gospodarske konference v Sinaji

Velik sklepni govor ministra dr. Frangeša — Stalno sodelovanje s Českoslovaško

Sinaja, 2. avgusta. AA. Pred začetkom včerajšnje seje so si naši in romunski ministri in ostali člani obeh delegacij ogledali dvorec Peleš, v katerem je nekoč bila objavljena zaroka kralja Aleksandra in kraljice Marije. Nato je bila seja, ki je trajala vse dopoldne in se nadaljevala popoldne. Ob 5. uri popoldne se je začela svečana seja, na kateri so bili podpisani protokoli po naših in romunskih ministrih. Na tej sklepni seji je v imenu romunske delegacije govoril minister financ Popovici, ki je v svojem govoru poudarjal pomen sinajske konference in važnost sporazuma, do katerega sta prišli delegaciji dveh prijateljskih in zaveznih držav.

V imenu naše delegacije je odgovoril minister dr. Frangeš tako-le:

»Gospoda! V skladu s sklepi, ki so bili sprejeti v Štrbskem Plesu na konferenci te, smo se tu sestali, da proučimo možnost tesnejšega gospodarskega sodelovanja, v prvi vrsti med Romunijo in Jugoslavijo, dalje pa tudi o sodelovanju z našo zavezničko Českoslovaško. Zelo mi je prijetno, da mi je danes moči ugotoviti, da so naši razgovori obrodili uspehe, ki dajejo jamstva, da kar najbolj ustrezemo gospodarskim interesom naših dveh držav.

Prva etapa sodelovanja

Če bi hotel v kratkem razložiti sklepe, ki smo jih tu sprejeli, bi mogel reči, da v principu kulminirajo v želji, da se med našima dvema državama ustvari carinska unija, ki bi bila v početku omejena in ki bi se kasneje pretvorila v splošno carinsko unijo med nami. Ta unija, ki bi v začetku bila omejena in ki bi predstavljala prvo etapo, ne bi vsebovala industrije, ki predelava sirovine obeh držav, kakor tudi ne industrije, ki stoji v zvezi z obrambo zemlje, medtem ko bi v pogledu samih sirovin, a zlasti poljedelskih pridelkov, že takoj stvorili unijo, tako da bi na teritoriji unije bilo okoli 32 milijonov konsumentov. Mi verujemo, da bi na podlagi olajšav za izvoz in uvoz predmetov vršili izmenno dobrin z našo zavezničko Českoslovaško in z vsemi drugimi državami, ki bi bile voljne stopiti z nami v podobne gospodarske odnose.

Protekcijonizem zapadnih držav

Nadejam se, da bodo vse ostale države razumele in podprle naše napore, ker ti napori zahtevajo, da se poveča kupna sila in konsumentna sposobnost naših poljedelcev, kar bo koristilo tudi tem državam, zaradi zvečane možnosti plasiranja njihovih industrijskih proizvodov v naših državah, kakor tudi zaradi plasiranja njihovega kapitala za amelioracijo in intenzifikacijo našega poljedelstva. Smoter našega truda ni v tem, da dosežemo izpremembo ukrepov, storjenih v mnogih evropskih industrijskih državah za zaščito njihovega poljedelstva. Mi samo želimo, da glede na protekcijonizem zapadnih evropskih držav tudi našim poljedelskim pridelkom zagotovimo dostojno mesto na trgu.

s skupnimi napori svoje smotre in upam, da bodo tudi ostale poljedelske države, v

kolikor bomo mi uspeli, se priključile našim naporom. Uverjen sem, da s tem, da gremo po tej poti, povečamo možnost praktične uresničitve evropskih gospodarskih sporazumov, in tako smo mi vse dali v službo ideje splošnega napredka vseh narodov. Zato imamo pravico, da z zadovoljstvom cenimo rezultate svojega dela. Ti rezultati so bili omogočeni samo zaradi duha iskrenosti in pristranskega prijateljstva, ki je zvezo držav Male antante vedno prevečalo in v čigar duhu so se tudi tu vršila naša pogajanja. Glede na tega duha in na vašo neomejeno gostoljubje izražam vam in romunski vladi v imenu svojih tovarišev in v imenu vse kraljevske jugoslovanske vlade svojo zahvalo iz vsega srca za dragocene rezultate, ki so bili tu doseženi, kakor tudi za tako topli in pristrani sprejem, ki smo ga pri vas doživeli.

Uradni komunikacije o rezultatih konference

Po končani svečani seji, ki jo je zaključil predsedujoči minister za poljedelstvo Mihaile, ki je v svojem govoru poudaril pacifizem sinajskih sklepov in prijateljstvo Romunije in Jugoslavije, je bil o delu konference izdan sledeči komunikacije:

»Delegaciji obeh držav sta sprejeli sklep, da si bosta prizadevali, da se poljedelskim pridelkom Romunije in Jugoslavije zagotovi prvenstvo pri prodaji na evropskih tržiščih, ne samo v bodoče, nego že pred potekom trgovinskih pogodb teh držav z ostalimi državami. Konferenca je sklenila, priporočiti obema vladama, da v celoti sprejmeta sklepe buhareške konference romunskih, jugoslovanskih in madjarskih strokovnjakov, glede odgovora, ki naj se pošlje na vprašanje, zadano po Društvu narodov. Konferenca je sklenila poveriti ministroma za trgovino obeh držav vodstvo pogajanj, ki jim bo svrha sprejetje dogovorjenega programa. Strokovnjaki bodo že zdaj začeli delati za uresničenje tega programa. Izdelali bodo načrt trgovinskega modusa viendi, ki naj se uveljavi pred prvim septembrom t. l. Prav tako bodo strokovnjaki proučili že sprejete predloge glede trgovinske pogodbe, carinske konvencije in veterinarske konvencije, ki naj se sklenejo med Jugoslavijo in Romunijo. Obe delegaciji bosta zaprosili svoji vladi, da v prvi vrsti in čim prej mogoče obvestita českoslovaško vlado o delih in rezultatih konference.

Odhod naše delegacije v Dobruđžo

Po končani seji so delegati odšli na železniško postajo, kjer so pozdravili kralja Karola II. ob njegovem prihodu v Sinajo. Vlada se je razgovarjal z jugoslovanskimi delegati in izrazil svoje zadovoljstvo nad velikim uspehom konference.

Bukarešta, 2. avgusta. AA. Rador poroča: Snoch so jugoslovanski delegati, prihajajoči iz Sinaje, prispeli v Bukarešto ob 23. uri. Opolnoči so nadaljevali pot proti Konstanzi. Jugoslovanska delegacija poseti danes bojišča v Dobruđži, kjer je minister dr. Kumanudi sodeloval pri bitkah leta 1916.

Drugi dan kočevskih slavnosti

Današnjim glavnim prireditvam bo prisostvoval tudi zastopnik Nj. Vis. kraljeviča Andreja

Kočevje, 2. avgusta. AA. Današnji drugi dan kočevskih slavnosti je potekel z raznimi sprejemi na kolodvoru ter s promenadnim koncertom, zvečer pa se je vršil na veseličnem prostoru pred Dijskim domom pozdravni večer.

Z dopoldanskim vlakom so prispeli gostje iz Vojvodine, popoldne pa gostje iz Stajerske, večinoma iz Celja in Maribora. Med drugimi sta prispela v Kočevje bivša nemška poslanca dr. Kraft in dr. Grassl (iz Vojvodine) ter predsednik vojvodinskega »Kulturbund« Johann Keks. Zavod za proučevanje položaja Nemcev v inozemstvu (Institut für Auslandsdeutsche) zastopa njegov predsednik dr. Groth. Ljubljanska občina je odposlala kot svojega zastopnika magistratnega ravnatelja dr. Miljutina Zarnika. Zvečer so na kočevskih hribih zagoreli kresovi, na pokopališču pa so zabrele svečke v spomin na prednike, medtem ko so zazvonili zvonovi v vseh kočevskih cerkvah.

Pozdravni večer je otvoril s kratkim nagovorom predsednik odbora za proslavo kočevski odvetnik dr. Arko, ki je pozdravil goste in domačine. Koncertni del večera sta izpolnila dunajski tenorist Schuster in domača koncertna pevka gospa dr. Röhlova. Po koncertu se je razvila prijetna domača zabava, ki je trajala pozno v noč.

Za jutrišnjo glavno proslavo sta prijavljena zastopnik visokega pokrovitelja Nj. Vis. kraljeviča Andreja komandant 16. artilerijskega polka Radovan Jovanović, zastopnik ministra vojke in mornarice polkovnik Kilar, vlado pa bo zastopal minister Šveglj. Na opoldanskem svečanem banketu bo imel župnik Epiph programatski govor. Popoldne bo velik sprevid kočevskih narodnih noš po mestu in veselica. Veselico bo posetil tudi naš dravske banovine inž. Dušan Sernee. Od zunanjih listov je zastopan samo »Münchener Neueste Nachrichten«.

Vdanostna izjava v imenu prebivalstva

Kočevje, 2. avgusta. AA. Predsednik odbora za proslavo 600-letnice, odkar so se kočevski

Sodni ogled v Pašman-skem prelivu

Šibenik, 2. avgusta. k. Na kraju nesreče parnika »Karadjordja« v Pašmanskem prelivu se je včeraj mudila posebna sodna komisija iz Šibenika in več pomorskih strokovnjakov. Na podlagi točnega popisa vseh činjenic je ta komisija službeno ugotovila, da se je trčenje med »Karadjordjem« in »Morosinijem« dogodilo 180 m zapadno od obale otoka Galešnjaka. S tem je najjasneje dokazano, da je »Karadjordje« usmeril svojo vožnjo na desno stran do skrajne meje možnosti. Če bi bil krenil samo nekaj metrov še na desno, bi zadel na čeri otoka Galešnjaka. »Morosinik« pa je imel na svoji desni strani še 1000 m prostega prostora in se je lahko neovirano kretal kakorkoli je hotel. To dejstvo najjasneje kaže očitno privdo parnika »Morosinija« za to strašno trčenje. Na kraju, kjer je prišlo do nesreče, so potapljači našli v morju več predmetov, ki so se pri trčenju odlomili od »Karadjordja«.

Za muslimansko džamijo v Splitu

Split, 2. avgusta. k. Muslimani v Splitu nameravajo zgraditi lastno džamijo. Sklicali so sestanek, s katerega so poslali banski upravi prošnjo, da jim odkáže prostore za njihove verske obrede za toliko časa, dokler ne bodo imeli svoje lastne džamije, ter da imenuje svečenika, ki bi opravljal njihove verske obrede in poučeval njihovo dečo v verouku. Enako prošnjo so poslali tudi mostarskemu muftiji in reis-ul-ulemi v Beogradu v zadevi ustanovitve muslimanske verske zajednice.

Uvoz ruskega blaga v Ameriko dovoljen

Washington, 2. avgusta. n. Finančno ministstvo je obvestilo pristaniške oblasti, da je preklicana prepoved glade uvoza ruskega blaga v Ameriko. Nič manj nego 70 parnikov, ki so bili zasidrani pred ameriškimi lukami, je sedaj pristalo ob pomolih in začelo izkrcavati rusko blago.

Abas Hilmi pojde v Egipt

London, 2. avgusta. n. Bivši egiptski kedi Abas Hilmi paša bo prihodnji teden odpotoval v Egipt. Iz njegove okolice se širijo vesti, da ni dvoma, da bo v najkrajšem času on zasedel egiptski prestol.

Nov vatikanski denar

Rim, 2. avgusta. AA. Po 60 letih je Vatikan izdal nov denar. Kuje se tudi zlat denar po 100 lir. Denar bo imel na eni strani papežovo sliko.

Rim, 2. avgusta. AA. Italijanski presbiter poroča, da bosta minister za finance Mosconi in guverner države Vatikan Serafini podpisala denarno konvencijo med državo Vatikan in pa italijansko vlado, na podlagi katere bo državna kovnica denarja v Rimu dobila izključno pravico za kovanje vatikanskega denarja, ki bo imel veljavo tudi na teritoriji kraljevine. Glasom posebnih odredb glede količine denarja bo morala kovnica skovati vatikanski denar v toku 10 let, za kolikor časa bo veljala ta konvencija.

Krst drugega leta Ljubljani

Ljubljanski Aeroklub si je konstruiral in zgradil novo letalo Bloudek XV, čigar krst iz blagoslovitve bo izvršena danes ob 11. uri popoldne na letališču v Šiški. Svečano opravilo izvrši presv. g. dr. Gregorij Rožman, ljubljanski škof, ob kumovanju ge. Ksenije Hribar jeve. Da izreče Komanda vazduhoplovstva svojo posebno priznanje delu in naporom imenovane kluba v Ljubljani, je odredila, da se udeleži kot njena deputacija slavnosti trojica vojnih letal, ki doleže jutri popoldne v Ljubljano na slavnostni prostor. Poleg teh pride še letalo zagrebškega Aerokluba, letalo Udruženja rezervnih avijatičarjev iz Zagreba ter letalo svojčasnega učitelja pilotaže pri prvi letalski eskadrilji v Ljubljani Ramorja.

Letalske tekme Male antante in Poljske

Beograd, 2. avgusta. 1. Letošnje letalske tekme med državami Male antante in poljsko republiko bodo 27. in 28. avgusta. 27. avgusta bodo letala preletela progo od Varšave preko Lvova, Prage, Zagreba, do bezijskega aerodroma v Zemunu. Ta proga meri 1881 km. Drugi dan bodo letala tekmovala na progi Zemun - Bukarešta - Jašin - Lvov - Poznanj - Varšava. Ta del proge meri 1029 km. Letala, ki se bodo udeležila tekme, morajo biti prijavljena na letališču v Varšavi najkasneje do 23. avgusta ob 18. uri. Tekma se prične v noči od 26. na 27. avgusta. Iz Zemuna pa bodo letala odletela 30 minut po solnčnem vzhodu. Naša država se udeleži te tekme s 6 letali, s petimi tipa »Breguet« s 750 konjskimi silami, z enim pa tipa »Potez« s 650 konjskimi silami.

Jugoslavija : Gradjanski 4 : 0

Beograd, 2. avgusta. 1. Danes popoldne sta tekmovali nogometni moštvi beogradskega kluba »Jugoslavija« in zagrebškega kluba »Gradjanski«. Zmagala je »Jugoslavija« v razmerju 4 : 0 (2 : 0).

Vremenska napoved.

Dunaj, 2. avgusta. d. Vremenska napoved meteorološkega zavoda za jutri: V splošnem bo še lepo, med dnevom pa se bo čedalje bolj oblačilo, posebno na zapadu groze neviht.

Rojaki v Ameriki!

Naznanjam Vam, da je prevzela veletrdica
»Sanitol Chemical Products Co.« New York
City, 286 Fifth Avenue

gen. depot od nas proizvajane zdravilnega
čaja »PLANINKA«, ki kakor znano čisti in
obnavlja kri ter izobroja učinkuje proti slabi
prebavi. Interesanti, obrnite se po brezplačne
informacije na gori imenovano veletrdico, ali
pa direktno na proizvajalca:

Mr. L. Bahovec, Ljubljana.

Perspektive bodočnosti

Objavljamo v svrhu diskusije, čeprav se
z vsemi podrobnostmi članka ne strinja-
mo. — Uredništvo.

Ko smo pred desetimi leti stopili po toli-
kih stoletjih političnega in kulturnega su-
ženjstva Slovenci prvič kot enakovreden
faktor v novo državno skupnost, je bilo kot
nujno pričakovati, da se bo tudi relief kul-
turnopolitičnega življenja med nami izpre-
menil do temelja.

Od nekdanj smo bili vajeni na delitev na
»klerikalce« in »liberalce«, pri čemur na-
glašamo, da uporabljamo obe besedi le iz
praktičnih razlogov. Z nastankom Jugo-
slavije je bilo pričakovati, da bo ta deli-
tev padla. To pa se ni zgodilo in še naprej
in še danes več ali manj obvladuje javno
življenje.

Klerikalizem, ki je v Avstro-Ogrski šel
gotovo paralelno s državno mislijo, se je
znal plasirati tudi v povojni politični eri.
Seveda ne kot nosilec nove miselnosti in
kot apriorno državotvorno in državodru-
joče gibanje, temveč bolj kot izhod za silo.
Pri srbohrvaškem sporu je bil to kakor
pri prepiru med zakorci: *personne super-
flue* — chose très nécessaire. (Tretja ose-
ba — zelo nujna stvar.) V glavnem vlada-
joča stranka jih je pač uporabljala kot je
uporabljala Napoleon-cesar francoske roya-
liste, kot: *le seul gens qui savent servir*.
(Edini ljudje, ki znajo služiti).

Ta izhod za silo je bil morda potreben in
končno — morda nam ni prizadejal niti
toliko škode. Kajti slovenski liberalizem je
imel nesrečno roko. V svoječasnem srbo-
hrvaškem sporu je prvotno zavzel stališče,
ki mu ni moglo pridobiti simpatij med
maso. Kulturnopolitično pa slovensko svo-
bodomiselnost ni nikdar imelo etičnega
ozadja, kakor n. pr. Masarykovo svobod-
omiselnost. Družil ga je mesto pozitivnega
določenega svetovnega nazora bolj nega-
tiven moment neklerikalstva.

Tako smo ostali pri starem in zamudili
to, kar je zgodovina v prvih desetih letih
samostojnega našega državnega življenja
zamogla po pravici od nas zahtevati: du-
hovni priključek enotni kulturnopolitični
jugoslovanski miselnosti. Oba odločujoča
slovenska politična faktorja tega — sicer
tako nujnega programa nista mogla iz-
vesti.

Kajti slovenski liberalizem ni dobil za-
dostne notranje podpore od sorodnih gru-
pacijskih med Hrvatini in Srbi, ker ti našega
svetovnonazorskega kulturnopolitičnega boja
niso v tej meri nikdar poznali; ad hoc pa
ni bilo mogoče ustvariti še hrvaškega in
srbskega liberalizma v našem smislu ter
na tej ideološki bazi izsiliti čustva zbliza-
vanja. Tako, da je ostalo le pri tolikrat
prazno povdarjeni efemerni ljubezni brez
prave notranje vezi.

Klerikalizem kot tipično nemško-alpska
kulturnopolitična forma pa od vsega po-
četka ni mogel stvoriti podlage temu in
takemu slovanskemu jugoslovanstvu — da
ga tako imenujem. Po svoji bitnosti je in
mora ostati vedno slovenskokonservativen,
orientiran na zapad in njegovo miselnost,
nenaklonjen vsaki kulturnopolitični orien-
taciji na pravoslavni vzhod.

Socijalne vezi, ki bi družila in zblizevala
se brate, je manjkalo obeh.

To, tudi kulturnopolitično zblizanje pa
je brez dvoma potrebno. Kajti mi smo
mlad narod, oproščajoč se kulturni
mi form zapada, strememo, da ustvari lastno
svojo kulturo in usodo. Za ta cilj je treba
tudi nam Slovincem najti v samem sebi
največjo avtoriteto in pogonsko silo. Spre-
meniti moramo svojo nežno, da tako rečem
Cankarjansko ljubezen do domovine, ki jo
ljubimo kakor ljubi mož svojo bolešno
ženo z boleštvom in otožnostjo, v ljubezen
polno ponosa in samozvesti. Izključeno pa
je vzbuditi narod k takemu samoponosu
na podlagi vzgojnega principa absolutne
pokorščine avtoriteti, ki je izven njega;
zlasti še, če je avtoritativna. Medtem
namreč, ko so nad Hrvati še škofje bili
Strossmayerji, je pri nas bilo alfa in omega
vse učenosti: — *Roma locuta, causa finita*.
(Rim je izpregovoril, pravda je končana.)
Bilo bi preiskantno tudi samo izpostaviti
se možnosti kulturnega boja med pravo-
slavjem in katoličanstvom.

Toda nov rod dorašča.

To so gozdniki, to so sportniki, to so
mladi Sokoli, to je končno tudi naša kmet-
ska mladina. Morda niso duhovno na isti
višini kot je bila generacija pred njimi,
niti ne bodo svetovnonazorsko tako izve-
-

bani kot so bili oni. Tudi niso asketični,
niti romantiki. Toda nastopajoča doba ni
doba metafizičnih meditacij, ampak doba
realnosti, dela in samozvesti, ki jo daje
duhovno in telesno zdravje. Zdi se nam, da
je ta generacija zdrava in samozvesti že
na pohodu. Nam je treba angleške vzgoje
in mi imamo občutek, da so ti mladi fantje
sklenili postati tudi fair možje. To pa je iz
stališča kulturnopolitične opredelitve in na-
rodne vzgoje povsem dovolj.

Na državni politiki, ki je v njej danes
osredotočena vsa oblast, je brez dvoma, da
bo smeri, v katerih se danes giblje naša
mladina, izsledila in vedela jih izkoristiti
ter usmeriti paralelno veliki jugoslovanski
državni ideji in čustvu kulturne skupno-
sti vseh južnih bratov. Preko okvirja teh
vrstic pa bi seglo, razpravljati o tem, na
kateri bazi in v katerem pravcu bi se za-
moglo tako kulturno zblizanje najprej do-
seči in vzgojiti naši mladini ono, kar tvori
temu zblizanju največjo garancijo: — oseb-
no, slovensko in jugoslovansko samoza-
vest.

Ena, velika in priznana kulturna usta-
nova, stremčaja za tem, je Sokol kraljevine
Jugoslavije. Njegovi uspehi v tem pravcu
so nesporni. Začetki in osnove druge, kmet-
ske mladinske kulturne organizacije se ka-
žejo v novem kmetemskem pokretu Karla
Kovačevića na Hrvaškem. Ta tvori zani-
mitiv poskus paralelno s ojačanjem čustva
pripadnosti k isti stanovskokulturni in go-
spodarski skupnosti, ojačati zlasti pri kmet-
ski mladini obenem tudi občutek pripad-
nosti k isti kulturni jugoslovanski skup-
nosti.

Kaki bodo rezultati naporov, ne vemo.
Hoteli pa smo danes, ko se bo morda tudi
pri nas v Sloveniji odločala kulturnopolitič-
na usoda za desetletja in ko stojimo na
razdobju generacij, opozoriti na probleme,
ki se jim slovenska in jugoslovanska bo-
dočnost ne bo mogla izogniti.

Dr. I. R.

Rudarska anketa
v Sarajevu

V sredo se je vršila v Sarajevu na zadnjem
rudarskem shodu v Trbovljah napovedana ru-
darska anketa, ki se je bavila s proučevanjem
pogojev in delovnih pogojev rudarskih delav-
cev v naši državi. Te ankete se je udeležil poleg
delegatov in zastopnikov rudarskih strokovnih
organizacij, predstavnikov vseh Delavskih zbor-
nic, Centralnega tajništva Delavske zbornice v
Beogradu in predstavnikov Združene delavske
sindikalne zveze tudi zastopnik ministrstva so-
cijalne politike g. Brašovan, pomočnik inšpek-
torja dela v Sarajevu. Anketo je otvoril tajnik
centralnega sekretarijata delavskih zbornic v
Beogradu g. dr. Živko Topalović, ki je pojasnil
pomen konference in vzroke njenega sklicanja.
Nato je bil izbran za predsednika konference g.
Luka Pavičević, tajnik beogradske Delavske
zbornice. Zatem je tajnik ljubljanske Delavske
zbornice g. Uratnik Filip podal obširen referat,
kateremu je sledilo še daljše poročilo namestni-
ka tajnika beogradske Delavske zbornice g. Mi-
lorada Beliča. Po živahni diskusiji je bila spre-
jeta resolucija, ki bo predložena merodajnim
faktorjem.

V resoluciji se ugotavlja, da je naša rudarska
industrija v prejšnjih letih stalno napredovala,
kar je smatrati za posledico racionalizacije, v
glavnem pa produktivnosti delovne sile. Rudar-
sko delavstvo od tega ni imelo nikakih koristi,
niti glede delovnega časa niti glede zaslužka ali
razširjenja in izboljšanja socialnih ustanov. Po-
večana produkcija tudi ni povzročila znižanja
cen rudarskih proizvodov. Z nastopom delne
krize v rudarstvu je 1900 kvalificiranih delav-
cev težko prizadehiti.

Zato poudarja rudarska konferenca željo:
1. da kraljevska vlada iz sredstev državnega
proračuna ali iz izrednih kreditov za omiljenje
brezposelnosti rudarjev votira potrebne znes-
ke; 2. da kraljevska vlada ukrene po-
trebno, da se s točnim izvajanjem odredb so-
cialno političnih zakonov in z gradbo delavskih
stanovanj v rudnikih Srbije stvorijo bolj člove-
ški in življenski pogoji, da bi bi bilo na ta način
mogoče priseljevanje kvalificiranih rudarjev iz
Slovenije v te kraje, ki je vsled sedanjih ne-
znosnih razmer oteženo ali povsem onemogo-
čeno; 3. Ker ima zaposlenje naših rudarjev tre-
notno največje pomen v inozemstvu, je želeli, da
se čimprej zaključi konvencija o recipročnem
socialnem zavarovanju s Francijo, kakor tudi z
vsemi drugimi državami po vzgledu pogodbe z
Nemčijo; 4. da bi se odpravile težke krivice celo
nezaposlenih rudarjev, je potrebno, da se takoj
izvrši revizija pravilnika o bratovskih skladul-
cah, zlasti čl. 47, 48, 49 in 50, ki določajo, da
po 6 mesecih, ko je postal brezposeln, izgubi
vse pridobljene pravice v blaginji. Rudarji je
treba zavarovati pridobljene pravice v zavar-
vanju; 5. novi rudarski zakon naj predvideva
določbo, po kateri so rudarska podjetja dolžna

iz čistega dobička prispevati gotove zneske v
fond za podpiranje brezposelnih rudarjev. Ob-
stojneje oredje o pobiranju doklade za 1 raz-
delo je treba spremeniti v toliko, da morajo po-
jetniki plačati večkratni znesek obremenitve ru-
darja. Tudi v rednih delovnih pogojih mora
proračunski naj se določiti vsote za podpiranje
brezposelnih rudarjev, ki se naj vsako leto do-
loži za omenjene fonde; 6. želeli je, da žele-
znica upravlja vrši svoja naročila po gotovih na-
črtu, ki bi omogočal pravilno funkcioniranje
produkcije, tako da radi neenakih naročil v p-
sameznih mesecih ne bi trpele stotine delavcev
z rodbinskimi člani. Pogajanja o dobavnih p-
gojih za nove dobavne d-... bi se pri-
pravim času, tako da je v primeru nesporazuma
mogoče pravočasno zaposliti rudarje v onih ru-
dnikih, ki sprejemajo nar-...; 7. za omogočenje
večje porabe in produkcije domačega premoga
je želeli, da daje država domačim paroplovnim
družbam subvencije v premo-... v denar-
ju; 8. glede na težko krizo in padanje cen, ki je
v rudarstvu splošen pojav, kakor tudi z ozirom
na kakovost domačega premoga, ki krizo pro-
dukcije še poglobljuje, je mogoče razvoj doma-
čega rudarstva zagotoviti samo s tem, da se s
predelavo dvigne kakovost domačega premoga
in ako se pristopi k predelavi premoga na ben-
cin, koks in druge kemikalije.

Iz trboveljskega revirja se je udeležil te kon-
ference kot zastopnik rudarjev, načelnik II. sku-
pine rudarske zadruge g. Jakob Struc. Za ru-
darsko delavstvo trboveljskih rudnikov je brez-
dvoma največjega pomena 6. točka predstojajoče
resolucije, ki govori o rednih naročilih premoga
od uprave državnih železnic, ker bi bila premo-
govna kriza v rudarskih revirjih na mah odstra-
njena, če bi uprava državnih železnic dala tem
rudnikom večja naročila premoga.

Neprecenljiva škoda
v Sodražici

Sodražica, 2. avgusta.

Škoda po neurju je neprimeroma večja, ka-
kor se je prvotno domnevalo, ker je ni bilo
mogoče hipno ugotoviti in preceniti. Povsod
je videti strahotno razdejanje viharja, ki je
deloval z vso silo. Podiral in lomil je drevesa,
kozele in razkrival strehe. Občinski hiši je
vihar odnesel z ene strani 14 vrst opeke, tako,
da so ostale le še 4 vrste. Ravno tako ni praza-
našal drugim streham. Saj je raznašal vihar
plotove, deske, torej vse, kar je bilo mogoče
razdejati. Kogar je zalotil na prostem, se je
moral z vso silo prijemati, da ga ni odnesel.
Na gasilnem domu je streho, ki je bila iz plo-
čevine, vihar odnesel nad 100 m daleč in je
padla na sleme sokolske telovadnice. Umevno
je, da je prizadejal padec pločevine veliko ško-
do. Odpiral je okna in le z veliko težavo sta
marsikje udržala dva moža vrata, da jih ni
vihar siloma odprl. — Da je bila toča debela,
kakor oreh, smo že v zadnjem poročilu omenili.
Koliko škode je napravila na polju! Vse je uni-
čeno: krompir, pesa, proso, koruza... O sadju
ni nikakega govora več pri nas. Ker če ni vihar
podrl drevesa, polomil veje, je pa toča okle-
stila sadno drevje tako, da ni skoro več lista
na drevju. Ostale so le okleščene veje, ki ža-
lostno štrlijo in pričajo o strašni katastrofi. —
Mnogo večjo škodo je napravila toča na šipah.
Kjer je razbila šipe, je voda s točo vdrla v
sobe. Pri nekaterih posestnikih je toča pobila do
50 šip, na vsem poslopju g. Fr. F. pa je pobila
112 šip, kar je dovolj zgovorna številka o tej
strašni toči. Strašno neurje s točo in viharjem
je trajalo le kakih 6—10 minut, deževalo in
lilo pa je še kake pol ure.

Prebivalstvo je obupano spričo razdejanja in
potrebuje pomoči. Sena tako ni bilo veliko in
živino bo moralo ali prodati ali pa drago pla-
čevati seno — sedaj pa še ta elementarna ne-
zgoda. Kakor se čuje, bo prišla komisija iz
Kobeja, da na licu mesta ugotovi nastalo ško-
do ter po možnosti pomaga temu nesrečnemu
ljudstvu.

Odkritje Cankarjevega
spomenika

Program odkritja Cankarjevega spomenika je
sledječ:

Sobota, dne 9. avgusta:

Ob 12. uri se vrši koncert godbenega dru-
štva na glavnem trgu. Nato sledi bakljada z
glavnega trga do »Društvenega doma«, nakar se
vrši »Slavnostna akademija« v Rokodelskem
domu.

Spored akademije je sledeč:

1. Otvoritveni govor: govori g. Franc Jurca,
predsednik odbora za postavitev spomenika.
2. A. Grum: »Cankarju v spomin«, poje meša-
ni zbor.
3. Govor: »Cankar in mati«, govori g. Fr. Ha-
bč, cand. phil.
4. Smetana: »Iz moje domovine«, igra na gosli
g. ravnatelj Karel Sancin.
5. Recitacija: Odloček iz »Bele Krizanteme«,
recitira g. Vinko Košmerlj, učitelj.
6. Emil Adamič: »Pri zibelki«, Mascagni: »Ca-
valleria rusticana«, obe pesmi poje ga. Jelica
Vuk-Sadarjeva.
7. Govor: »Cankar na beraškem klancu«, go-
vori g. Pavel Znidaršič, cand. jur.
8. Anton Medved: »Naša zvezda«, poje mešani
zbor.
9. Dvořák: »Slovanski ples«, igra na gosli g.
ravnatelj Karel Sancin.
10. Recitacija: »Ministerijalna komisija«, reci-
tira g. Mr. Ph. Stanko Hočvar.
11. Anton Sajovic: »Pesem o tkalcu«, Dvořák:
»Rusalka« — »Mesec, ki nemo zreš«, poje ga.
Jelica Vuk-Sadarjeva.

12. Govor: »Cankar popotnik«, govori g. Fran-
Plevelj, prokurist.

13. Recitacija: »Tvoja učenost«, recit. g. Pavle
Japelj, učitelj.

14. Alegorija.

G. Sancina spremlja na klavir ga. Sancin va.
Go. Jelico Vukovo spremlja g. Slavko G. um,
slušatelj kraljeve muzičke akademije.

Nedelja, dne 10. avgusta:

Naslednjega dne v nedeljo, dne 10. av-
gusta ob 5. uri zjutraj budnica po trgu, ob pol 9. uri
sprejem gostov na glavnem trgu (p. prihodu
vlak); ob 10. uri se bo brala maša zadušnica
za Ivana Cankarja pri Sv. Trojici. Po maši bo
sprevod odšel do rojstne hiše, kjer bodo odkrili
spominsko ploščo, nakar bo sprevoz odšel k
spomeniku, kjer se bo vršilo slovesno odkritje
od 11. do 12. ure. Kri odkritju bo držal slav-
nostni govor pisatelj F. S. Finžgar. Za njim bo-
do govorili drugi govorniki, ki se bodo prijavili.

Po odkritju

se vrši popoldne velika veselica na prostoru g.
Lenaršiča ob glavni cesti. Ob 15. uri bo koncert
na veseličnem prostoru, ob pol 16. uri pa pri-
četek ljudske veselice.

Vabimo vsa društva, da se slavnosti udeležijo!

Spremembe v železniški
službi

Za stalne so postavljeni uradniki I. katego-
rije, 9. skupine in sicer: tehnična uradnika:
inž. Karis Boris, gradbeno odeljenje; inž. Franz
Emil, gradbeno odeljenje; uradnik II. kate-
gorije, 5. skupine: tehnični uradnik Sepin Ivan,
progovna sekcija Ljubljana glav. proga; uradni-
ka III. kategorije, 4. skupine: strojevodja Pir-
kovič Ivan, kurilnica Ljubljana I glav. kol.;
nadzornik proge Jeras Karel, progovna sekcija
Novo mesto; zvaniki I. kategorije, 4. sku-
pine: vozovni preglednik Čelofiga Jakob, ku-
rilnica Maribor; Dereani Viktor, kurilnica Ljub-
ljana I glav. kol.; Legat Pavel, kurilnica Ljub-
ljana II gor. kol.; Braune Ivan, kurilnica Ljub-
ljana I glavni kol.; Uhan Anton, kurilnica Ma-
ribor; strojevodja Oman Franc, kuriln. eks-
pozitura Zidani most; zvaniki II. kategorije,
3. skupine: tovarni sprevodnik Gostenčnik Ju-
rij, Maribor glav. kol.; Mulej Stefan, Celje;
Orel Janez, Ljubljana glav. kol.; Mohar Jožef,
Ljubljana glav. kol.; Kurjač Halozar Anton, ku-
riln. ekspozitura Zidani most; Klinar Blaž, ku-
rilnica Ljubljana II gor. kol.; Vinčar Jožef,
kuriln. ekspoz. Pragersko, Dežman Vincencij,
kurilnica Ljubljana I glav. kol.; Pačnik Lenard,
kurilnica Maribor; Paljevce Franc, kurilnica
Ljubljana I glav. kol.; Jerič Franc, kuriln. eks-
pozitura Pragersko; Brezovšek Ignac, kuriln.
ekspozitura Zidani most; Stepec Ivan, kurilnica
Ljubljana II gor. kol.; Zalar Anton, kurilnica
Ljubljana I glav. kol.; Košenina Franc, kuril-
nica Ljubljana II gor. kol.; Kos Matija, kuril-
nica Ljubljana I glav. kol.; Krajnc Jožef, ku-
rilnica Ljubljana I glav. kol.; Mesarič Franc,
kuril. ekspoz. Pragersko; Medved Alojz, kuriln.
ekspoz. Pragersko; Strumelj Anton, kurilnica
Ljubljana II gor. kol.; Rozman Ivan, kuriln.
ekspoz. Zidani most; Verbaš Franc, kurilnica
Ljubljana II gor. kol.; Pleteršek Ivan, kuril-
nica Maribor; Benko Ivan, kurilnica Ljubljana
II gor. kol.; Pivk Janez, kurilnica Ljubljana I
glav. kol.; Skobe Franc, kuriln. ekspoz. Zidani
most; Rakovec Ferdinand, kurilnica Ljubljana
II gor. kol.; Petrovič Anton, kurilnica Ljub-
ljana II gor. kol.; Podsek Dionizij, kuriln.
ekspoz. Zidani most; Verhovnik Janez, kuril-
nica Ljubljana II gor. kol.; Krznar Vincencij,
kuriln. ekspoz. Zidani most; premikar Škerja-
nec Franc, kurilnica Ljubljana I glav. kol.;
blokovnik: Oreški Peter, Čakovec; deseter Aj-
dič Franc, progovna sekcija Celje; Antolino
Franc, progovna sekcija Celje; Gasperlin Ja-
nez, progovna sekcija Ljubljana gor. dol. proga;
Kirm Jožef, progovna sekcija Ljubljana glav.
proga; čuvaj proge: Hozner Janez, progovna
sekcija Novo mesto; Hribar Anton, progovna
sekcija Ljubljana gor. dol. proga; Okretič Jo-
žef, progovna sekcija Ljubljana glav. proga;
Škof Franc, progovna sekcija Ljubljana glav.
proga; Kočar Franc, progovna sekcija Ljub-
ljana gor. dol. proga; Rošer Jožef, progovna
sekcija Maribor kor. proga; kurilniški zvanik-
nik Primož Jernej, kurilnica Ljubljana II gor.
kol.; Ramovš Valentin, kurilnica Ljubljana I
glav. kol.; vozovni preglednik Pantner Anton,
kuriln. ekspoz. Zidani most.

Spremembe pri pošti

Postavljeni: za zvan. 8. skup. Ivan Lužar na
Ljubljani 2; za služitelja 2. skup. Rudolf Jare
v Trbovljah 1 in Darinka Grad v Smartnem
ob Paki.

Premešeni: rač. ur. II-3 Franc Leben in
Alojzij Jurgele z direktije pl. v Skopje; pb.
ur. II-3 Srečko Staut z Maribora 2 v Celje in
Ivana Jež iz Sarajeva v Celje; pb. ur. II-4
Marija Redžić iz Prilepa v Mursko Soboto;
pb. ur. II-5 Ervin Vilhar z Ljubljane 1 na Ljub-
ljano 2; pb. ur. II-3 Martina Čretnik iz Mur-
ske Sobotne v Prilep; zvan. 1. skup. Julij Gl'ha
z Ljubljane 2 na Ljubljano 1; služ. 2. skup.
Josip Sperne iz Trbovlja 1 na Ljubljano 6, Ne-
žika Tekavec iz Ljutomer v Smartno ob Paki
in Erna Stergar z Ljubljane 2 na Ljubljano 1.

Upokojeni: pb. ur. 2. skup. Marija Knes, An-
tonija Petek, Ana Eržen, Alojzija Kopač, Ivana
Belar in Roza Suen; pb. ur. II-3 Marija Podjed;
zvan. 1. skup. Martin Weber, Franc Sijane in
Josip Rapel.

Prestanek službe: zvan. 8. skup. Vida Stad-
ler v Laškem, Josip Drinovce na Ljubljani 1
in Ida Škrbec na Rakeku; služ. 2. skup. Pava
Ruhek v Smartnem ob Paki in Stanislav Zde-
šar na Ljubljani 2.

Poroke. pb. ur. II-2 Magda Ločnik na Ljub-
ljani 1 se je poročila z arhitektom Ferdinar-
dom Windirsch-om, zvan. 3. skup. Franja Ad-
mič na Rakeku z lesnim manipulantom Alojzi-
jem Petkom in služ. 2. skup. Franc Češnik
Magdaleno Krivec.

školila, društvo iz Pančeva, gasilci iz Sarajeva, požarna četa iz Skoplja, društvo iz Slavonske Požege, iz Splita, iz Sremskih Karlovcev, iz Tuzle, iz Velikega Bečkereka, iz Zagreba.

Zabili so dalje žebelj zastopnik Nj. Vel. kralja g. divizijski general Sava Tripković po svojem adjutantu, predsednik francoske gasilske federacije Guesnet, dvorna dama Franja Tavčarjeva, ban Dravske banovine inž. Dušan Sernee po banskem svetniku dr. Graselliju in še mnogi drugi.

Sledilo je nato pobratenje gasilskih praporov z novim praporom.

Odkritje spomenika Franu Barletu

Po končanih svečanostih pred Mestnim domom so gasilci v polnem številu odkorakali na pokopališče pri Sv. Križu, kjer se je vršilo na prav slovesen način odkritje spomenika organizatorju našega gasilstva pokojnemu Franu Barletu. Gasilci so postavili spomenik na prav lepem kraju sredi pokopališča. Spomenik je zasnoval g. Kalin, a izdelal ga je kamnosek Kunovar. Predstavlja junaškega gasilca, gledajočega proti jugu. Ob grobu so bili položeni mnogi vencici, tako poljski, zagrebški, češkoslovaški, francoski, litvanski, ljubljanski, srbski in cerkljanski. Prav krasen nagovor je imel po opravljenih cerkvenih molitvah stolni kanonik dr. Mihael Opeka. Njegov govor je bil pravi biser slovenskega govora ter je vsakomur globoko segel v srce. Povdarjal je, da brez pokojnega Barleta ne bi bilo danes tako razvitega gasilstva v naši banovini. On počiva v miru ob teh slovesnih dneh, ko Ljubljana proslavlja gasilski praznik. On je umel s svojim dobrohotnim in milim nastopom vzdržati med gasilci duh prave discipline samaritanske vojske, umel je širiti idejo ljubezni do bližnjega. Lepi spomenik je izraz hvalečnosti slovenskih gasilcev do svojega gasilskega očeta. Koncem svojega govora je kanonik dr. Mihael Opeka prosil starosto Josipa Turka, da izroči spomenik v varstvo mestne občine Ljubljanske.

Načelnik g. Josip Turk je imel nato daljši govor, v katerem se je s toplimi besedami spominjal pokojnikovih zaslug za slovensko gasilstvo. Župan dr. Dinko Pue je nato prevzel spomenik v varstvo mestne občine ter zaklical pokorniku trikratni: »Slava mu!«

Bogomil Kajželj se je poklonil Franu Barletu v imenu Sokolstva, ki je tudi vedno skupno delovalo z gasilstvom ter je bil pokojnik sam navdušen sokolski borec.

Ob grobu so še govorili tajnik Vseslovenske gasilske zveze Machaček, v imenu Poljakov Martušak in končno načelnik cerkljanskega gasilnega društva g. Ivan Kern, ki je poklonil lep venci občine Cerklje, kjer je bil pokojnik rojen.

S tem so bile dopoldanske slavnosti končane, nakar se je ob 13. vršil v restavraciji »Zvezdat« banket, na katerem sta govorila g. Josip Turk in stolni kanonik dr. Mihael Opeka.

Kongres zveze slovanskih gasilcev

Ob 15. uri je bil odprt v mestni posvetovalnici kongres vseslovenske gasilske zveze. Starosta zveze g. Adolf Seidl je pozdravil vse navzoče in izrazil svoje veselje nad tem, da se kongres vrši v beli Ljubljani, ki so ji Čehi še posebno hvaležni za pristrčen sprejem. Potem je prepustil besedo podstarosti g. Josipu Turku, ki je predsedoval kongresu. G. Turk se je pristržno zahvalil slovanskim bratom, da so prihiteli k nam in dokazali, kako krepka je slovanska vzajemnost tudi pri gasilcih.

Nato so bila izročena našim gasilec odlikovanja češkoslovaške in poljske gasilske zveze in še posebej odlikovanja moravske in slovaške gasilske enote. Odlikovanja so dobili gg.: Josip Turk, Herzič-Topuski, Engelsberger, Mužek, Vengust, Trško, Pintar, Barović, Rus, Rakuša, Pristovšek, Goršetič, Žagar in Bolgar g. Ninčo Peter. Poljska gasilska zveza je izročila naši zvezi 5 zlatih in 5 srebrnih medalj, ki naj jih odbor po lastni uvidevnosti razdeli jugoslovanskim gasilec. G. Josip Turk je razen tega prejel še krasen album kot dar čeških gasilcev.

Načelnik JGZ Engelsberger poroča o delu Mednarodnega gasilskega kongresa, ki se je vršil lansko leto v Parizu in na katerem je bilo določeno, da pripade mesto podpredsednika Slovanom, katerega nominiranje je prepusteno vseslovenskemu gasilskemu kongresu v Ljubljani. G. Turk predlaga na to mesto gospoda A. Seidla iz Prage, ki je soglasno izvoljen. Čas in kraj prihodnjega vseslovenskega kongresa pa naj določi odbor vseslovenske zveze. Pred zaključkom svečane seje je ob živahnem odobravanju sklenjeno, da se pošlje vdanostna brzojavka Nj. Vel. kralju Aleksandru I.

Polaganje vencev na Prešernov spomenik

Ob 17.50 so se zbrali zastopniki slovanskega gasilstva pred Prešernovim spomenikom.

Zastopnik češkoslovaškega gasilstva gospod Machaček je v daljšem govoru proslavljajal zasluge pesnika za Slovanstvo in položil krasen venci na spomenik. Za njim so spregovorili in položili vence: zastopnik poljskih gasilcev gospod Matusiak, zastopnik francoskih gasilcev gospod George Quesnet, nadalje gospod inženir Trška v imenu srbske gasilske zajednice in zastopnik mariborskega gasilskega društva.

Svečanosti sta prisostvovala tudi francoski in češki konzul.

Proslava kočevske 600 letnice

V Kočevju, dne 1. avg. 1930.

Kočevje slavi. Mesto v zastavah, hiše okrašene, domačini in tuji, vsi v slavnostnem razpoloženju. Praznuje se 600letnica prvih nemških kolonistov v teh krajih.

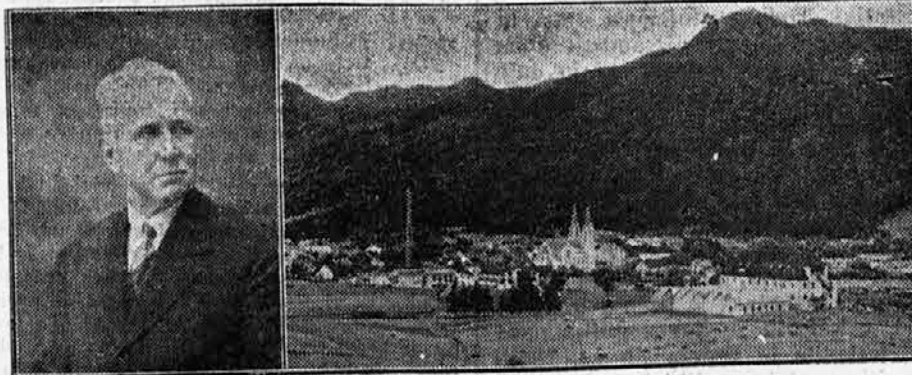
Ni sicer popolnoma sigurno, da so se baš 1330. leta priselili nemški kolonisti, sigurno pa je, da so nekaj let pozneje že imeli svojo cerkev na kočevskih tleh, ki je bila osrbljena od Ribnice, središča ogromnega ortenburškega posestva, ki je segalo od Čušperka do Kolpe.

Praznuje se torej 600letnica nemške kolonizacije; slovenska pa se je bila izvršila že prej, posebno na severnem (od Ribnice proti jugu),

upravi bivše avstroogrške monarhije.

Zgoraj je omenjeno, da so bili Slovenci prvi kolonisti. Slovenci so tudi tekom stoletij stalno prihajali v kočevsko ozemlje in se tu naseljevali. Kaj se je z njimi zgodilo? Polagoma so se razmeram prilagodili, vsled pomanjkanja lastnih šol, posebno v zadnjem stoletju so pošiljali svoje otroke v nemške šole in tako so se v drugem rodu po večini izgubili za slovenski narod. Povečali so na ta način umetno število nemškega prebivalstva, dali so mu pa poseben značaj, zlasti njegovi govorici, ki je vsa pretkana s slovenskimi izrazi.

Slovensko okoliško prebivalstvo, posebno do-

Gosp. Makso Kostanjevec mestni župan, višji finančni svetnik v pokoju. — Pogled na mesto Kočevje.

na zapadnem (Gotenica) in v južnem delu ortenburškega ozemlja (v dolini Kulpe) — Ohranjeni zgodovinski viri nam pričajo, da so slovenske naselbine postajale že po vsej okolici, samo v srednjem delu, med planinami Rogom ter Fridrihtajno — je zevala velika praznina, ozemlje, pokrito s širnimi gozdovi, ki je čakalo marljivih rok.

Ortenburžani so tudi to ozemlje hoteli izkoristiti, lesno bogastvo se tedaj ni cenilo, zato so gledali, da si pridobijo čim prej kolonistov, ki bi obdelavali zemljo ter s tem tudi Ortenburžanom osigurali stalne dohodke v obliki desetine in drugih dajatev.

Ker pa svojih ljudi niso imeli preveč (kar so mogli, so itak potegnili iz Koroške), jim je bila vsaka priložnost, pridobiti si na kak način podložnikov, dobrodošla. Zato smemo brez daljnega verjeti beležkam škofa Hrena, da so Ortenburžani dobili od kralja Karla IV. 355 uporniških rodbin ter jih naselili po svojem posestvu v kočevskem ozemlju. Zgodilo se je to verjetno l. 1349., tako da bi iz tega sledilo, da se praznuje 600letnica prežgodaj.

Naj se že praznuje sedaj ali pozneje, dejstvo je, da so tudi Slovenci že bili tedaj tu, da so torej oni na svoji lastni grudi, da imajo potemtakem ravno toliko ali pa še več pravice proslavljati starost svojih naselbin kakor naši nemški sodržavljeni.

Kočevsko ozemlje je pozneje nekočkrat menjalo svoje gospodarje. Najlepše razdobje se mu je obetalo, ko so ga po Ortenburžanih podedovali celjski grofje. Posebno je važno razdobje vladavine grofa Friderika, ki je imel svojo rezidenco v Krškem, je pa često bival na Fridrihtajnu. V tistem času je posedoval Friderik po svoji prvi ženi Elizabeti znatne dele Modruša z Bakrom kot svojim pristaniščem. Izgledalo je, da se bo sčasoma izoblikovala v okrožena državica celjskih grofov, ki bo lahko postala za usodo južnih Slovanov pomembna. Kočevje bi e moglo lepo razvijati v važno — nazivno križišče.

Po smrti zadnjega Celjana je zapadlo vse premoženje z malimi izjemami Habsburžanom. Odslej naprej je romalo iz rok v roke, dokler ga niso dobili Turjačani.

V zadnjih stoletjih se je mestece po m. m. razvijalo. Hude posledice turških vpadov, egidemi in požarov, ki so često uničevali blagostanje naseljencev, so se zgubile, Turjačani so na vso moč podpirali prebivalstvo v svojih kulturnih in gospodarskih težnjah, tako da lahko rečemo, da se je ta nemški jezikovni tok vzdržal vsled zaštite in zaslombe, ki jo je nel bodil v Turjaških grofih, bodisi v državni

tik z Belokrajino je pustil tudi sledove na narodni noši kočevski, ki si je v Ljubljani na velesejskih prireditvah osvojila priznanje.

V dobi po prevratu se pa slovenski živelj bolj udejstvuje na gospodarskem dvigu mesta in okolice, saj se mora priznati, da je vsa industrija, kar je je dandanes v Kočevju, nastala na pobudo Slovencev. Prej neznačno me-

Kočevska narodna noša.

stece s komaj dobrimi 2000 prebivalci ob začetku tega stoletja, je sedaj znano po vsej naši državi po svojih tovarnah sukna in platna, po premogovniku ter po svojih številnih podjetjih za izkoriščanje lesnega bogastva pokrajine.

Krize zadnjih let so sicer povzročile zastoj v razvoju gospodarstva, bile so p. a tudi memento vsem, ki so mislili, da se v gospodarstvu da delati s političnimi metodami, ter so s takim svojim delovanjem upropastili cvetoča podjetja.

Sedanja doba je kakor nalašč ustvarjena zato, da ustvari v Kočevju zopet dobre razmere, da ustvari zaupanje, da porodi sodelovanje vseh zmognih faktorjev na prepovedu gospodarstva v blagor mesta in celokupnega prebivalstva.

Omeniti je treba, da Slovenci vse premalo pozornosti posvečajo kočevskemu ozemlju. Ozemlje je veleznatno, posebno za turista, za lovca, za jezikoslovca, za folklorista itd. Slovaško planinsko društvo bi moralo ustanoviti tukaj svojo podružnico, ki bi se bavila specijelno

z raziskavanjem prirodnih lepote pokrajine. Tu je vse polno podzemskih krasot: kraških jam, ledenih jam itd., ki še po večini čakajo raziskovalca. Nemstvo je v tem pogledu veliko več storilo; vsako leto prihajajo semkaj znanstveniki iz Nemčije, dijaki srednjih in visokih šol, študirajo tu prilike, obenem pa vzdržujejo tisto potrebno vez med pripadniki istega naroda, ki jo Slovenci tako bridko pogrešajo na Koroškem.

Tudi ob proslavi 600letnice se je priglasilo mnogo odličnih gostov iz Nemčije, Avstrije in drugih držav.

Pri vse: tem proslavljanju se človek nehoti pomni Koroške, zastraženega vojvodskega prestola in se vpraša, kdaj se bo Slovinci na Koroškem lahko ta 'svobodno giba' in tako praznovali svoje svetkovine, kakor naši Nemci?

Pismo dr. Josipa Wilfana

Spoštovani odbor!

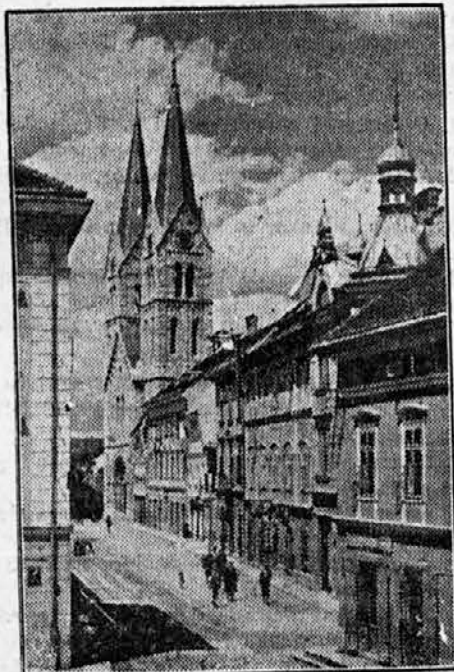
Pred tednom dni sem prejel vaše povabilo na proslavo kočevske šeststoletnice. Zovete me, ni dvoma, kot tistega, ki je imel čast predsedovati dosedanjim kongresom evropskih nacionalitet od 1925. leta dalje, in sedaj načelujem odboru za pripravo šestega takega zborovanja, sklicanega na prve dni septembra. Prav ta poslednja naloga, ki postaja tem obsežnejša in nujnejša, čim bolj se bliža dan našega sestanka, mi brani, v moje najgloblje obžalovanje, da se ne morem odzvati častnemu pozivu. Ko moram to naznaniti, dovolite, prosim vas, da vsaj pismeno kratko izrazim čustva in misli, ki bi se z njimi udeležil tako pomembne slavnosti. — V svojstvu, kateremu pripisujem vašo pozornost, želim, da bi proslava kočevske šeststoletnice pomenila za oba prizadeta naroda popoln uspeh v zmislu njunega vzajemnega boljšega razumevanja in zbliževanja, in s tem hkratu tudi velik uspeh obene ideje, kateri služijo kongresi evropskih nacionalitet. Toda poleg naloge, ki me je združila na skupno delo z zastopniki najrazličnejših evropskih nacionalitet, in izmed teh v prvi vrsti z odličnimi predstavniki nemških manjšin iz raznih držav v osredju in na iztoku našega kontinenta, stopa za mene v ospredje prav ob kočevskem slavlju moja Julijska Krajina, ki je v njej ne maloštevilen del našega naroda, če morda ne celo prvoselec, kakor nekateri trdijo in dokazujejo, vsekakor že — za nasprotnike seveda šele — vsaj tisočvesto let nastanjen, dvakrat toliko, kolikor Kočevci v svoji deželi. — Z odkritosrčno zahvalo za povabilo, prosim, sprejmite za sebe in svoje vrle kočevske rojake moje najtoplejšše čestitke in najboljšje želje k zgodovinskemu prazniku, ki ga ne slavimo samo s Kočevskim nemški bratje in sestre od blizu in daleč, nego tudi poveljujeta s svojimi simpatijami pod visoko zaščito samega kraljevega princa jugoslovanske vlada in ljudstvo. — Izvolite sprejeti zagotovilo itd.

Na Dunaju, 30. julija 1930.

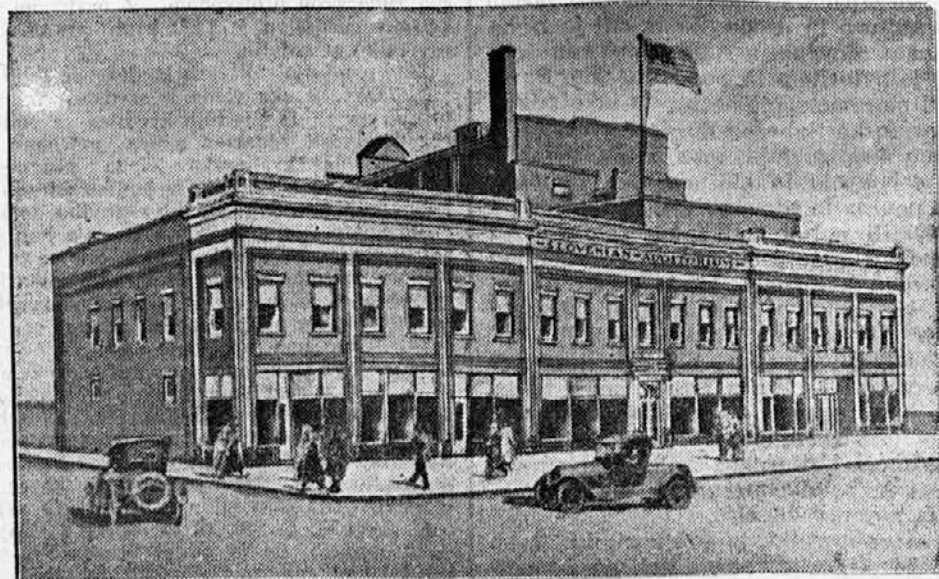
Dr. Josip Wilfan.

Radio

Radio Ljubljana, 3. avgusta: 8:00 slavnostna služba božja na Kongresnem trgu; 8:30 slavnostno zborovanje vseslovenskega gasilstva v zbornišni dvorani Univerze; 10:30 slavnostni spreved celokupnega gasilstva; 16:30 javni nastop češkoslovaškega in jugoslovanskega gasilstva na športnem prostoru Ilirije; 17:30 koncert jeseniške godbe; 20:00 poslovljni večer in koncert delavske godbe »Zarja«; 22:00 časovna napoved in poročila; 11:15 prenos z Bleda (Erich Herse); 23:00 napoved programa za naslednji dan. — V ponedeljek 4. avgusta: 12:30 plošče; 13:00 časovna napoved; 13:30 iz današnjih dnevnikov; 18:30 harmoniko igra g. Kokalj; 19:30 predavanje vseuč. prof. Vebra o sv. Avguštinu (v nemškem jeziku); 20:00 Puccini: La Boheme, opera na ploščah; 22:00 časovna napoved, napoved programa za naslednji dan.

Glavni trg v Kočevju.

Narodni dom ameriških Slovencev v Clevelandu.

Kongres slovanskih gasilcev

Ljubljana, 2. avgusta.

Drugi dan vseslovanskega gasilskega kongresa, ki je v splošnem veličastna manifestacija, je bil posvečen v prvi vrsti 60letnici obstoja ljubljanskega Prostovoljnega gasilnega in reševalnega društva, iz katerega se je razvilo danes tako močno jugoslovansko gasilstvo. V Ljubljani se je po intencijah in načrtih pokojnega Franja Barleta in drugih požrtvovalnih gasilcev zasnova ideja, da se ustanovi močna organizacija sprva slovenskega, a po vojni jugoslovanskega gasilstva. Zato je bil današnji dopoldan posvečen tudi manom pokojnega organizatorja gasilstva Franju Barletu. Vseh lepo uspešnih svečanosti so se korporativno udeleževali odlični zastopniki češkoslovaškega in inozemskega gasilstva. Med slovanskimi gosti moramo omeniti tudi bolgarsko delegacijo z Ninče Petevom iz Sofije na čelu, dalje portugalsko gasilsko delegacijo z g. Villerjem na čelu, zastopnika mestne občine Prage senatorja Martineca.

Vsem velikim dopoldanskim svečanostim so prisostvovali tudi najstarejši slovenski gasilci poleg ljubljanskih častitljivih veteranov, g. Ignacij Merhar iz Dolenje vasi pri Ribnici in gospod Steudte iz Ptuija.

Sijajna proslava 60letnice ljubljanskega gasilstva

Mestni dom že na zunaj kaže ob slavnostnih dneh kongresa izredno lepo lice. Ves prenovljen je hkratu okrašen z zastavami, cvetjem na oknih in transparenti, ki kažejo letnice 1870 do 1930. Vsak večer je krasno iluminiran. V izredno lepo okrašeni dvorani Mestnega doma se je točno ob 9. dopoldne vršil slavnostni občni zbor ljubljanskega Prostovoljnega gasilnega in reševalnega društva. Nad okrašenim odrom je visela velika slika Nj. Vel. kralja Aleksandra I. obdana z državno frobojko in okrašena z zelenjem. Navzoči so bili zastopnik bana Dravske banovine banski svet, dr. Grasselli, mestni župan dr. Dinko Pue, zastopnik višjega deželnega sodišča v. s. sv. dr. Golia, višji državni tožilec dr. Peter Grasselli, upravnik policije dr. Guštin, predsednik notarske zbornice gosp. Aleksander Hudovernik, predsednik odvetniške zbornice dr. Zirovnik, mestni fizik dr. Mavricij Rus, univ. prof. dr. Metod Dolenc, konzularni zbor, tako avstrijski generalni konzul dr. Pleinert, češkoslovaški konzul dr. Ressel in belgijski konzul doktor Dular. Prisotni so bili dalje zastopniki raznih ljubljanskih korporacij in društev, tako za Sokola kraljevine Jugoslavije dr. Riko Fux, Milko Krapež in Stane Flegar, a za glavni odbor Rdečega križa predsed. dr. Krejči. Poleg mnogih gasilcev so bile navzoče tudi samaritanke.

Naravno, da so bili v polnem številu navzoči člani inozemskih gasilskih federacij, tako Francije, Belgije, Češkoslovaške, Poljske, Bolgarske, Portugalske in Litvanske.

Načelnik ljubljanskega Prostovoljnega gasilnega in reševalnega društva g. Josip Turk je otvoril slavnostno zborovanje s pozdravom vseh odličnih zastopnikov ter je nato izvajal:

Kot načelnik prvega ljubljanskega prostovoljnega gasilnega in reševalnega društva vas srčno pozdravljam ter vam kličem radostno dobrodošlico.

60 let je poteklo, kar je tedanji mestni župan dr. Josip Zupan pozval ljubljansko prebivalstvo, naj se po zgledu drugih svetovnih mest združi v organizaciji prostovoljnega gasilstva.

Veliko število dobrosrčnih in uvidnih ljubljanskih meščanov se je odzvalo temu pozivu in kaj kmalu je bilo ustanovljeno prvo gasilno društvo, kateremu je krepko in junaško stopil na čelo naš nepozabljeni meščan, blagopokojni tovariš Doberlet Fran, ki je ustanovil, organiziral in vodil naše društvo dolgih 13 let, nakar je za dobo 13 let nasledil veleslužni načelnik, istolako že blagopokojni tovariš Strieclj Ludvik, ki je društvo uspešno vodil do svoje prerane smrti (22. V. 1913.).

Po njegovi smrti je društvo izbralo mene za svojega načelnika in vodil sem društvo do svetovnega prevrata, nakar so društvu za kratko Mestno dobo 4 let načelovali pokojni tovariš Dintar Anton ter še živeča Križnar Ivan in Hobar Janko, nato pa se je društvo ponovno zapalo meni. Tako mi je danes dana častna naloga, da v imenu šestdesetletnega jubilara pozdravim njegove mile goste in se iskreno zahvalim za tako častno in številno udeležbo.

Ljubezen do bližnjega, srčna želja pomagati trpečemu v nesreči, je združila pred 60 leti ljubljanske samaritanke v velevažno institucijo: v prostovoljno gasilno in reševalno društvo.

Človekoljubno delovanje društva

Kaj znači to društvo za mestno občino ljubljansko in njeno prebivalstvo, ve vsakdo, ki le malo pozna delovanje, namen in smoter prostovoljnega gasilskega organizacije.

Milijone in milijone narodnega premoženja je že društvo otelo pogubi v dobi svojega obstoja. Koliko in kako strašnih požarov so že omejili ljubljanski gasilci, koliko imetja in premoženja so že rešili. Ni bilo požara, ni bilo povodnji, ni bilo potresa, ni bilo katastrofe in nezgode v Ljubljani, kjer bi ne nastopili ljubljanski gasilci in ne bi krepko ter junaško posegli vmes.

Bile so neverjetne žrtve, o katerih čujemo danes le še v pravljicah.

Koliko tisoč in tisoč, da milijon in še več ranjencev in bolnikov pa so neutrudljivi ljubljanski

ski gasilci prevezali in prenesli v bolnice in iz bolnic med svetovno vojno!

Da, težko in naporno je bilo to 60letno delovanje ljubljanskega gasilstva, vendar pa polno tolažbe in pomoči, polno junaštva in kreposti, polno svetega navdušenja za vzvišeno gasilsko idejo. S krvjo svojih vnetih članov je društvo dokazalo, da dobro čuva in hrani evangelij, ki ga je prejelo od svojih ustanoviteljev, da njegovi člani niso paradni gasilci, ampak možje, ki ne žrtvujejo le svojega zdravja in svojih moči,

gasilske zajednice Ilija Pintar, I. blagajnik prostovoljnega gasilskega društva v Ljubljani Stan-ko Pristovšek, član istega društva g. Janko Hojan, člani Prvega prostovoljnega gasilskega in reševalnega društva v Ljubljani Ivan Perme, Fran Medic, Josip Lapajner, Ivan Tomažič, Anton Pritekelj, poveljnik ljubljanskih prostovoljnih gasilcev Milko Hojan, tajnik prostovoljnega gasilskega in reševalnega društva Engelbert Gostiša in namestnik poveljnika ljubljanskih prostovoljnih gasilcev Franjo Mežek.

Starešinstvo Jugoslovanske gasilske zveze.

temveč tudi svoje življenje za srečo in dobrobit svojega bližnjega, svoje okolice in svoje ljubljene domovine.

Ljubljansko gasilno društvo je matica slovenskega srca, da tudi jugoslovanskega gasilstva sploh, kajti ono je po svojih agilnih prvoboriteljih razširilo gasilsko misel širom cele naše domovine.

Od svojega začetka do danes je društvo živelo in delovalo izključno le za narodno blaginjo ter ni nikdar krenilo s poti, ki so mu jo začrtali njegovi veliki ustanovitelji.

Cepprav živimo v dobi krutega boja za vsakdanji kruh, cepprav brodim po ogabnih materialističnih mlakužah, vendar lahko s ponosom trdimo, da v kljub temu ideja prostovoljnega gasilstva še vedno uspeva, kajti naše društvo šteje danes po 60 letih svojega obstanka še vedno nad vse častno število vrlih mož in mladičev, ki se hočejo prostovoljno in brezplačno žrtvovati delu iz ljubezni do bližnjega in do svoje ljubljene očetnjave.

Zagotavljam vas, čestita gospoda, da bo ljubljanski gasilec ostal zvest svojim prednikom, da bo ostal junaški in neustrašen borec doma, ostal pa bo tudi zvest in zanesljiv prijatelj in drug vsem gasilec sveta, zlasti pa bo ohranil trajne bratske vezi z vsemi slovanskimi gasilci.

Prosim vas, čestita gospoda, sprejmite to naše odkritosrčno zagotovilo in podpirajte nas v naši plemeniti borbi za nesebično ljubezen in pomoč.

Priznanja in odlikovanja

Tajnik Prostovoljnega gasilnega in reševalnega društva g. E. Gostiša je nato med slavnostno tišino prečital imena odlikovancev, katerim je društvo v priznanje njih zaslug podelilo diplome odnosno kolajne. Odlikovani so bili:

Za častna člana: stolni kanonik in gasilski kurat dr. Mihael Opeka in mestni fizik dr. Mavricij Rus, s spominskimi kolajnami: starosta vseslovanske gasilske zveze gosp. Adolf Seidl, predsednik francoske gasilske federacije gospod Guesnet, predsednik poljskega gasilskega saveza inž. Twardo, zastopnik mesta Prage senator Josef Martinec, tajnik vseslovanske gasilskega saveza Machacek, starosta Jugoslovanske gasilske zveze Josip Turk, predsednik Jugoslovanske gasilskega Saveza Marijan pl. Hrzić, načelnik posavske gasilske župe Rihard Engelsberger, predsednik gasilskega saveza za Srbijo in Južno Srbijo inž. Trčka, podpredsednik hrvatsko-slovanske gasilske zajednice Nikola Hribar, komandant hrvatsko-slovanske gasilske zajednice Ivo Gress, predsednik bosansko-hercegovske

Pozdravi in čestitke

Nato so k 60letnemu jubileju čestitali mestni župan dr. Dinko Pue, ki je v svojem lepem govoru zlasti poudarjal človekoljubno delovanje društva od prvih početkov do danes. Omenil je tudi, da je občinski svet podelil izredno čast ljubljanskega meščanstva zaslužnim gasilec g. Josipu Breskvarju, Franu Kaduncu, Tomažu Kavčiču, Antonu Kavčiču, Ivanu Severju in Antonu Zgoncu. Vsi ti gasilci so dostikrat tvegali svoje življenje, da so Ljubljano obvarovali pred požarnimi katastrofami.

V imenu vseh gasilcev se je zahvalil g. županu gasilec Breskvar, nakar so čestitali društvu še starosta Vseslovanskega gasilstva g. Adolf Seidl, predsednik poljske gasilske zveze inženir Twardo, tajnik Vseslovanske gasilske zveze Machacek in dalje v imenu bolgarskih gasilcev Ninče Petev, zastopnik litvanskih gasilcev gospod Skulte, zastopnik mesta Prage Martinec in starosta Hrvatsko-slovanske gasilske zajednice Marijan pl. Hrzić. Zastopnica slovenskih žena ga. Schottova je čestitala k jubileju društva v imenu vsega narodnega ženstva ter je pozivala gasilce, da še nadalje delujejo za blagostanje človeštva. V imenu JGZ je čestital društvu I. podstarosta g. Vengust iz Celja.

Sokolstvo ljubljanskim gasilec

G. Milko Krapež je v imenu Sokola kraljevine Jugoslavije čestital ljubljanskim gasilec k njih 60letnemu jubileju s kratkim a prav prisrčnim govorom, ki ga objavljamo.

V čast si štejem, da vam zamorem čestitati ob priliki vašega jubileja o priliki vaše 60letnice in razvitju prapora, v imenu Sokola kraljevine Jugoslavije.

Zgodovina vašega delovanja v 60letih je veličastna, polna požrtvovalnosti, poguma in pa bratske ljubezni.

Vprašam vas, dragi mi gasilci, kje si pa človek prisvoji, okrepi, ravnokar imenovane lastnosti. Odgovor je enostaven, v sokolskih telovadnicah, tam dragi moji je hram vseh imenovanih lastnosti, katere vi pri vsaki priliki pokazete.

Biti član tako požrtvovalne človekoljubne organizacije, kakor je ravno vaša, je vreden le tisti, kateri je prepojen z lastnostmi, katere sem ravnokar omenil.

Pride pa čas, ko ni v plamenu hiša, vas, trg, mesto, pač pa domovina, tedaj pobitimo ramo ob rami na kraj nesreče, ter damo vso svojo zmožnost, neustrašenost in bratsko ljubezen našemu bratu premu Sokolu, pokrovitelju da

našnega kongresa, in celi njegovi hiši, Nj. Vel. kralju Aleksandru I.

Ter kličem Njemu in celi njegovi hiši ter vsem vam na pomoč krepki Zdravo!

Seidl, predsednik Vseslovanskega saveza.

Svečana blagoslovitev društvenega prapora

Po končanem slavnostnem občnem zboru je bila na trgu pred Mestnim domom svečana blagoslovitev krasnega društvenega prapora. Starosta g. Josip Turk je uvedel blagoslovitvene ceremonije s kratkim nagovorom na vse navzoče ljubljanske in ostale gasilce.

Stolni kanonik, gasilski kurat dr. Mihael Opeka je za tem imel prav lep in globoko segajoč in velepomemben govor, v katerem je zlasti poudarjal veliko humano delo našega gasilstva za človeštvo. Glavni cilj gasilstva je priti bližnjemu na pomoč. V skupnosti je moč, s katero gasilstvo pomaga bližnjemu v njega največji nevarnosti. Prapor, ki ga danes blagoslovlja, je velikega simboličnega pomena. Gasilstvo je priseglo na ta prapor. Imamo različne prapore, bojne, kulturne in humane. Vsak, kdor zapusti prapor in prelomi prisego, je uskok, a nam.

Machacek, tajnik Vseslovanskega saveza.

da med vami ni nobenega, ki bi ta lepi prapor zapustil. Prapor je tudi zunanji znak velike gasilske ideje. Zato kliče vsem gasilec: Na pomoč!

Dr. Mihael Opeka je nato blagoslovil prapor, ki ga je držal krepki zastavonoša gasilec Blatnik, kateremu je pomagal tudi zastopnik trvdke Jaroslav Neškudla g. Mirko Tratnik.

Po blagoslovitvi je imela kumica, dvorna dama ga. Franja Tavčarjeva kratek nagovor, v katerem je čestitala društvu za lep napredek ter je želela, da bi bilo naše gasilstvo vedno v obrambo Nj. Vel. kralja in kraljevske rodbine Karadjordjevičev. Ku... privedla na prapor prvi trak, a za... kratkimi nagovori vezali trakove starosta vseslovanske gasilske zveze g. Adolf Seidl, v imenu poljskih gasilcev je pripel na prapor lepo odlikovanje inž. Twardo, dalje g. Vengust za JGZ in gospod Voller za Maribor, pl. Hrzić za hrvatsko-slovanske gasilce. Nato se je vršilo zabijanje žebčev. Na drog je bilo zabitih okoli 130 žebčev domačih in drugih jugoslovanskih gasilskih društev. Med drugimi so zabili žebčelj Livančič Omer iz Jajca, Rihard Engelsberger iz Krškega, Ivan Habjan iz Ljubljane, Engelbert Gostiša iz Ljubljane, načelnik društva iz Guštana, za njim iz Hrastrnika, Joško Hnbad iz Ljubljane, načelnik društva iz Karlova, iz Kranja, iz Maribora, iz Mežice, Mirko Tratnik za trvdko Jaroslav Ne-

Dnevne vesti

— Vsled številnih in pomembnih nedeljskih prireditev, zlasti vsled gasilskega kongresa, smo se odločili, da izdamo izjemoma tudi v ponedeljek redno številko »Jugoslovana«, da bodo naši naročniki takoj informirani o nedeljskih dogodkih. — Jredništvo »Jugoslovana«.

— Poklonitev Napoleonovemu neznanemu vojaku. Danes v nedeljo ob 8.15 bo položil g. major Guesnet, predsednik narodne federacije francoskih gasilcev in vladni delegati francoske republike na kongresu gasilcev v Ljubljani, na spomenik »Ilirije«, tam, kjer počivajo zemeljski ostanki Neznanelega Napoleonovega vojaka, šopek cvetlic.

— Vreme. Vremenska napoved pravi, da bo deloma oblačno. Včeraj je bilo po večini krajev naše države jasno. Najvišja temperatura je znašala v Splitu 33, v Skoplju 30, v Beogradu 26, v Zagrebu in Sarajevu 25, v Ljubljani 22,8, v Mariboru 22,2. Davi je kazal barometer v Ljubljani 763,5 mm, temperatura je znašala 11,4.

— Pomoč novorojenčku in dojenčku. knjiga o negi, vzgoji, prehrani, higijeni otrok, o prvi pomoči otroku v nevarnostih in boleznih se dobi za nizko ceno v vseh knjigarnah.

Ljubljana

■ Vpokoje pri Mestni hranilnici ljubljanski. Pri Mestni hranilnici so stopili v trajni pokoj sledeči uradniki Mestne hranilnice ljubljanske: višji kontrolor Josip Kuralt (po dejanskih 40 službenih letih), knjigovodja Fran Abulner in blagajnik Anton Šušteršič. Pri tej priliki jim je mestni zastop izrekel zahvalo in priznanje za dolgoletno zvesto in marljivo službovanje.

■ Trak kumice Franje dr. Tavčarjeve, ki je bil podarjen gasilski zastavi, je izredno lepo delo. Narejen je iz rdeče težke svile. Na gornjem delu traka je vdelan medaljon z ljubljanskim grbom v barvah. To delo je gobelin. Obkroža ga zlata vezanina. Pod medaljonom je državna trobojnica, obrobljena z zlato vrstico. Pod tem je napis, ki je vezen v zlato. Začetne črke so vezene v isti tehniki kakor čelniki starinskih avb in so zaradi tega zelo lepe. V začetnicah so vdelane emailirane folije, ki so videti kakor biseri in dragi kamni. Ob straneh »vijo« silvene trobojne vrvice. To prelepo delo je izvršil Drž. osrednji zavod za žen. domačo obrt v Ljubljani.

■ Važno za trgovine s delikatesnim blagom in za mlekarne. Banska uprava sporoča: »Na prošnjo Jugoslovanske gasilske zveze, Kongresnega odbora v Ljubljani, dovoljujem iz prehranjevalnih ozirov glede na pričakovan izreden dostop ljudi v Ljubljano v nedeljo 3. t. m., da smejo ta dan v okolici policijske uprave ljubljanske, za katere velja sicer nedeljski počin, v sodelovanju s policijo, obratovati trgovine s delikatesami in mlekarne ter pekarnice, prodajalne kruha, da smejo ves ta dan izdelovati sveži kruh. Trgovine s delikatesami smejo biti ta dan odprte do 21. ure. — O tem naj se obvestijo zainteresirani obrtniki.« — Po odreditvi bana dr. Marn, l. r.

Maribor

m Odlikovanje policijskih stražnikov in uslužbencev. V soboto popoldne so imeli na tukajšnjem policijskem predstojništvu lepo slovesnost izročitve odlikovanj, katere je ob navzočnosti nadzorstvene straže ter gg. Finžgarja in Kralja izročil odlikovavcem g. nadsvetnik Vekoslav Keršov. Zlato svetinjo za vestno službovanje sta prejela okoliška nadzornika gg. Srečko Saksida in Ivan Valič, srebrno svetinjo pa zvačnica ga. Ivanka Fistrovec-Fabič ter višji stražniki gg. Leopold Silič, Ciril Hren in Makso Hlad.

m Slovesna otvoritev Počitniškega doma kraljice Marije v Šmartnem na Pohorju. Danes v nedeljo bo v Šmartnem na Pohorju slovesna otvoritev Počitniškega doma kraljice Marije, ki je bil ustanovljen po Društvu za zdravstveno zaščito otrok in mladine v Mariboru s pomočjo prostovoljnih prispevkov ter podpor mestne občine mariborske in banovine. Slovesnost se bo izvršila po sledečem programu: Od 8. do 10. ure bo odbor sprejemal goste; ob 10. uri bo šmartinski župnik g. Sinko blagoslovil vse objekte, na kar bo na prostem tik Pihorskega doma daroval sveto mašo; ob pol 11. ure bo gospa Maistrova govorila pozdravni in otvoritveni govor. Svirala bo originalna poborska muzika. Otvoritve se po dosežanih prijavah udeležijo: g. general Živko Stanisavljevič kot zastopnik Nj. Vel. kraljice Marije, načelnik ministrstva za narodno zdravje g. dr. Katičič, prof. otroške klinike v Beogradu g. dr. Ambrožič, načelnik soc. zdr. odseka banske uprave v Ljubljani g. dr. Dolšak, podban g. dr. Pirkmajer, župan g. dr. Juvan, podžupan g. dr. Lj. pold, vodja Higijenskega zavoda v Ljubljani g. dr. Pirc itd.

m Pevec Glasbene Matice pri otvoritvi dežje kolonije. Otvoritve počitniškega doma Kraljice Marije v Šmartnem na Pohorju se danes v nedeljo udeležijo tudi pevci Glasbene Matice, ki se odpeljejo iz Maribora z avtobusom z Glavnega trga ob 6.45.

m Naznanilo. Sokolsko društvo v Studencih pri Mariboru priredi 17. t. m. svoj letošnji letni društveni nastop.

m Gostovanje članov mariborskega gledališča. Po uspešnih večerih, ki so jih prirejali člani našega gledališča v mesecu juliju po mnogih krajih Dravske banovine, pričnejo te dni z novo turnejo in bodo v četrtek 7. t. m. nastopili v Murski Soboti, v petek 8. v Ljutomeru, v soboto 9. v Radencih in v nedeljo 10. v Mali Nedelji. Na turneji nastopijo: Stjepan Ive-

lja, Stjepan Fratrikova, Franjo Tovornik in obnem kot vodja Pavel Rasberger. Na sporedu so koncertne, operne in operetne arije ter kratke komedije.

m Špeharski trg. Na 35 stojnicah je bilo na sobotnem špeharskem trgu 67 zaklanih svinj, 5 zaklanih telet in 153 kg svinjske drobovine. Tržno nadzorstvo, ki je drobovino pregledalo, je zaplenilo več kilogramov pokvarjenih pljuč.

m Mariborski skavti. »Volčiči in »Izvidniki«, ki so taborili v dveh taboriščih pri Mozirju, ter skavtinje, ki so taborile pri Braslovčah v Savinjski dolini, so se v petek zvečer vrnili v Maribor.

m Današnje prireditve. Od 11. do 12. ure koncert »Dravec« v parku; ob 15. uri veselica kolesarskega društva »Perunc« v gostilni Lobnik v Radvanju; zvečer je v Grajskem kinu repriza veledela »Žena na mesec«, v kinu »Union« pa ljubezenska drama »Morala krog polnoči«.

m Izkrivljena vest »Neue Freie Presse«. Dunajska »Neue Freie Presse« od petka prinaša po »Korespondenci Herzog« vest, v kateri omenja tudi naš list, da v mariborskih hotelih uslužbenci tudi s tujci ne smejo govoriti nemški. Ta vest je popolnoma izkrivljena in zlonamerno lansirana v svet. Svoječasna odredba tukajšnje policije pravi samo, da je dolžnost vseh uslužbencev gostiln, hotelov itd., da vsakega gosta pozdravijo najprej v državnem jeziku in šele, če gost tega ne zna, obkujejo z njim nemški ali kako drugače. Samo o tem smo pa tudi mi govorili, ko smo poročali o izzivalnem nastopu nekakega češkoslovskega vratarja napram nekemu odličnemu Čehoslovaku, ki je sam zahteval, da govori uslužbenec z njim slovenski.

m Racija. Radi potepuštva je policija v četrtek aretirala 6, v petek pa 16 brezposelnih delavcev. Od teh jih je bilo 8 oddanih sodišču, 2 sta bila poslana preko mestne meje, ostali so pa bili izpuščeni.

m Originalna grožnja. V soboto zjutraj je neki prodajalec kruha v neki gostilni tako nemškutaril, da ga je navzoči dr. R. upravičeno vprašal, če ne zna slovenski. Na to vprašanje je pa dal fant tak odgovor, da je dobil par zaušnic, kar ga je napolnil, da je odšel k bližnjemu stražniku in zahteval, da doktorja R. aretirajo, ker ga bo sicer dal v »Volksstimmec«.

m Morilec Rodošča aretiran v Mariboru. V petek krog 16. ure je tukajšnja policija aretirala 45-letnega čevljarkega pomočnika brez stalnega bivališča, Jerneja Korošča, ki je v nedeljo 27. julija v Ptujski gori z nožem tako nevarno ranil tamkajšnjega fanta Rodošča, da je v terek v bolnici v Ptuj uumrl. Po zaslišanju je bil Korošec oddan sodišču.

m Najden obeselec. V petek popoldne je neki dijak našel v sadovnjaku veleposestva barona Twieckla v Krčevini okrog 60 let starega moža obeselega. Pozvano orožništvo je neznanca preiskalo, vendar se doslej še ni dala ugotoviti njegova identiteta.

m Vojaški ubežnik. V petek je bil tu aretiran radi potepuštva neki Ciril Podlipnik iz okolice Ptuj, pri pregledu listin pa so ugotovili, da ga vojaška oblast išče tudi kot ubežnika.

Celje

* Priobčevanje vojnega razporeda za občino Celje okolica se vrši v nedeljo 3. avgusta ob 7. uri zjutraj na zbirališču v Gaberju t. j. na dvorišču pri gaberskem gasilnem domu. Pozivljajo se vsi lastniki konjev in volov ter oni, osebno k temu pozvani obvezniki, da se občeivanju vojnega razporeda. Vsak neupravičen izostanek je po zakonu kaznjiv.

Aluminijasta

emailirana modra, siva in rujava kuhinjska posoda vedno in v največji izbiri edinele pri tvrdki

Stanko Florjančič

LJUBLJANA, Sv. Petra cesta 35
Točna in solidna postrežba!

Litija

Žrtov. V nedeljo 27. julija sta se peljali s kolesi 24-letna Ivana Kranjec in njena sestra k sv. maši. Doma sta v Spodnjih Ribicah pri Kresnicah. Na cesti sta se preizkušali, katere vozi hitreje ter sta druga drugo prehitevali. Po neprevidezosti je Ivana zadela s kolesom ob občestni kamen in padla. Pri padcu se je težko poškodovala. Včeraj je v ljubljanski bolnici umrla. Bilo je mirno in pridno dekle. Staršem naše sožalje!

Nova službena obleka za državne uradnike. S pravilnikom o službeni obleki za uradnike v resoru notranjega ministrstva se določa, da nosijo službeno obleko okolišni inspektorji in uradniki I. in II. kategorije, ki službujejo pri sreskih načelstvih, sreskih ekspoziturah in državnih krajevnih policijskih oblasti vseh vrst.

Službena obleka je svečana, vsakdanja in po letna.

V pravilniku je natančno navedeno, kakšni morajo biti: čepica, plašč, suknja (redingot), hlače, telovnik, srajca, ovratnik, kravača čevlji, rokavice in plašč.

Na naših slikah vidimo uradnika v navadni obleki, s plaščem in brez plašča v svečani.

Natančen popis obleke je v pravilniku, ki je bil objavljen v Uradnem listu kraljevske banske uprave Dravske banovine, letnik I., 54. kos z dne 25. aprila 1930.

Trgovka z dekleti? Gradec pri Litiji je obiskala v petek popoldne potnica z zdravili proti revmatizmu. Pravila je, da ima tudi sredstvo za odpravo plodu. S seboj pa izvažila dekleta in jim obljubila dobre službe. Stiranajstletni Nadi Z. iz Gradca pri Litiji je obljubila, da bo prišla z avtomobilom do nje, potem pa, da jo

bo odpeljala, če hoče, z aeroplanom na Dunaj v sanatorij, kjer se bo učila za zdravnico. Ker se Nada Z. ni hotela takoj odločiti, ji je ženska lastnoročno napisala svoj naslov, iz katerega je razvidno, da se piše Draga Dragar in je iz Maribora doma. Potnica je oblečena v sivo krilo, belo bluzo, preko ramen ji visi bel robec z rdečimi in modrimi pasovi. V eni roki nosi majhen potniški kovčeg, v drugi pa siv plašč. Prijavljena je orožnikom.

Sokolska veselica. Za sokolsko veselico dne 15. avgusta v Svarcovi hosti v Litiji je dovolilo ministrstvo vsem posetnikom veselice četrtnsko vožnjo na železnici. Pred veselico bosta odigrala Sokol Litija in Sokol Trbovlje na tuk. sportnem igrišču prijateljsko nogometno tekmo. Na istem prostoru bo tudi telovadni nastop sokolskih članov in nastop članic, ki bodo izvajale vaje z vesli. Vstopnina za veselico znaša 5 Din. Sodeluje godba Sokola I iz Ljubljane. Na sporedu so še ribolov, šaljiva pošta in ples.

Inspekcija Ponovič. V soboto dne 26. julija si je pomočnik bana dr. O. Pirkmajer ogledal banovinsko veleposestvo Ponoviče pri Litiji. Veleposestvo Ponoviče, katerega je kupil že oblastni odbor, upravlja g. Ludvik Rupel. Podbana je spremljal litijski župan g. Lebinger.

Naliv in toča. V četrtek ob pol 8. uri zjutraj je prišlo močno deževati. Usula se je tudi gosta in precej debela toča, ki je pobila več šip. Toče je bilo toliko, da je bila še potem, ko se je že zdaničlo, ob zidovju na debelo nasuta. Pobila je cvetice na vrtovih, po polju pa fižolovo cvetje.

Ribnica

Čebelarstva podružnica je zgubila agilnega in priljubljenega člana in podpredsednika Ivana Ilca. Odšel je na svoje službeno mesto. Vse dneve, če je le dopuščal čas, je predsedel v čebelnjaku in opazoval svoje ljubljence. Težko se je ločil od njih. Bodi srečen na svojem novem mestu in tudi tam ne pozabi svojih ljubljencev in nas.

Se nekaj o neurju in toči v ribniški dolini. Letošnje leto nas je Bog obsul z nesrečami. Tudi lepi naši dolini ni prizanesel. Z ledenim bičem je zamahnil preko skromnih polj, upognili so se klasi pod udarcem in padli. V Loškem potoku je toča potokla vsee. Vihar, ki je bil tukaj zelo močan, je prevrnil še skoro popolnoma nov kozolec. Grmelo je in treskalo, da se je zemlja tresla. V Zlebiču je strela udarila v drevo in oplazila obenem kozolec. Vendar pa ni prizadela večje škode. Sploh je v naših dolinih kaj pogosto letos strela. V štirinajstih dneh je strela udarila na treh mestih: V Danah je udarilo v kozolec, v Podstenah je dve jagneti razklala do tal.

V Soderžah si je zlomil nogo neki delavec. Pripeljali so ga na postajico Zlebi, da bi ga od tod spravili v Ljubljano v bolnico. Ker pa v Zlebiču na postaji ni na razpolago nosilnic, so ga morali odpeljati na prihodnjo postajo Ortnek. Kako to, da manjše postajice nimajo na razpolago nosilnic za ponesrečence, saj nesreča vendar ni izbirna glede kraja.

Prostovoljni prispevki za Malejevo mater. Ribničani so podvzeli akcijo za zbiranje prispevkov za mater tragično preminulega junaka A. Maleja. Doslej so nabrali okoli 600 Din. Hvala vsem plemenitim srcem, naj bodo vzgled vsem!

Bled

Odlikovanje. Odlikovan je bil za dvorske zasluge s srebrno medaljo gospod Kosmina Josip, detektiv iz Ljubljane. Cestitamo.

Gasilske slavnosti v Ljubljani so v tej tujskoprometni krizi tudi za naša letovišča veselo presenečenje. Od bratskih slovanskih udeležencev dobivamo že naročila za stanovanje, ker vsak bi rad videl, če pride v Jugoslavijo, ako že ne naše sinje morje, vsaj biser letovišč, rajski Bled. Mnogo gasilcev gostov se spominja gostoljubnosti Bleda med vojno, ko so bili tu kot vojaki. Ponosni smo, da smo jim ostali v dobrem spominu. Zelim jim prijetno bivanje med nami in najlepše vreme. Naj bodo prepričani, da jim bomo pomagali, kar je v naši moči, da bodo odnesli v domovine najlepše spomine.

Guštanj

Zahvala. Krajevni odbor društva Rdeči križ v Guštanju se s tem najiskrenee zahvaljuje vsem darovalcem in nabiralcem dobrotkov, prodajalkam sreč ter vsem onim, ki so količjak pri pomoči, da je tombola minulo nedeljo tako sijajno uspela. Ob enem pa prosimo vse te dobrotnike, da ostanejo Rdečemu križu še v nadalje zvesti in naklonjeni. Čistega dobička je bilo nekaj nad 3500 Din. Denar je že naložen za zidanje Zdravstvenega doma v Guštanju. Vsem še enkrat prav prisrčni »Bog plačaja«.

Rogaška Slatina

Telovadna sokolska akademija. Sokolsko društvo v Celju priredi v Rogški Slatini 15. avgusta telovadno akademijo v letnem kinu. Opozarjamo na to prireditev vse tukajšnje prijatelje »Sokola«, kakor tudi vse goste, ki si žele lepega užitka ob telovadbi. Dolžnost vseh domačinov pa je, da posežejo med goste ter jih navdušujejo za ta večer, da bodo imeli priliko tudi inozemski gostje videti, kako nastopa »Sokol«. Zeleti bi bilo tudi, da bi v večjem številu pristopali k Sokolu tukajšnji zdraviliški uradniki in nastavljenici, da se zopet utrdi sokolska ideja v teh krajih.

Pragersko

Na pomoč! Gasilsko društvo v Školah priredi v svrhu kritja stroškov za motorno brizgalno veliko vrtno veselico z obširnimi programom. Veselica bo danes v nedeljo, dne 3. avgusta v Stražgonci v gostilni g. Cenca.

Nesreča na kolesu. V Podovi je gđ. Šešerkova peljala mleko na kolesu, s katerega pa je tako nesrečno padla, da si je zdrobila čeljust, roko in si zvil tudi nogo. Prepeljali so jo morali v mariborsko bolnico.

Sprememba posesti. Župnik g. Šegula je prodal hišo g. Čalofigi, železnikarju, in sicer za 50.000 Din.

Brežice

Ustanovitev Sokolskega društva. V nedeljo dne 27. julija se je vršil v Dobovi pri Brežicah, na pobudo brežiške sokolske župe, sestanek v ljudski šoli. Sklenili so, da se ustanovi Sokolsko društvo.

Gostovanje mariborskih igralcev. V sredini julija smo po dolgem času zopet videli poklicne igralce mariborskega gledališča g. Ivelja, gđ. Fratrikova, g. Tovornika in kot vodja g. Razbergerja. Priredili so gledališki in koncertni večer, ki ni bil dobro obiskan. Ugajali so vsi. Posebno si je osvojil srca na prvi mah g. Ivelja. Doslej še nismo imeli prilike videti mariborskih igralcev, bilo je takrat prvič, a menda ne zadnjič.

Motorni čoln. Trije ljubitelji sporta so si omislili majhen motorni čoln, ki vzbuja, rezož valove Krke in Save, mnogo občudovanja.

Cerknica

Sumljiv potnik. Pretekli teden je hodil po Cerknici zelo sumljiv potnik. Ljudem je ponujal v nakup večjo količino finega blaga za moške obleke. Z blagom vred je hotel prodati tudi skoro še nov kovčeg. Vse skupaj je ponujal za jako nizko ceno. Govoril je samo nemško in je navajal, da je potnik neke nemške tvrdke.

Dež. Pretekli teden smo dobili tudi v cerkniški dolini nekaj dežja. Ampak tako hudo ni bilo, kot po drugih krajih.

Zagorje

Nevihita z nalivi. Po vročih dneh je bila tudi pri nas v sredo proti večeru in ponoči nevihta z nalivi. Pomembne škode ni napravila, samo kopalcem ni pogodu blatna Medija in Sava.

Jugoslovanci se dobi dnevno v trafikah nasproti pošte; posamezna številka stane 1 Din, mesečno 20 Din.

Jubilejna dirka »Save«

Kolesarsko in motociklistično društvo »Sava« v Ljubljani priredi ob petletnem jubilejnim obstoju svojega društva dne 15. avgusta 1930. kolesarske dirke na sportnem prostoru S. K. Ilirije ob 1/2. uri popoldne (zbirališče na Sv. Jakobu trgu). Nato skupni pohod vseh udeležencev z godbo na prireditveni prostor. V slučaju slabega vremena se dirke prelože. Vsi prijatelji kolesarskega sporta so vladno vabljani. Po končanih dirkah se vrši razdelitev daril zmagovalcem v hotelu »Bellevue« ob 19.30 uri zvečer. Spored dirk: 1. Pozdravni krog vseh sodelovalcev. 2. Dirka seniorjev 4 krogi, I. darilo, II. darilo, III. darilo. 3. Damska medklubna dirka: 3 krogi; I. darilo, II. darilo, III. darilo.

4. Dirka za klubova prvenstva kolesarskih društev: »Sora« St. Vid; »Ljubljana« Dobrunje; »Zarja« Zg. Kašelj; »Triglava« Zadobrova-Sneberje; 10 krogov. 5. Juniorska dirka »Save« 5 krogov, I. prehodni pokal, darilo in kolajna, II. darilo, III. darilo. 6. Glavna društvena dirka »Save«: 15 krogov, I. prehodni dirk. dvokolo »Bilis« in kolajna, II. darilo, III. darilo. 7. Medklubna juniorska dirka: 10 krogov, I. darilo, II. darilo, III. darilo. 8. Glavna dirka pododbora Ljubljana: 15 krogov, I. prehodno dirkalno dvokolo »Trophée de France« in kolajna, II. darilo, III. darilo. 9. Glavna mednarodna kolesarska dirka: 20 krogov, I. dirkalno dvokolo »Styria« in kolajna, II. darilo, III. darilo, IV. kolajna.

Splošna določila.

Vse dirke se vršijo na prostoru S. K. Ilirije ob 15.30 uri. Prijave dirkačev do 11. avgusta do 18. ure v društveni pisarni, Karlovška cesta 4. Prijave za vse točke Din 10—; poznejše prijave Din 20—.

1. Vsak dirkač vozi na svojo odgovornost.
2. Dirka se po pravilih Koturaškega Saveza kraljevine Jugoslavije.
3. Dirka je odprta za vse člane klubov, kateri so članjeni v Koturaškem Savezu kraljevine Jugoslavije.
4. Povratek na start se označi z daljšim zvoenjem.
5. Vsak dirkač dobi svojo številko z vplačilom po Din 10—, ki se pri vrnitvi številke vrnejo.

6. Nalogom vodstva se ima vsak dirkač brezpogojno pokoriti.

7. Protesti se vpoštevajo najkasneje 10 minut po izvršeni točki z vplačilom zneska 50 dinarjev, kateri znesek se vrne, ako je protest odoben.

8. Vodstvo dirke si pridržuje pravico spreembe programa.

Za kol. in mot. društvo »Sava« v Ljubljani:
F. Batjel, I. Rozina, A. Gregorič,
predsednik, tehn. vodja, tajnik.

»Stopnjice«

	1	2	3	4
1				
2				
3				
4				
			5	6
5				
6				
7				
8				
9				
10				

Besede pomenijo: 1. Naša reka — 2. tako bodi — 3. del očesa — 4. razkroj kake sestavine — 5. Abrahamov sin — 6. dirkalnik na Bledu — 7. drevo — 8. reka v vrd. in morav. banovini — 9. luknja, votlina (slikar) — 10. Mesto ob meji Bolgarije in Rumunije.

Naša kamena industrija

Vrhnik, dne 31. julija 1930.

Naš sodrnik je danes posetil predsednika sekcije jugoslovenske kamene industrije v centrali industrijskih korporacij v Beogradu g. ing. Milana Lenarčiča, da se informira pri njem o razmerah te naše mlade, toda za moderno ureditev naših cest velevalne industrije. Gosp. predsednik je bil tako ljubezniv ter podal ta pojasnila:

Naša kamena industrija se je razvijala pod zelo težkimi okoliščinami. Deloma ima to svoje vzroke v tem, da nam narava ni v preobilici dala primernega izvrstnega kamna in je odkrivanje najdišč združeno z velikimi žrtvami, deloma ima pa ta industrija premagati tudi druge težkoče tehnične in finančne narave, ker merodajni činitelji ne vpoštevajo državnih interesov v zvezi z interesi te industrijske panoge. O današnji produkcijski sposobnosti naj omenim, da more naša industrija zadovoljiti prav vse potrebe preskrbe v naši državi. Tako nismo nikakor navezani na uvoz tujezemskih konkurenčnih produktov, kakor asfalt, ter itd., nasprotno nam pa tak uvoz silno škoduje ter slabo učinkuje med drugim tudi na našo trgovsko bilanco.

Največja konkurenca je pač asfalt.

Tekom zadnjega leta so oddali asfaltni industriji vsled močne agitacije, reklame in neupoštevanja domačih prilik toliko javnih del, da je samo ena trdka dobila javnih naročil za okoli 164.000.000 Din. Ta dela so bila večinoma takega značaja in za take prilike, za katere bi bil naš domači kamen mnogo bolj usposobljen ne samo glede trajnosti (vsled tega mali amortizacijski obroki), marveč tudi glede stroškov letnega vzdrževanja in pa z ozirom na majhen riziko pri izvršitvi.

S tem je domača kamena industrija predvsem pa zaposleno delavstvo usodopolno oškodovano.

Temu dejstvu ne bi mogli ugovarjati, če bi bil asfalt v raznih oblikah, kakor valjani asfalt, topeka, trinitol, penetracija itd. v kakršnemkoli narodnogospodarskem, finančnem ali tehničnem oziru boljši, ko naš domači kamen. — Teh ugodnosti pa zgoraj omenjeni takozvani »moderni« načini utrditve cest v naših prilikah ne nudijo. Nasprotno! Znano je, da so pri srednje obremenjenih cestah trajni letni stroški, ki se stoje iz amortizacije prvotne zgradbe in iz stroškov letnega vzdrževanja, pri modernih utrditvah znatno višji (do 50% in več), kakor sorazmerni letni stroški utrditve z malimi kockami iz domačega kamna. Za utrditev težko obremenjenih cest so pa v naših razmerah zgoraj označeni načini sploh neuporabni.

Merodajne činitelje in pa široko javnost se mora opozoriti na veliko škodo, ki ji pri preči nepotrebnih in neracionalnih skupnih stroškov ureditve in vzdrževanja cest; vpoštevati je pa tudi škodo našemu narodnemu gospodarstvu, ko gre za uvoz v tujino, dočim naš delavec po borzah dela zaman išče zaposlitve. In spričo vseh neuspehov na domačem trgu si poišče kruha v tujini, kjer ga navadno izrablja ter uničuje njegovo fizično moč. Tisoč in tisoč delavcev gre leto za leto v Ameriko, Kanado, Argentinijo, Francijo, Belgijo itd., kjer delajo edinole za golo življenje, ne da bi mogli pomagati svojem v domovini ali si pa kaj prihraniti. Mi pa v svoji gospodarski nepremišljenosti blažimo brezposelnost v tujini, rešujemo finančne krize tujcev — naš delavec pa jadu, ker ne dobi dela. Seveda dobiva tu pa tam par dinarjev brezposelne podpore, kar je pa zopet na škodo državnih financ.

Naša javnost in tudi naši poklicni merodajni činitelji nimajo radi nezadostnih izkušenj dovolj vpogleda v rentabilnost posameznih sistemov utrjevanja potov.

Predvsem je treba tu ugotoviti:

- koliko stane prvotna zgradba;
- kako dolgo bo ta zgradba vzdržljiva;
- koliko stane letno vzdrževanje in
- katere obrestno mero je treba vzeti kot bazo presojevanja.

Ko smo vse to ugotovili, moramo na podlagi gradbenih stroškov posameznih načinov in na podlagi ustaljene obrestne mere izračunati letni amortizacijski obrok tako, da je izdatek za gradnjo amortiziran z dovršeno življenjsko dobo posameznega načina. Tako izračunani renti prištejemo letne vzdrževalne stroške. Ta skupni znesek obremenjuje letni proračun.

Ta končna skupna vsota je baza za presoje-

Sledeča tabela nam predločuje na temelju 6% obresti zadevne podatke posameznih načinov utrjevanja potov. Podatki so vzeti iz naših domačih prilik ali iz analize priporočljivih tujih, kolikor jih poznamo. Kjer takih podatkov pri nas ni, so podatki vzeti iz tujine: Nemčije in Amerike. Seveda ni sigurno, kako bomo izhajali spričo pomanjkanja izkustva z zneski, ki jih navaja tuja statistika.

Ker naša javnost in nači merodajni činitelji najbolj poznajo malo kocko (drobni tlak), so letni stroški posameznih načinov vsoporejeni s stroški male kocke. Le na ta način dobimo pravo sliko njihove rentabilnosti. Tabela bazira na 1000 ton dnevne obtežbe z mešanim prometom (avto in konjska vprega).

ima vršiti po potu. Predvsem moramo vpoštevati dejstvo, da dobra cesta zvečuje promet, tako

Sistem utrditve	Gradbeni stroški na m ²	Letni vzdrže- valni stroški na m ²	Trajnost v letih	Amortizacijska renta pri 6% za zgradbene stroške v dobi trajanja	Stroški letne rente vsleži letno vzdrže- vanje	Primerjava letnih stroškov v od- stotkih	
	Din	Din		Din	Din		
Mala kocka . . . 8 cm	147—	—10	30	10'68	10'78	100'0%	
Mala kocka . . . 10 cm	165—	—10	30	11'99	12'09	112'2%	
Beton, zgornji iz erup- tivnega materijala 25 cm	125—	*3'37	*20	10'89	14'26	133'1%	
Termakadan	*101'25	*2'43	*10	13'75	16'18	150'0%	
Asfalt-beton . . . 5 cm	117'74	9'41	10	15'98	25'39	235'0%	
	6 cm	*136'80	*3'37	*20	11'92	15'29	141'8%
	8 cm	171'40	*3'37	*20	14'94	18'31	169'9%
Tepeka 5 cm	112'14	5'59	10	15'23	20'82	193'0%	
	6 cm	138'20	*3'37	20	15'05	15'42	143'0%
	8 cm	172'60	*3'37	20	15'05	18'42	170'9%
Valjani asfalt v dveh sloja á 3'50 cm 7 cm	139'42	4'86	15	14'36	19'22	178'0%	
Asfaltni makadam-penetracija	61'56	6'11	5	14'62	20'73	192'0%	
Trinolit	61'08	8—	5	14'48	22'48	208'0%	

Op. Podatki z zvezdico * so posneti iz inozemske statistike, vendar je vsled pomanjkanja izkušenj dvomljivo, če se more pri nas izhajati z navedenimi svotami.

Poleg vprašanja čiste rentabilnosti je potrebno pri presojevanju posameznih načinov upoštevati še druge okoliščine.

Prva je narodno-gospodarska plat: koliko se pri enem ali drugem sistemu uporablja domača delovna moč in doma izdelani materijal. Z zaposlenjem domačega delavstva in domače industrije se okrepi naša notranja kupna moč in naš notranji trg. Makadamske, betonske in kamene ceste so v tem oziru posebno važne, dočim škoduje našemu narodnemu gospodarstvu uvoz inozemskega materijala, kakor so asfalt, ter itd.

Nadalje so merodajne razne tehnične okolnosti.

Vpoštevati moramo:

a) kako velik je riziko pri gradbi in koliko je potrebno točnosti v nadzoru, da je pravilna izvedba popolnoma zasigurana. Ravno v tem oziru si je pridobilo inozemstvo z modernimi metodami mnogo nesrečnih izkušenj. Predvsem moram opozoriti, da se pri nekaterih sistemih pojavljajo napake takoj po izvršbi ali vsaj v garancijski dobi, kasneje do konca življenjske dobe pa ni skoro nobenega popraviljanja (mala kocka) — medtem ko imajo drugi sistemi ravno nasprotno karakteristiko, tako da nastajajo tekom let vedno večji stroški (asfalt, topeka itd.).

b) je-li potrebno za kateri sistem pogostega vzdrževanja;

c) je-li vzdrževanje dalj časa ovira promet;

d) je-li potrebno za uspešno vzdrževanje po tem ali onem sistemu specialno izvežbano osebje in specialne stroje;

e) s prometnega stališča moramo vpoštevati, je-li sistem vporaben na vsponih; je-li poraben za tisto vrsto in tisto množino prometa, ki se vanje rentabilnost raznih načinov utrjevanja potov.

da se bo z izgradbo pota statistika obteženja dotičnega pota izpremenila.

Nobenega dvoma pa ni, da je treba izbrati in priporočiti sisteme:

a) ki so pri zgradbi najcenejši;

b) ki pri enaki letni obremenitvi proračunano potrebujejo najmanj letne oskrbe in ki bi bili za promet najsigurnejši.

Če vpoštevamo vse te navedene momente, je tudi nestrokovnjaku jasno, da je način utrditve cest z domačim kamnom napram vsem inozemskim konkurencom na srednje in težko obremenjenih cestah popolnoma brez konkurence, tako da nimajo tuji sistemi z uporabo tujega materijala pri nas prav nobenih izgledov.

Naša domača industrija kamna more z vso sigurnostjo pričakovati, da se bo naša javnost izključno nje posluževala v svojo lastno korist.

Napisali in priobčili smo ta članek po izjavah našega prvega strokovnjaka na polju kamene industrije že vsled tega, ker se pri nas posebej v zadnjem času poskušajo z javnim denarjem razni tuji, za naše prilike še ne preizkušeni sistemi na veliko škodo naših javnih korporacij, pa tudi na škodo našega narodnega gospodarstva vobče.

Sport

6 : 1

Napredek? Brez dvoma. — Med prebivalci našega planeta je zelo razširjena vera, da obstojajo številka, ki prinašajo srečo. Tako je n. pr. 7 srečna številka — ako se ti v sanjah prikaže, boš doživel kako prijetno razočaranje v bližnji bodočnosti.

Imamo pa slučaje, ko številka 7 ne pomeni

sreče, temveč — tradicijo. Evo dokaza. V našem nogometnem sportu je bila številka 7 dolgo vrsto let tradicionalna. Reprezentanca Jugoslavije je na treh olimpijadah zaporedoma doživela poraz 7 : 0. Ljubljanska reprezentanca je v Zagrebu navadno izgubila s 7 : 0. Tudi prvaki Ilirija se je dostikrat vrnil iz Zagreba s sedmimi goli. Magična številka 7 je postala tradicionalna.

Naenkrat preobrat. V državnem prvenstvu je Ilirija podlegla Concordiji s 6 : 1. Zgleda, da je rezultat našel velik odmev v sportnem svetu, šel je celo preko »velike luže« in našel pri svetovnem prvenstvu plodna tla. Naša reprezentanca je v kvalifikacijskih tekmah dosegla pojavilo isto. Argentinijska je premagala Zednjene države s 6 : 1, Uruguay pa našo reprezentanco s 6 : 1. Stvar pa še ni končana. Zopet je letel fluid preko oceana in se je ustavil v domovini: topot v Mariboru in hočeš nočeš: Primorje je podleglo Mariboru v tekmi za savezni pokal s 6 : 1.

Preje 7 : 0, sedaj 6 : 1. Napredek? Brez dvoma! Ljubljanci pa imajo prijetno zavest, da smo povzročitelji velikega preobrata!

Desetletnica kolesarskega in motociklističnega društva »Perun« v Mariboru

V nedeljo 3. t. m. slavi svojo prvo desetletnico tukajšnje slovenske kolesarske in motociklistično društvo »Perun«. Ustanovljeno je bilo leta 1920. iz nujne potrebe, da se združijo vsi slovenski kolesarji in motociklisti v Mariboru, kjer so poprej obstojala samo nemška nacionalna in internacionalna kolesarska društva. Inicijativo je dal sedanjji kavarnar gosp. Ivan Slavec, ki je zbral krog sebe sicer majhno, a požrtvovalno kolesarskih sportnikov, ki je po mnogih nevarnostih, težkočah in naporih nastal do danes v veliko skupino 328 članov. Ta številka že sama pove, da delo »Peruna« ni bilo zastoj.

Ne bi se pa mogel »Perun« tako razviti, kakor se je, če ne bi bil imel poleg agilnih sportnikov tudi nekaj zares požrtvovalnih članov, ki so mu v najtežjih časih pomagali iz gmočnih težkoč. To so bili pred vsem trije mecenji, gg. stavbenik Ivan Živic, pokovski mojster Jože Mislaj in klubovski mojster Ivan Kvas. Na trdno podlago se je društvo postavilo prav za prav šele ob svoji peditnici, ko je dobilo tudi prapor. Že takrat je bilo eno izmed najmočnejših slovenskih kolesarskih in motociklističnih društev.

Med dirkalci, ki so zastopali »Perunove« barve v Jugoslaviji in izven njenih meja, zaslužijo največje priznanje sledeči zmagovalci: Ivan Jurčič, Vlado Šibenik, Franc Nabrgoj, Viktor Erkanec, Franjo Kumer, Justin Guštinčič, Vilko Škrabar, I. Vesenjak, Fr. Struč in najmlajši med njimi, mnogo obetajoči Stefan Rozman, ki si je v letošnjem letu priboril že 9 zmag, med drugim tudi v Ljubljani, Beogradu in Gradcu.

Ker se do 1. 1926. ni vodila točna evidenca dirk, so nam na razpolago samo podatki od tega leta dalje. Od tedaj je društvo priredilo ali se vdeležilo: 1926. leta 5 dirk; 1927. leta 8 dirk in 1 lov na lisico, 1928. leta 7 dirk in 2 večja izleta; 1929. leta 16 dirk, letos pa že 9 dirk. Deseto letošnje in obenem jubilejno dirko bo pa društvo absolviralo v nedeljo 3. t. m. dopoldne na 60 km dolgi progi Maribor—Brezno—Maribor.

Ob svojem desetletnem jubileju šteje »Perun« 328 članov, katere vodi sledeči odbor: predsednik Tone Šega, podpredsednik Jože Mislaj in Ivan Kvas, tajnik Ivica Pahor, blagajnik Fran Glušič in odborniki: Anton Hlebič (obenem društveni gospodar), Lojze Lisjak, Jože Kavčič, Jelenc, Jaki, Fruga, Bratuž. Vesenjak ter gđ. Svarcova, Pivkova in Vidcova. Preglednika računov sta gg. Ivan Živic in Justin Guštinčič.

Na programu jubilejne proslave je v nedeljo 3. avgusta ob 8. uri dirka, ob 11. uri slavnostna seja v mali dvorani Narodnega doma, ob 15. uri pa izh. v Spodnje Radvanje, kjer bo v gostini Antona Lobnika velika ljudska veselica. Jubileju in proslavi agilnega društva »Perun« se pridružujemo z iskreno željo, da bi še nadalje častno zastopalo naš kolesarski sport ob severni meji, po vsej državi in izven njenih meja!

Alan Hynd:

Dvojni umor na visoki železnici

VIII.

»Da, kaj je?«

»Mi smo od policije.«

»Ne morete me vtakniti v luknjo. Moja mati leži tu bolna — je na smrtni postelji.«

»Nam je zelo žal... Barlow in Langhlin sta že mrtva...«

Pantanove odločnosti je bilo kmalu konec, ko ga je okrožni državni pravdnik nekaj časa »pekel« na žareči žerjavici križnih vprašanj.

To-le je izpovedal:

»Oba Diamonda trdita, da sem si jaz vso zadevo izmislil, kaj ne? Torej obadva sta dva nesramna lažnivca. Sama sta izkubala vso stvar!«

Od dne 26. decembra 1922. pa do 22. maja 1923. sem bil nastavljen pri Westend-banki, da bi skupno z mojim očetom delal kupčije. Preteklo nedeljo sem se slučajno sestel z Jožefom Diamonom, svojim bivšim sošolcem. Spraševal me je, kako spravljajo denar iz ene banke v drugo. Hotel je od mene zvedeti vse podrobnosti. Dejal sem mu, da je to zaupna zadeva, ki je ne smem povedati. Vse skupaj nisem takrat smatral za resno. Jožef tudi potem ni več silil vame in jaz sem na vse skupaj tudi pozabil.

Pretekli mesec sem zopet srečal Jožefa v Westend-banki in zopet me je vprašal o

denarnih transportih iz banke. Dejal mi je: »Ali imaš avto?« Pokimal sem in dejal, da stoji moj voz pred vratmi. Šla sva nato skupno na cesto in se v mojem vozu odpeljala v njegovo tovarno zabojev v Manhattanu.

Tam sva ostala le nekaj minut in ko se je Jožef vrnil, sva se peljala v Williams Bridge Road, kjer sva se ustavila pred neko nizko hišico. Tam sva naletela na večje število mladih ljudi. Kmalu je prišel tudi Morris Diamond. Govorili smo nekaj časa o transportiranju bančnega denarja. Naenkrat je neki meni nepoznan fant potegnil revolver, me silil k steni ter mi nastavljal revolver na prsa: »Čuješ, ti se spoznaš, kako je s prenašanjem bančnega denarja. Daj nam pravi tip in mi ti bomo tudi kaj poštenega pustili. Če nam pa daš tip, ki ne velja, te pa upihnemo.«

Nato sem jim poročal o transportiranju denarja iz banke. Nisem jim pa povedal resnice. Kasneje so me vedno znova vpraševali, če sem jim tudi v resnici vse po pravici povedal.

Dva dni pred napadom, sta me pričakovala dva moža pred Westend-banko v avtomobilu, ki sem ju srečal v Brouxu. Poveljila sta me v voz, nakar smo se odpeljali v Manhattan v Diamondovo tovarno. Tu smo dobili Morrisa. Morris mi je dejal: »Fantje so kar obsedeni, da izvedo pravi tip in se z njimi ni šaliti. Zato bi bilo pač bolje, če bi ti vse po pravici povedal.«

Nato sem jim povedal, da prenašata denar Barlow in Langhlin. Jaz se napada

nisem udeležil in sploh nimam z njim nič opraviti. Tisti dan sem delal z očetom, ki ima malo prodajalno v Carmine-cesti na Manhattanu. — Po napadu sem govoril z Willyjem Friedom, ki je dejal, da je najboljši, če molim.

V zvezi s priznanjem bratov Diamond je policija napravila racijo na letno hišico v Brouxu. Pri tem se je ujelo v njeno mrežo več ljudi, med njimi tudi neki Lucciano, 21 let star fant.

Lucciano so pričeli zasliševati, ki je izjavil čisto mirno, da je bil zaposlen pri Jožefu Farinu in njegovemu bratu, ki sta oba znana tihotapca z alkoholom. Centrala tega tihotapstva je bila po njegovi izjavi ravno v tej hišici. Lucciano, ki je večkrat tja prišel, je slišal pri neki takšni priliki, kako so se pogovarjali John Farino, oba brata Diamond, Pantano in De Saro o Westend-banki in o prenašanju denarja. On sam se je delal, ko da o stvari vse ve.

Vsa ta zaslišanja so pokazala, da sta brata Diamond zvrčala vso krivdo na Pantana, ta pa na druge. Nihče ni hotel biti pravi krivec.

Dan za dnem je minil, policija je poznala vse podrobnosti zločina, prijeti je pa mogla le tri od petih oseb, ki so bile zapletene v umor.

Prizorišče se sedaj prestavi nasproti New Yorka v Hoboken, ki pa leži že v državi New Jersey.

Dne 8. decembra 1923. Policijska uradnika Joseph Fulant in Josip Diordano, oba od hobokenske policije, sta dobila povelje

preiskati italijansko predmestje in dognati, če bi mogla kaj izvedeti, kar bi bilo v zvezi z dvojnimi umorom. Izvršujoč to povelje sta stala na vogalu Newarkove in Clinton ceste. Bilo je v soboto po noči in mnogi prebivalci Hobokena so postali vsled vetra zgornji.

Tako nekako ob osmi uri sta stali dve ženi v neposredni bližini obeh uradnikov. Silno razburjeni sta bili in nazadnje je ena rekla:

»Da, mnogo denarja je dobra stvar. Poznam nekoga, ki je zakopal kar celo kopico denarja. Jutri zjutraj ga bo izkopal in odšel z njim v Italijo. To je silno nabrisan pobal.«

»Zakaj pa ti ne poskušaš malo ribariti, če ima tako kopo denarja?«

»Ha, ha, saj bi, če bi mogla. Ampak rečem ti, poba ima denarja, nič koliko...«

Kakor vsemu prebivalstvu, tako je bil še bolj vsem policijskim uradnikom znan dvojni umor do vseh podrobnosti. Kakor vsi, tako bi tudi ta dva rada ujela ona dva zločinca, ki sta še manjkala policiji.

»Kako se imenuje tisti človek, ki hoče jutri odpotovati v Italijo?«

»Tega ne povem.«

»To boste takoj povedali, ali pa greste z nami!«

»John Farino.«

»Kje je sedaj?«

»Sami si ga poiščite!«

»Če nam ne odgovorite na naša vprašanja, greste takoj v ječo!«

(Dalje prihodnjič.)

Naš izvoz lesa v Italijo

Brezdvomno se nahaja naš lesni eksport v Italijo v krizi, katere konec zaenkrat še ni mogoče dogledati. Naš glavni konzument, Italija, je omejila svojo porabo do skrajnosti, a to baš vsled tamkajšnje krize. Javna dela v Italiji skoraj popolnoma počivajo; na drugi strani je zadan Italiji vsled nove ameriške carinske novele hud udarec tudi pri izvozu pohištva. Ta dejstva seveda manjšajo možnost našega eksporta v Italijo ter se bo naš izvoz čez čas, ko bodo Italijani zgubili posredovalno vlogo pri kupčijah s Španijo vsled direktne trgovinske pogodbe med Jugoslavijo in Španijo, gotovo še bolj skril. (Zaenkrat ugodnih posledic te direktne trgovinske pogodbe ne občutimo, deloma vsled nesigurnosti španske valute, deloma pa zato, ker smo še neorganizirani. Pa tudi pomorske zveze se komaj šele ustvarjajo.) V Italiji vlada splošna in silna gospodarska kriza, ki se odraža v vedno bolj naraščajočih konkurzi. Treba samo brati dnevni izkaz protestiranih menic, pa smo si takoj na jasno.

Toda čeravno utegnemo pridobiti še nova tržišča, ostane Italija naš glavni odjemalec, zato se mi zdi potrebno, da bi se ta naš izvoz v Italijo organiziral. Pred vsem vsled tega, ker naši trgovci nikjer drugje niso toliko zgubili, ko ravno v Italiji. Pri organiziranju našega eksporta se moramo ozirati na dve vrsti trgovcev (producentov): malega producenta (kmeta) in velikega producenta (ali trgovca), pri čemer pa izključujemo veleproducente. Oboji so neorganizirani. Iz Italije prihaja zadnji čas vse polno »trgovcev«, ki se pri ljubljanskih trgovcih n. pr. niti ne upajo oglašiti. Ti ljudje odhajajo na deželo in kupujejo naravnost od malega producenta, na primer drva. Izkusnja uči, da mali producent od takega kupčevanja nima nobenega dobička, nasprotno pa mnogo izgube. Trgovci plača drva na primer s tisoč dinarji naprej in naš dobro veren kmet odpošlje vagon, ostanek kupnine je seveda izgubljen. Takih slučajev je vse polno. Res, da so take kupčije kvantitativno majhne, škoda pa je neprijetno težja vsled tega, ker jo mora utrpeti finančno slab producent. Takim »trgovcem« so seveda vrata naših izvoznikov zaprta. Bil pa je čas, ko niso bila zaprta...

Niž bolje pa se ne godi našim velikim producentom in trgovcem. V spominu je še konferenca, ki se je vršila svojčas v Ljubljani, da bi poenotila prodajo našega lesa. Čul sem tedaj, da je onemogočil ta načrt inozemski kapital!

Naši trgovci izgubijo lepe svote v Italiji. Znano je, da nekateri italijanski trgovci zelo radi reklamirajo in dostikrat brez vsakega pravega razloga. Znan mi je slučaj, da je bilo reklamirano celo prevzeto blago, naloženo od prodajalca. Kupec je trdil, da poldrugi kubičen meter — šlo je za orehovino, če se ne motim — ni bil prevzet. Blago je ležalo v skladišču izven Milana in se našemu trgovcu seveda ni izplačalo da bi se šel prepričati, koliko je na stvari resnice. Ako je tedaj hotel imeti svoj denar, je moral ugrizniti v kisljo jabolko in — popustiti. Če računamo kubičen meter orehovine po dvatisoč dinarjev, znaša izguba lepo svoto 3000 dinarjev.

Treba se je le živjeti v situacijo našega človeka, ki pošlje svoje blago na pr. v Milan, pa mu je vagon tam postavljen na razpolago. Odložiti mora vso zadevo običajno do prihodnjega svojega potovanja v Italijo, a takrat jo uredi ponavadi tako, da ugotovi pri obračunu izgubo. Ali pa pooblasti svojega italijanskega zastopnika, da stvar uredi. Zadeva se ponavadi

tako uredi, da se po dolgotrajni korespondenci naš trgovec ves jezen uda.

Od takih in sličnih »nezgod« so praviloma zavarovani le največji producenti, to pa zato, ker imajo v inozemstvu lastne ljudi. Navajam primer nekega našega veleindustrija, ki je prodal vagon lesa v Bologno. Čim je blago dospelo, je že sledil protest. Naš producent pa je imel v Bologni osebnega prijatelja, in temu je brzojavil, naj blago prevzame in spravi v lastnem skladišču. In zgodilo se je čudo, protest je bil umaknjen!

Nikakor nočem reči, da so vsi italijanski trgovci umazani, toda pri trgovini pridemo v stik z vsakovrstnimi ljudmi. Razen tega sili Italijane težka gospodarska kriza v to, da izkoristijo najmanjšo neprevidnost, ki jo odkrijejo pri svojem dobavitelju.

Spričo že imenovane krize si ne moremo privoščiti luksuza izgub, ki se dajo vsaj deloma preprečiti. V to svrhu pa je potrebna organizacija, v sedanjem trenutku predvsem organizacija večjih in velikih producentov in trgovcev in ako nam naš slovanski nesmisel za skupno delo ne da, da bi si ustvarili skupno prodajno organizacijo, potem je treba vsaj nekaj ukreniti, da se obvarujemo prevelike škode v obliki raznih odtegljajev poslanega blaga.

To bi se dalo morda napraviti tako, da vzamejo naši izvozniki v najem prostor za skladišče (zaenkrat in za poskus le v enem kraju, na primer v Milanu, kamor dnevno dohaja večje število vagonov našega lesa, pozneje pa, ako se poskus obnese tudi v drugih centrih). V to skladišče bi spravili vse ono blago, ki bi nam iz kateregakoli vzroka ostalo. Z ozirom na precejšnje število naših izvoznikov bi bili stroški za skladišče za posameznika uprav bagatelni. Razen tega bi bila dana prilika, da se tako blago proda iz skladišča naravnost konzumentom, pri čemer bi dosegli lepšo ceno. Stroški prevoza na skladišče bi bili brezdvomno kriti.

To skladišče, čegar lastnica naj bi bila večja družba, bi moralo imeti tudi dovolj sredstev, s katerimi naj bi se šibkejšim in na inkaso navezanim producentom njih blago lombardiralo.

Ker bi moralo imeti skladišče svojo pisarno, bi ta pisarna prevzela tudi nalogo izvršnega informatorja in bi vse organizirane eksporterje brez razlike sproti obveščala o stanju in spremembah italijanskih tržev, kar bi zopet obvarovalo naše ljudi pred neprevidnimi zaključki. Poslovna tajnost posameznika bi bila pri tem nedotaknjena.

A naš mali producent? Tudi ta bi se moral organizirati in ker je številčno zelo jak, je podana možnost, da se organizira na svojo pest in morda celo proti velikim producentom in trgovcem. Pravim možnost, kajti verjetnost ni nobene. »Protic« veletrgovini se mora mali producent organizirati le na zadrugi podlagi. To misel sem sprožil predlanskim, rečeno pa mi je bilo, da je neenotnost in zavist med malimi producenti tako velika, da mora vsak tak poskus propasti. — Mislim pa, da manjka le osebe, ki bi imela dovolj avtoritete, pa bi se vse gladko izpeljalo.

Problemi našega izvoza lesa nikakor niso majhni, a bodo še večji, če ne popusti ruska konkurenca, ki postaja že opasna. O teh problemih bi vedel povedati dovolj vsak naš izvoznik. Tembolj se pa čudim, da je vse to ravnodušno in le želim, da bi ta članek sprožil debato, ki bi gotovo spravila na dan koristne in konkretne predloge. B. r.

Gospodarske vesti

× 75 milijonov posojilo prestolice. Da bi se začela občinska dela mogla nadaljevati in izvršiti bolj zadovoljivo kakor so se vršila do sedaj, se je beograjski župan g. Nešić obrnil na beograjske denarne zavode in jih povabil, naj mu stavijo ponudbe za kratkoročno posojilo. Kakor smo zvedeli, so beograjski denarni zavodi pristali na to in ponudili beograjski občini posojilo 75.000.000 Din. Posojilo je ponudeno al pari 9% letnih obresti brez drugih dodatkov. Za današnje razmere je ta ponudba zelo ugodna, ker je posojilo za 15% cenejše kot posojilo, ki ga je pred nekaj dnevi zaključila zagrebška občina. Pri posojilu pri 75.000.000 Din so udeleženi tile denarni zavodi: Jadransko-podunavska banka s 15.000.000, Izvozna banka s 10.000.000, Beograjska zadruga s 10.000.000, Prva hrvaška štedionica s 10.000.000, Jugoslovensko združenje bank s 5.000.000, Splošno jugoslov. bančno društvo s 5.000.000, Francosko-srbska banka s 5.000.000, Podružnica praške kreditne banke s 5.000.000, Beograjski kreditni zavod s 3.000.000, Beograjska trgovska banka s 3.000.000, Založna banka s 3.000.000 in Tehnična banka s 1.000.000.

× Znižani tarifi na drva. V števili 30. »Prometnega vestil« z dne 29. julija 1930 so objavljene tarifeški popusti za drva. Ti popusti so stopili v veljavo na intervencijo ministra trgovine in industrije ter zavoda za pospeševanje zunanje trgovine. Pri izvozni tarifi št. 8 je znižana tarifa za 28% od vseh postaj do vseh kopnih mej in prelazov z veljavo do 30. septembra t. l. Na to se opozarjajo izvozniki drv.

× Konferenca denarnih in zavarovalnih zavodov zaradi zakona o delniških družbah. 15. t. m. bo v Beogradu konferenca denarnih zavodov in zavarovalnih družb v zadevi zakona o delniških družbah, ki ga je izdelalo ministrstvo za trgovino, obrt in industrijo.

× Denarni zavodi nečesto znižati obrestnih mer zaradi previsokih davkov. Na poziv Narodne banke, naj poedini denarni zavodi, ki imajo pri Narodni banki dovoljenih več ali manj kreditov, znižajo obrestne mere svojih po-

sojil, so ti zavodi odgovorili, da obrestne mere ne morejo znižati, ker so preveč obdavčeni. Zaposlili so Narodno banko, naj izposluje pri finančnem ministru 15% znižanje davkov. Ako bi Narodna banka to dosegla, tedaj bodo denarni zavodi brez oklevanja znižali obrestne mere.

× Gospodarsko življenje v Kanadi. Čeravno v Kanadi ne živi več kot 10 milijonov ljudi, se nahaja ta dežela v prvih vrstah svetovnega gospodarstva. Prvo mesto zavzema na izvozu pše-

NOVOST! Dvokolesa teža od

7 kg naprej

najlažjega in najmodernejšega tipa najboljših svetovnih tovarn. Otroški vozički od najpreprostejšega modela izdelujejo se tudi po okusu naročnika. Sivalni stroji, motorji, pnevmatika, posamezni deli. Velika izbira najnižje cene. Prodaja na obroke. Ceniki iranko.

„TRIBUNA“ F. B. L., tovarna dvokoles in otroških vozičkov. LJUBLJANA, Karlovska cesta št. 4.

Burroughs Adding Machine Company, Detroit USA

Podružnica Ljubljana * Stroji za seštevanje, računanje in knjiženje

vijudno javlja cenj. odjemalcem, da se od 1. avgusta 1930 dalje nahajajo pisarne in mehanična delavnica

v Gledališki ulici 4
Telefon 33-47

nice, niklja in asbesta, na drugem mestu se nahaja pri izvozu pšenična moka. Važen je nadalje kanadski izvoz lesa, gradbenega materiala, rib in mesa, živine, kože, usnja, divjih kož, bakra, zlata in svinca. Po novejši kanadski statistiki je v kanadskem gospodarstvu investiranih 4.337.631.000 D. (Din 242.907.336.000) Kosmata vrednost izdelkov znaša 3.425.498.000 Dol. (191.827.888.000 Din). Kanadska industrija zaposluje trenutno 618.933 oseb, kar znači 10% povečanje napram lanskemu letu.

× Milanska policija proti haissistom. Spekulacija na milanski borzi se trenutno vrši v znamenju kontomine. Vsled te borzijske spekulativne smeri, so morale velebanke že večkrat intervenirati, da so vzdržale normalne pozicije. Pred par dnevi pa so zastopniki velebank vložili kazensko ovadbo proti nekaterim borznim senzalom. Milanska policija je izvršila razne hišne preiskave z namenom, da dožene »bianco prodajalce«. Milanski maklerji so vsled tega energično protestirali pri vladi radi vmešavanja in kršenja uradnih tajnosti. Tričlanski odbor zastopnikov maklerjev pa je istočasno vložil civilno in kazensko ovadbo proti zastopnikom velebank.

× Padec škodovih delnic. V zadnjih dveh dneh se je znižal tečaj škodovih delnic za 210 Kč (t. j. za 15%). Današnje praško borzno poročilo javlja, da se je stanje delic v izvenborznem času nekoliko poboljšalo. Vodstvo škodovih tovarn zatrjuje, da se v obratu ni ničesar spremenilo, kar bi opravičevalo padec delnic. Nasprotno se zatrjuje, da so letošnja naročila šestkrat tako velika, kakor lansko leto. Rentabilnost zadnjega zaključka znaša še vedno 7%.

× Znižanje švicarskega privatnega diskonta. Preobilica likvidnih sredstev se je na švicarskih tržiščih znatno povečala. Posebno se opaža beg nemškega kapitala v švicarsko zaščito. Tudi iz Anglije prihajajo večji kapitali, ki se nalagajo predvsem v švicarskih obliacijah in delnicah velebank. Zadnja poročila govorijo tudi o pospešenem dotoku italijanskega kapitala. Zvišane ponudbe likvidnih sredstev so povzročile znižanje privatnega diskonta za devize od 2,125%, mestoma tudi na 2%.

Italijanska trgovska mornarica. Dne 30. junija je imela italijanska trgovska mornarica 4060 ladij, in sicer na parni motorni pogon, jadrnice itd., s skupno tonažo 2.093.506 ton. Od tega je prišlo na Genovo, matično luko, 645 ladij z 1.100.860 ton, na Benetke 103 ladje s 134.495 ton, na Trst 210 ladij s 371.872 ton in na Reko 102 ladje s 76.818 ton. Potemtakem je Trst druga italijanska luka, tako po številu ladij, kakor po velikosti tonaže. Na vse ostale italijanske luke pride vsega skupaj samo 399.455 ton.

KLIŠETE
vseh vrst po
fotografijah
ali risbah
izvaja
najsolidnejše
KLIŠARNA ST-DEU
LJUBLJANA-DALMATINOVATZ

Gostilna

Tomšič

Sv. Jakoba trg 5

nudi najboljšo zagrebško pivo, čez ulico vrček 4 Din. — Vsa vina čez ulico 2 Din ceneje od litra količine dalje.

Izvežbanega šoferja

po možnosti verziranega v elektrotehničnih opravkih, sprejememo. — Ponudbe s spričevaji in podatki dosedanjega zaposlenja pod „So“ na upravo „Jugoslovana“, Ljubljana, Grad.

Razpis

Kranjska hranilnica v Ljubljani razpisuje oddajo zidarskih del pri obnovitvi lasad itd. na poslopju državne realke v Ljubljani.

Vsi razpisni pripomočki se dobe med uradnimi urami pri Ravnateljstvu Kranjske hranilnice v Ljubljani. Knaflijeva ulica št. 9.

Ponudbe je vložiti do 8. avgusta 1930 do 11. ure dopoldne pri Ravnateljstvu Kranjske hranilnice.

Ljubljana, dne 31. julija 1930.

Ob 60letnici Rada Murnika

Takile jubileji, kot je šestdesetletnica slovenskega pisatelja, so nam dandanes potrebni. Saj je sicer tako težko izpregovoriti o naših ljudeh tisti javnosti, ki ne živi več z našo književnostjo od včeraj. In če bi ne bilo takih prilik, bi še tista javnost, ki se sploh še zanima za take »zabotnosti« kot je leposlovje, skoraj pozabila na one, ki so v polpretekli dobi obračali s svojim delom pozornost nase. Pa je vendar nekaterim takim našim ljudem vsaj dano, da živijo v družbi in vsaj na tak način širijo s svojo znanostjo in z živo besedo krog svojih spoznavalcev in častilcev. Rado Murnik tega ne more; dolge mesece, celo dolga leta s svojim zdravjem in smehom zabava svoje občane...

Rado Murnik je bil naš »oficijelni« humorist, kakor ga je nekoč imenoval ocenjevalec dr. Jos. Tominec. Kaj je to: biti slovenski humorist, vedo le še malokateri. Včasih sta to vedela Ivan Cankar in Anton Verovšek — vsak pač po svoje. Slovenski humor? — Še naša vesela narodna pesem ne zveni tako, kakor bi zvenela, če bi bila žalostna, še naš smeh je tak, da bi človeka posilile solze, ko bi bil sam... A Murnik se je vendar smejal, ne samo zato, ker je bil z vsem zadovoljen, saj so vendar Grog, Navihanci, Matajev Matija i. dr. zrcalo naše nerodnosti. Ti tipi niso kot Krjavci, le za smeh. Z naturalistično vernostjo se odražajo v njih naše temne, negativne plati. Vendar pa je znal Murnik prikazati te obraze tako, da ni pokazal suknje tega ali onega, ki ga srečujemo vsak dan, ki nosi ta in ta priimek in ime in ki zavzema v družbi to ali ono odlično mesto. V srcu si se spoznal, sam, ob svoji najtišji uri, ni pa opazil tvojih peg oni, ki je šel le mimo tebe. In prav to je svoje vrste mladost, Marsikdaj je pograbil za lase trde butice našega predvojnega javnega življenja in jih treščil skupaj. Da se je zablikalo po dolini — nikoli pa ni tega storil po krivici. Rado Murnik je »pametel« človeka, zato je tudi ravnal tako z vso pravico.

Svojo literarno pot je nastopil v kulturno velepomembnem dijaškem listu »Vesna«, ki je tako jasno izpovedala nov literarni program in razpršila idejno meglo naših realistov. Vesnanska generacija je ustoličila na Slovenskem naturalizem, ki ga je sicer preradla umetniško potentnejša »moderna«. Murnik je imel pogoje,

da se je okoristil z nekaterimi pridobitvami struje, ki je dosegla višek v Zola-ju. Prisvojil si je oster pogled, s katerim je odkrival malenkosti na človeku, ki jih povprečno oko prezre. Prikazal jih je tako, da se človeku zatrese prepona in da ga posili smeh. Že takrat ga je opazil Stritar in mu prerokoval literarno kariero, ki jo je v resnici dosegel. Kot svobodni literat — to je bil pač njegov poklic — je polnil predale skoro vseh slovenskih listov. Povsod so se smejali z njim. Da je kruh, ki ga daje človeku slovenska umetnost, grenak, nam kaže pač dolga vrsta umetnikov od Cankarja do Groharja, Borštnika itd. Vsa žetev njegovega dela obsega komaj devet knjižic, zato pa je tem več gradiva raztresenega po Ljubljanskem Zvonu, Slovenskem Narodu, Slovincu, Osi, Lovcu itd. Razen tega je napisal dve burki (Napoleonov samovar, Bucek v strahu), ki sta preromali vse slovenske diletantske odre. Kadar pa se je šaliljuv zresnil obraz, tedaj je bil čudno nežen. — Posebno pozornost je vzbudil Murnikov jezik, ki je prav nosilec njegovega humorja. In v tem pogledu je Murnikovo delo velika bogatitev. Mimo vseh komičnih, zamotanih peripetij, slikovitih in krepkih vzdevkov, je uvel prvi razne dialekte v slovensko književnost, kar je vzbudilo dosti manj posrečenega posnemanja, vojaški žargon, domačo lovsko latinščino in dosegel z imitacijo historičnega jezika in uspešnimi parodijami velik uspeh. Prav na to Murnikovo posebnost opozarja že Aškerc (L. Z. 1902) z besedami: »Rado Murnik mi je všeč tudi zato, ker ima toliko respekt pred slovenskim jezikom. Kakor Jud srebrno krono, ogleda si Murnik trikrat, petkrat vsako besedo, predno jo izda med svoje čitatelje. Murnik piše počasi in pili vsak svoj spis tako dolgo, dokler ni vse lepo gladko...«

To Murnikovo delo, ki je plod poštenega in resnega prizadevanja, mora vzbuditi ugled in spoštovanje. In želeli je, da bi prav naša mladina, ki nam uha na druga polja, spoznala delo našega prvega humorista.

Kar se tiče biografije, je danes najvažnejše pač to, da je Rado Murnik bolan in osamljen in da prav ti dve okolnosti nalagata slovenski javnosti posebno nalogo in hvaležnost, kakršne se je zavedala o priliki jubilejev tudi drugih delavcev za slovensko kulturo. **Alfonz Gspan.**

Literarni stiki med Čehoslovaki in nami

(Razgovor s prof. dr. Fr. Wollmannom.)

Te dni se je mudil v Ljubljani znani češki slavist dr. František Wollmann, profesor na univerzi v Pragi. Njegovo ime v slovenski javnosti ni more biti neznano: pred nekaj leti so naše književne revije poročale o njegovem obširnem, temeljitom delu o slovenski drami. Za svojo življensko nalogo si je prof. Wollmann naložil, da razišče vprašanja dreme v vseh slovenskih slovstvih in da po analitičnih potih polagoma pride do sintetične podobe tega, kar je lastno slovenski drami na sploh. V tem pravcu je objavil doslej naslednje knjige: Srbohrvatska drama (1924), Slovinske drama (1925), Bulharska drama (1929); za tisk pa ima pripravljeno tudi že sintetično študijo *Dramatika slovanske Jihu*, ki jo bo v kratkem izdal praški Slovanski inštitut. Avtor pa je med tem dovršil in izdal tudi obsežno razpravo o slovenskih literaturah in folklori *Slovesnost Slovanu* (1928).

Naš urednik ga je obiskal in ga naprosil za kratek razgovor. O izsledkih svojega raziskovanja je prof. Wollmann pripovedoval:

»Pri svojem delu sem prišel do prepričanja, da med slovensko, srbohrvatsko in bolgarsko dramo ne obstajajo samo neke vnanje teatralne zveze, temveč da tudi sama dramatska produk-

cija prav živahno učinkuje od ene književnosti do druge. Tako sem med bolgarsko in srbsko dramo našel prav zanimiv in očiten medsebojni vpliv. Dela Sterije Popovića so n. pr. brez dvoma močno vplivala na bolgarsko dramo in končno, v novejšem času pa so tudi Srbi mnogo jemali od Bolgarov. Da so zveze med srbsko in hrvatsko dramatikom mnogovrstne, intimne in globoke, se razume že samo ob sebi. Obe — današnja hrvatska in današnja srbska drama — izhajata iz stare zgodovinsko-epične drama, tako da tvorita obe eno celoto po duhu in formi. Prav poseben pomen pa ima v razvoju drame na vsem slovanskem Jugu — tudi pri Bolgarih — takozvana baladna drama. To je svojevrstna, prav južnoslovanski dramatik lastna tradicija, ki je pomagala ustvariti velike stvari, kakor so Nušičev Knez Semberjski, Vojnovičeva Smrt majke Jugovičev in Prolog nenapisane drame, pri vas Slovincih pa Cankarjeva Lepa Vida. Zanimivo je, da sem kot prvi umetniški pojav te baladne drame našel pri Bolgaru Todorovu. Kakor opazujemo v ruski dramatski produkciji močno tradicijo sceničnega realizma, v poljski tradicijo romantične tragedije, približno tako je v slovstvih južnih Slovanov močna tradicija baladne drame in se bo iz nje gotovo rodilo še mnogo novih, lepih lodov. Naloga v slovenske književnosti je, še prav posebej, odpirati in odgrinjati človekovo notranjost, in zato je prav baladna drama, ki je rojena iz narodne pesmi, silna dediščina.«

0 sodobni japonski književnosti

Pred leti je velik japonski dnevnik stavil vprašanja vsem pomembnejšim japonskim književnikom, da se izjavijo, kateri avtorji so najmočnejše vplivali na njihov razvoj. Premnogi so se izrekli za Dostojevskega, Rousseauja, Tolstaja, Turgenjeva, Maupassanta, Zolaja, Čehova, Rollanda, Ibsena, Strindberga, Heineja, Shawa, Goetheja, Flauberta. Šele na drugo mesto so prišli japonski in kitajski klasiki. Z mirno vestjo se na tej osnovi lahko trdi, da japonska literatura plava po evropskih vodah, da je Japonska kulturno evropska kolonija. In res bo, če se pred leti približi japonski kritiki, da je japonska literatura »dosegla svetovno višino«.

Nekaj časa sem pa se vedno pogostje čujejo močni japonski pisatelji in kritiki — in njih klci so zmeraj močnejši — da je le še vprašanje časa, da se Japonska oprosti evropske literarne kulture in da se povrne in zaživi v domači zemlji.

Značilna za japonski kulturni razvoj zadnjih let je brzina, s katero je stopila v svet. Pred kakimi sedemdesetimi leti je še sukal Japonec kot edino orožje sabljo, danes režejo morja njegovi superdreadnoughti. Na vseh koncih in krajih sveta srečujemo danes Japonca, tiste Japonce ljudi, ki se niso do nedavnega upali zapustiti domače grede. Japonska je menda tudi edina nebela država, ki se je izvila sili in moči »belih«.

Pred sedemdesetimi leti so se japonske knjige pisale in slikale vse na roko. Danes imajo moderno urejane dnevnike z dobrimi literarnimi prilogami: — Asaki Simbun ali

»Osaka Mainiti« — naklada v dveh in pol milijonih izvodov.

Precejšnje število obsežnih mesečnikov se peča izključno z japonsko literaturo. Skupno izhaja 74 pomembnih literarnih in političnih revij. V eni navadni številki teh listov zavzema literarni del 60—70 strani, politični in gospodarski del 200 strani. V posebnih (nedeljskih) številkah je na razpolago literarnemu delu kakih 200, za gospodarske in politične prispevke 300 strani.

In tradicije. Vsako leto se priredi na Japonskem takozvana literarna tekma »Tankas« nazvana. Predsedstvo vodi cesar in otvori tekmo s čitanjem svojega lastnega dela. General Noghi, osvajalec in zavojevalec Port Arthurja (v rusko-japonski vojni 1905) je napisal »Tankas«, predno je s svojo ženo napravil harakiri. Na Japonskem vsak človek zлага in pesni v »Tankas«, je to običaj, ki je v rabi stoletja.

Ko prestopi časopis v novo leto (v aprilu ali oktobru), se vsej javnosti glasno označi, kakšna bo vsebina časopisa, kdo bodo sodelovali in tako dalje.

Objavljajo se intervjuji s sodelavci. Zlasti so priljubljene anekdote. Slehera dogodivščina iz zasebnega življenja pisateljevega se razodeva javnosti. To gre tako daleč, da se piše celo o njihovih ljubavnih avanturah in sicer skoro do vseh podrobnosti. Japonskega čitatelja zanima pisateljevo zasebno življenje prav posebno. In zgodi se, da se konča kaka povest z beležko: Žal nisem utegnil svoje povesti nadaljevati, ker me je strašno bolel zob. Vsekakor pa je to pretirano zanimanje za pisateljevo osebo, vzrok, da je najbolj razširjen tip meščanskega romana — avtobiografija. Z veliko samozvestjo

O medsebojnih zvezah med češko in našo književnostjo je g. profesor dejal:

»Takah rednih zvez je dandanes vse premalo. Svoj čas so n. pr. Jurčičevega Tugomerja prevedli na češko kmalu potem, ko je izšel v originalu, in Cankarjevega Kralja na Betajnovi so v Pragi igrali malo po ljubljanski premieri. Dandanes pa, ko bi bilo treba prav živih, mladih, ustvarjajočih zvez, so prenehala še ta nekdanja skromna medsebojna poznanstva. Iz slovensčine, pa tudi iz drugih južnoslovanskih slovstev se vse premalo prevaja, a kadar se, so prevodi po navadi slabi. Za medsebojno izmenjavanje znanstvenega naraščanja smo poskrbeli, vaši študentje prihajajo k nam, naši na jugoslovanske univerze — toda to vzajemno izmenjavanje bi se moralo razširiti tudi na literarno mladino. Dobro bi bilo, če bi mladi slovenski in drugi jugoslovanski pesniki in pisatelji prihajali k nam, da bi spoznali našo književnost, kulturo in življenje, in v svojem bodočem delu bi bili gotovo nekakšni literarni konzuli za nas — kakor bi bili naši, ki bi vas poznali, za vas. Saj zanimanja je dovolj na obeh straneh, toda stori bi bilo že treba prve trdne koraka. Ko sem se nedavno nahajal v neki bratislavski literarni družbi, me je mlad slovaški literat — dr. Klementis — izpraševal po mladih slovenskih književnikih. Morda bi bilo dobro, če bi slovenska literarna mladina poslala stikov z mladim češkim krogom, ki se zbira okrog revije Sever a Vychod, in s slovaškim Lukom. Vsi si moramo po malem prizadevati, da se te stvari obrnejo na bolje.«

Na koncu je prof. dr. Wollmann povedal še, da iz Ljubljane odpotuje v Črno goro, kjer bo ostal dva meseca v svrhu raziskavanja Njegoševskega gorskega venca, od tam pa odide v južno Srbijo, kjer se bo najbrž srečal tudi s prof. Murkom, ki pravkar končuje svoje veliko delo o jugoslovanski narodni pesmi. **m.**

Razstava narodnih umetnin v Atenah. O priliki prve balkanske konference v Atenah bo organizirana razstava narodnih umetnin balkanskih držav in sicer: Albanije, Bolgarije, Grčije, Rumunije, Turčije in Jugoslavije. To razstavo organizira v prvi vrsti ga. Hadžimikale, predsednica umetniške sekcije narodne zveze grških žen. Razstava se bo vršila v zgradbi Atanasole na Bulvarju Kicijia št. 1 in sicer od 9. do 20. oktobra t. l. Razstavljene bodo vse vrste narodnih umetnin in izdelkov, tkanin, veznin, čipk, pletenin, preprog, skulpture, ornamentike loncev, keramike, kovinastih izdelkov, izdelkov iz usnja in vse vrste pisanih jajc. Predmeti se bodo sprejemali za razstavo do 1. oktobra t. l. obenem z izjavami ene ali več oseb, ki bodo dale izjave o njihovi vrednosti. Razstavljalci bodo oproščeni plačevanja carine za vse predmete, namenjene za razstavo, dalje bodo oproščeni plačevanja najemnine za prostore in zavarovalnine proti požaru za časa razstave. Glede podrobnosti se interesenti lahko obračajo na naše poslaništvo v Atenah ali pa naravnost na odbor za razstavo. Prijave sprejema do 10. septembra pripravljali odbor za razstavo v Atenah, grški parlament. Da bi se razstavljalcem olajšal transport, je odbor za razstavo stopil v zvezo s prevozno tvrdko Schenker & Comp., na katere filijale se je treba v pogledu transporta obračati. Častni odbor je sestavljen od gg. poslaničkov balkanskih držav v Atenah ter najodličnejših demokratskih družbe.

Iz sodobne nemške dramatike. Dva izmed najplodovitejših in najpogostejše igranih sodobnih nemških dramatikov sta vsekakor Georg Kaiser in Leonhard Frank. Jeseni bosta dve najnovejši drami teh dveh avtorjev doživeli izredno počastitev: premijera Kaiserjeve »Mississippi« se bo na en večer (20. septembra) vršila kar na sedmih, premijera Frankove »Hulnagel« (27. septembra) pa ia petih najodličnejših nemških odrih.

V vsaki slovenski hiši naj se čita „Jugoslovan“

Mičun M. Pavičević:

Črnogorci u pričama i anegdotama

Jugoslovanska Akademija znanosti i umetnosti je letos izdala v Zagrebu sedmo knjigo Pavičevićevih »Črnogorcev«, ki jih dr. Gavra Manojlović v uvodu šteje za verno ogledalo resničnega življenja. V tej in v prejšnjih zbirkah, izišlih pri drugih založnikih, dobiš mnogo gradiva, ki bo prej ali slej služilo novelistom in dramatikom. V naslednjem podajem nekaj krajših prigodbic.

Junak ne nosi vode.

Milo Mitrov je posekal hrast in našel v njem satje polno meda. Popalil je čebele in nesel med domov. Žena mu je bila nekaj bolna, pa je komaj vstala, da sta pojedla med. Tedaj ju je zažejalo, ali v hiši ni bilo vode. Žena mu veli:

»Milo, vzemi vrč in prinesi vode, sedaj te ne bo nihče videl.«

»Za nalašč je ne bom, ker nisi tega prej storila. Pojdem in se sam napijem iz Nove vode.«

Milo se napoti k Novi vodi, napije se in krene proti domu. Tu se ga je zopet zejla lotila. Ko je vnovič odhajal, ga je žena ponovno prosila, naj prinese vode, ali prošnje niso pomogle. Milo se je drugi pot naokoli, se vrnil domov in se spel užejal. Tako je šel še tretjič in četrtič pri studenec, samo da ne prinese ženi vode.

Kakor se vzame.

Serdar Niko Kusovac, črnogorski brigadir, znan v svoji mladosti kot velik babjak, vpraša neki dan starega svečenika iz svojega plemena: »Slišiš, pop, je li greh takole s tujo ženo?« »Kakor kane. Častniku, vozniku in oslu ni grehota,« odgovori duhovnik.

Prodaj je poginulega osla.

Prišel je po trgovskih poslih v Paštrojeviću in gonil osla Milo L. Vukić iz Dobrskega sela. Na povratku je natovoril mnogo na osla, da se mu je iztegnil. Medtem ko je razkladal breme s njega, se približa neki Paštrojević in mu reče sočutno:

»Človek božji, kakšna škoda te je zadela!«

»Kakšna škoda za crknjenim magarcem, Bog ti greh odpusti!«

»Kaj pa drugega ko škoda, Črnogorec?«

»Osel je vendar koristen, kadar gagne, a ne dokler je živ.«

»Kako neki to, za Boga milega?«

»Če tega ne veš, potem nič ne veš — od mrtvega osla se dela petrolej.«

»Pa se dela takoj ali kasneje?«

»Kako takoj?! Šele ko se usmrdi. Saj si menda videl, da petrolej zaudarja kot osel?«

»Ali bi mi povedal, kako se dela?«

»Dene se v sod in se napolni z vodo. Ko se dobro usmrdi, je petrolej napravljen.«

»A bi mi tega prodal, da se ne boš mučil po tem brdu?«

»Težko se ločim od njega, vendar ti ustrežem.«

Pogodila sta se za denar, ki ga je Milo nesel domov, Paštrojević pa osla v Primorje.

Pijan, pa ne ve, kaj počenja.

Družba Pješivcev je bila v krčmi na Kunaku. Med njimi sta sedela pop Djoka in Nikola Pekov. Pop plaća vsakomur od prisotnih po čašo žganja. Ko se je pop poslovil, reče Nikola:

»Pop Djoka je bil natrkan, drugače nam ne bi bil plačal vražje kaplje.«

Isti dan je popo Djoka zopet stopil v gostilno na Kunaku in nekdo mu pove, kaj je Nikola govoril.

»Eh, nič ne da. Dajte vsem, ki so v hanu, po dve rakiji, samo preskočite Nikolo.« Krčmar postreže vsem, oba pota pa izpusti Nikola. Ta se čuti užaljenega in pravi:

»Kdo to plačuje?«

»Jaz,« odvrne pop Djoka.

»Zakaj pa tudi zame ne plačaš?«

»Jaz sem pijan, pa ne vem, kaj delam.«

Pokojni Milovan.

V selu D. je umrl Milovan K. in ostala je mlada vdova in brat. Vdovica odide z nekim fantom iz vasi. Svak je zalotil z njim v nezgodnem položaju, pa ga vpraša:

»Kdo si ti? Ali veš, čigava je ta žena?«

»Moja! Jaz sem rajni Milovan.«

»E, mislim, da je kdo drugi. A ker si ti, naj ti bo.«

Sokolstvo

»Dijaški« in »obratni« naraščaj

Nekatera sokolska društva imajo »dijaški« in »obratni« naraščaj, nekatera samo »dijaški«, druga zopet samo »obratni« naraščaj. Sokolska organizacija pa pozna samo te oddelke: deca (od 6 do 14 let), naraščaj (od 14 do 18 let) in članstvo (od 18. leta dalje). Pogrešeno je torej, ako se deli moški naraščaj na obrtnike in dijake. Z isto pravico bi potem uvedli tudi pri članstvu telovadbo posebej za delavce, posebej za trgovce, posebej za advokate itd. Z isto pravico bi potem uvedli na vseh posebej telovadbo za »kmečke« naraščaj. Tak postopek pa ni v skladu s sokolskimi načeli, ker pri Sokolu ne sme biti razlike med različnimi sloji in poklici. Bodisi kmet ali gošpod, trgovec ali obrtnik, vsak je v sokolski organizaciji samo — Sokol in eden drugemu — brat.

Naraščaj naših sokolskih društev v mestih — na deželi so to večji del kmečki fantje — se rekrutira iz dveh »poklicov«, in sicer iz dijakov in obrtniških, odnosno trgovskih vajencev. Nikake koristi nimamo od tega, da v Sokolu ločimo ti dve kupini, nasprotno veliko škodo. Dijake vzgajamo na ta način v prepričanju, da so nekaj boljšega, privilegiranejšega, mesto da jim vemo, da so v zgodnji mladosti smisel za pravo bratstvo; naučijo se prezirati sokolske druge, ki niso imeli sreče, da se morejo toliko izobraziti kot oni. Ako dijaki v dnevnem stiku, v občevanju z obrtniški in trgovskimi vajenci, v telovadnici in tudi izven nje, oddajo nekaj svoje izobrazbe, sami s tem nič ne izgubijo. Ogromno pa pridobijo v stiku s fanti, ki so že v zgodnji mladosti več ali manj samostojni, ki se že morajo boriti za svoj obstanek, ki se učijo in vendar že vrše produktivno, koristno delo, medtem ko se dijaki, na stroške staršev ali drugih, šele pripravljajo za svoj poklic. Ako se naraščaj deli na ta način, se čutijo obrtniški in trgovski vajenci zapostavljeni in ponižani, izgube veselje do Sokolstva in izostanejo iz telovadnice.

Glavni motiv, ki se navaja v nekaterih sokolskih društvih za cepitev naraščaja je ta: Obrtniški in trgovski vajenci v popoldanskih urah zaradi zaposlenosti ne morejo prihajati k telovadbi, v kasnejših večernih urah pa dijaki ne smejo. V večini slučajev bi se z dobro voljo vendar našla primerna, srednja ura, ki bi bila dostopna za ene in za druge. Kjer to nikakor ni izvedljivo, naj se ustanovi dva oddelka, ki naj se imenujejo I. oddelek, odnosno II. oddelek, pod nobenim pogojem pa »dijaški«, odnosno »obratni« naraščaj. Oba oddelka naj bosta dostopna po mili volji dijakom in obrtnikom (vajencem).

V zadnjih letih število sokolskega naraščaja še od daleč ni doseglo primerne višine. Krivda leži v prvi vrsti na starših, ki se premalo brigajo, akoravno so sami člani sokolskih društev, da njihova deca vstopa v sokolska društva in telovadi. Navadno dovolijo otroku, da sme hoditi k sokolski telovadbi. To ni zadosti, oni morajo zahtevati, da otrok mora hoditi v telovad-

nico in morajo svoje dete v tem oziru tudi nadzorovati. S tem olajšajo delo sokolskemu vadiatelstvu, ki je često napram naraščajniku brez moči, ker pri najmanjši zameri enostavno izstopi iz Sokola. Marsikdo bo oporekal, da prisiljena stvar ni dobra, vendar to ne drži, ker izvira antipatija do sokolske telovadbe, kjer postoji, le iz nepoznavanja. Ako bo otrok nekoliko časa moral hoditi k telovadbi, bo gotovo vzljubil Sokola in bo ostal do smrti njegov član.

Posebno malo našega naraščaja se rekrutira iz trgovskih in obrtniških vajencev. V tem pogledu zadene krivda najbolj naše Sokole obrtnike in trgovce. Njihova dolžnost bi bila, da vplivajo na vajence, ki so jim poverjeni, da pristopajo v sokolske rede in da jim omogočijo posežanje sokolske telovadbe.

Taborenje naših sokolskih društev

Taborenje naših sokolskih društev se vedno bolj širi, vendar večina sokolskih društev, zlasti pri nas v Sloveniji, še vedno tej ideji ne posveča one pažnje, ki bi jo zaslužila. Češkoslovaški Sokoli so že zdavnaj uvideli neprecenljive koristi taborenja zaradi zdravega bivanja v prirodi, zaradi spoznavanja prirode, drugih krajev in ljudi ter so vzeli taborenje v svoj program. Danes že večina njihovih sokolskih društev odhaja poleti v tabore. Pri nas je stvar šele v povojih. V pogledu taborenja pri nas prednjači sokolsko društvo Beograd — matica, ki letos že desetič tabori v prirodi. Bili so že dvakrat v Sloveniji. Letos je odšlo 120 članov, naraščaja in dece, z lastnimi šotori, posteljami, odejami, s kuhinjo itd. v Biograd na moru pri Šibeniku. S seboj imajo tudi zdravnika. Pod vodstvom vadiateljev prirejajo izlete v okolico, telovadijo, plavajo itd. in prirejajo pri sosednjih sokolskih društvih akademije in javne telovadne ure. V taboru ostanejo najmanj 40 dni. Cena za vožnjo in celotno oskrbo znaša 800 dinarjev, vendar plačajo revnejši le 400—600 dinarjev, najrevnejši še manj.

Sokolsko društvo Zagreb je tudi na morju v Selcih. Sokolsko društvo Novi Sad je najelo v Boki dvonadstropno hišo s parkom pri morju ter je privedlo tja 120 oseb. Plačajo 100 dinarjev vpisnine in 20 dinarjev dnevno za hrano in stanovanje.

Sokolsko društvo Beograd I. tabori v Koviljači (kopališče v Srbiji).

Sokolsko društvo Beograd II. je v Jajcu v Bosni, Zemun v Makarski, Belovar pri Šibeniku, Užice na vrhu Zlatibora.

Popust na železnice za sokolska društva, ki prirejajo taborenje, znaša 75%.

Umestno bi bilo, da se tudi sokolska društva v Sloveniji, zlasti društva v mestih, zainteresirajo za ta krasen pokret.

Vojaška telovadna šola v Pragi

V vojaški telovadni šoli v Pragi, ki se je tudi udeležila pod vodstvom komandanta podpolkovnika Metoda Sedláčka vsesokolskega zleta v Beogradu ter nam je ostala v spominu zaradi vzornega, discipliniranega predvajanja njenega programa, so zdaj izvedli tekmo vsestranosti. Ta tekma obsega 18 disciplin, ki so razdeljene v tri skupine. Prva skupina obsega telovadno

tekmo na drugo, na bradlji, na krogih, na konju vzdolž brez ročajev, v plezanju na vrvi in v prostih vajah. Druga skupina obsega skok v višino, skok v daljino, skok v daljino ob palici, tek na 100 m z različnimi zaprekami, metanju granate na cilj (stoje na 40 m, kleče na 30 m in leže na 20 m) in cross-country na 4 km. Tretja skupina obsega plavanje na 300 m v prostem stilu, mačevanje, borbo z nožem, streljanje s pištolo na 25 m oddaljeni cilj, kolesarenje na 10 km in smučanje na 8 km, ki se je izvedlo že v zim.

Tekma se bo ponavljala vsako leto za prehodno darilo, ki ga je v to svrhu poklonilo ministrstvo narodne obrane. Ta tekma se je vršila letos prvič ter se je udeležilo 26 mladih oficirjev, frekventantov telovadne šole. Tekmovanje je trajalo teden dni. Vsi trije prvi zmagovalci so člani in telovadci sokolskih društev: I. poročnik 3. konj. polka Oldřich Šlemín, II. poročnik 3. pešpolka Jan Hošt, III. poročnik 1. gorskega praporja Karl Bok.

To je krasno spričevalo za dobro vsestransko vzgojo v sokolskih društvih.

Zdravstveno stanje br. Štuklja

Ker so se širile po Ljubljani neresnične vesti o posledicah padca br. Štuklja na mednarodni telovadni tekmi v Luksemburgu, smo se obrnili naravnost na njega in sprejeli te informacije. Br. Štukelj se nahaja na enomesečnem oddihu v Novem mestu. Tam je konzultiral zdravnika, ki je konstatiral: Radi pritiska reber na znotraj (sklon), se je nategnila reberna mrena, radi česar je danes še ugotoviti lokalno, suho vnetje reborne mrene na desni strani prsnega koša. Zdravnik mu je predpisal gorke obkladke in masažo. Varovati se mora globokega dihanja in seveda tudi še nekaj časa ne bo mogel telovaditi.

Br. Štuklju želimo, da čim prej popolnoma okreva!

Češkoslovaški Sokoli v Ameriki

Češkoslovaški Sokoli v Ameriki imajo svojo posebno sokolsko zvezo, ki vzdržuje najtesnejše zveze s Č. O. S. v republiki ter se udeležuje vseh velikih sokolskih zletov. Na II. zlet Č. O. S. v Češkem Brodu l. 1887. je prišlo 287 češkoslovaških Sokolov iz Amerike, na kasnejših zletih je to število močno naraslo in doseglo l. 1920. na VII. zletu v Pragi že 750 oseb, na VIII. zletu l. 1926. že 1500. Amerikanska zveza češkoslovaških Sokolov je že zdaj pričela s pripravami za udeležbo na IX. zletu, ki se bo vršil l. 1932. v Pragi. Izdala je svojemu članstvu poziv, naj takoj prične z akcijo za štedenje. Računa se, da bo prišlo v Prago nad 2000 češkoslovaških Sokolov iz Amerike.

Rdeči Sokol

Prejšnjo nedeljo se je vršil v Grazu zlet socialno demokratične mladine, na katerem je nastopala tudi organizacija »Der rote Falke«. To je za romunskimi gimnasti drugi slučaj, da telesno vzgojna organizacija prevzema ime »Sokol«.

„Jugoslovan“

se naroča v Ljubljani v
Gradišče 4 (poleg Nunske
cerkve), telefon št. 30-68.

Tajnost nenadne smrti ameriškega predsednika Hardinga

Kakor je splošno znano, je ameriški predsednik Harding na nekem svojem potovanju čisto nenadoma umrl. Njegova nagla in nepričakovana smrt se je zdelo ljudem takoj precej zagonetna in tajinstvena, ker mož ni bil prej nikdar bolan. O njegovi smrti so uginjali ljudje vse mogoče, pravega vzroka pa ni mogel nihče ugotoviti.

Zaradi tajinstvenosti, s katero je zagrnjena smrt predsednikova, pa je vzbudila v Ameriki veliko senzacijo knjiga, ki jo je napisala ameriška pisateljica May Dickson Thaker in kjer poskuša na podlagi pripovedovanj bivšega privatnega detektiva predsednikove soproge Gastona Meansa razkriti tajnost nagle Hardingove smrti. Koliko so vredna detektivova odkritja, je težko ugotoviti, nekoliko sumljiva pa je že okolnost, da je bil bivši detektiv nekaj let zaprt zaradi tihotapstva alkohola.

Detektiv Means je vstopil v privatno službo predsednikove soproge že l. 1921., in kot tak je preskrbel gospoje neke dokumente, ki bi jo utegnili precej kompromitirati. Zato je postal velik zaupnik predsednikove soproge in je zvedel za marsikatero intimno tajnost med predsednikom in njegovo ženo. Gospa predsednica se je namreč smatrala takrat, čeprav že ni bila več posebno mlada, še vedno za zelo mikavno žensko, čeprav je morala nositi okrog vratu vedno črn šal, da je pokrila neko napako vratu. Means pravi, da je obžaloval to ženo, ki v svojem samoljubju ni vedela in razumela, da se njen soprog ne more več vpirati čarom mlajših žensk, s katerimi je živel v precej intimnih razmerjih. Neko noč so Meansa telefonično poklicali v nočni lokal, kjer se je predsednik napil in v tem stanju vrzel neki plesalki šampanjsko steklenico v glavo. Detektiv je Hardinga takoj odpeljal na njegov »dom zakonske sreče«, ranjeno plesalko pa odnesel iz lokala.

Nekega dne pa je predsednikova soproga le zaslutila, da z njenim možem ni vse tako kakor bi moralo biti. Zvedela je, da njen soprog obožuje gledališko igralko Nau Britton. Spočetka tega kar ni hotela verjeti, ampak je pred detektivom zavihala rokave in dejala: »Moja maserka mi je rekla, da imam še vedno tako svežo in zdravo kožo kakor vsako mlado dekle! Le poglejte moje roke — ali niso lepe? Vi ste pa gotovo tudi že opazili, da je moja hoya tako prožna, da sem na to ponosna, in upam, da bom taka tudi ostala.« Detektiv Means se je kmalu prepričal, kaj je na stvari z gledališko igralko, ki jo je predsednik poznal že kot zgodaj razvito deklico še takrat, ko je bil urednik malega lista na deželi. Detektiv je zvedel, da je igralka rodila predsedniku otroka, za katerega je vedno kupoval razne igrače. Te igrače je detektiv pokradel in jih prinesel predsednici, ki jih je pokazala svojemu možu vpricho Meansa. Predsednik je ves razjarjen takoj telefoniral ministru za pravosodje, da detektiva odpusti iz službe, a že naslednjega dne ga je poklical k sebi in ga prosil, naj pozabi na »tisto malenkost«.

Ko pa je predsednik Harding nenadoma umrl, je rekla njegova soproga detektivu: »Našla sem vsa njegovo korespondenco in nič mi ni zanj žal!«

45

Kot član redú, ki ga je ustanovil sam apostol Pavel, ki se je ponašal z naslovom rimskega državljan, sem si misljal, da je moje vedenje, ki posne manjegovo, vedenje dobrega francoskega državljan, kateri spoštuje vse človeške zakone, ki niso nasprotni božjim. Predložil sem svojo prošnjo gospodu Colinu, prekajevalcu in občinskemu činovniku, ki je načelnik oddelka za izdajanje te vrste listin. Vprašal me je po mojem poklicu. Dejal sem mu, da sem duhovnik: pobaral me je, če sem oženjen, in ko sem mu odgovoril, da nisem, mi je dejal, da tem slabše zame. Slednjič me je po raznih drugih vprašanjih še vprašal, ali sem dokazal svoje državljansko mišljenje 10. avgusta, 2. septembra in 31. maja. »Izkaznice«, je pristavil, »se morejo dati samo tistim, ki so pri teh treh prilikah s svojim zadržanjem dokazali državljansko mišljenje«. Na to mu nisem mogel dati takega odgovora, da bi ga bil zadovoljil. Vendar pa si je zabeležil moje ime in naslov ter mi obljubil, da takoj prouči mojo zadevo. Držal je besedo, in uspel tega proučevanja je bil ta, da sta se javila v moji odsotnosti na mojem domu dva komisarja Odbora za javno varnost v Picpusu, pod zaščito oborožene sile, da bi me odvedla v ječo. Ne vem, kakega zločina me dolžijo. Toda priznajte, da je gospod Colin obžalovanja vreden človek, ker mu je duh dovolj omračen, da očita služabniku Cerkve, da ni pokazal državljanskega mišljenja 10. avgusta, 2. septembra in 31. maja. Človek, ki

je zmožen takšne misli, je res usmiljenja vreden«.

»Tudi jaz nimam izkaznice«, je dejal Brotteaux. »Oba sva sumljiva. Toda veste trudni. Lezite, oče moj. Jutri pa poskrbimo za vašo varnost«.

Dal je žimnico svojemu gostu ter obdržal zase slamnjačo, ki jo je pa redovnik iz ponižnosti zahteval zase tako uporno, da mu je bilo treba izpolniti to željo, kajti sicer bi bil spal na škrlah.

Ko je Brotteaux uredil vse potrebno, je iz varčnosti in tudi iz previdnosti upihnil svečo.

»Gospod«, mu je dejal redovnik, »uvidevam prav čisto, kaj ste storili zame; toda, na žalost, za vas ne pomeni mnogo, da sem vam zato hvaležen. Naj vam Bog to šteje v dobro! To bi bilo za vas neizmerne koristi. Toda Bog ne šteje tega, kar ni bilo storjeno v njegovo slavo in je le izliv čisto prirodne kreposti. In zato vas prosim, gospod, da storite Zanj, kar vam je večalo srce storiti zame«.

»Oče moj«, mu je odvrnil Brotteaux, »ne delajte si skrbi in ne gojite zame nikake hvalečnosti. Kar delam v tem trenutku in kar ima v vaših očeh vse preveliko zaslužnost, tega ne delam iz ljubezni do vas: zakaj, dasi ste zelo ljubeznivi, oče moj, vas vendar poznam premalo, da bi vas ljubil. Tudi ne delam tega iz ljubezni do človeštva: zakaj nisem tako preprost kakor Don Juan, da bi mislil, kakor on, da ima človeštvo kake pravice; in ta predsodek mi pri takšnem svobodomislec, kot je bil on, žalosti. Delam to iz tiste sebičnosti, ki vzpodbuja človeka k vsem njegovim plemenitim in udanim delom, ker mu daje spoznavati v vseh bednih ljudeh sebe samega, ker budi v njem nagnjenje, da v nesreči svojega bližnjega obžaluje svoje lastno gorje, in ker ga navaja, da priskoči na pomoč smrtniku, ki je po naravi in usodi podoben njemu, tako zelo, da se mu zdi, da pomaga samemu sebi, ako

pomaga njemu. Delam to tudi radi tega, ker nimam drugega posla: zakaj življenje je ev toliki meri pusto, da se mora človek za vsako ceno razvedriti in da je dobrodelnost nekako dovolj neokusno razvedrilo, ki si ga privoščimo, ker nimamo drugih, bolj elastičnih; delam to iz ponosa in da imam neko vrolino pred vami; delam to slednjič, ker mi gre v sistem, in da vam pokažem, česa je zmožen brezbožnik«.

»Ne obrekujte samega sebe, gospod«, je odvrnil otec Longuemare. »Prejel sem od Boga več milosti nego jih je podelil do te ure vam; vendar sem manj vreden kakor vi in po prirodni zaslužnosti daleč za vami. Vi ne morete mene ljubiti, ker me ne poznate. Jaz pa, gospod, jaz vas ljubim bolj ko sebes samega, nič za to, da vas ne poznam: Bog mi tako veleval«.

Ko je tako odgovoril, je otec Longuemare pokleknil na škrl, in dokončavši svoje molitve, se je zleknil na slamnjačo ter pokojno zasul.

XIII.

Evarest Gamelin je zasedal drugič pri Tribunalu. Pred otvoritvijo razprave se je pogovarjal s svojimi tovariši porotniki o novicah, ki so dospele zjutraj. Med temi je bilo dokaj negotovih in napačnih; toda, kar se je dalo iz njih posneti, je bilo strašno. Združene vojske so obvladovale vse ceste ter korakale pod enotnim vodstvom, Vendée-ja je bila zmagovita, v Lyonu vstaja, Toulon predan Angležem, ki so tam izkrcavali štirinajst tisoč mož.

To so bile domače zadeve, ki so šle tem činovnikom do živega, v enaki meri pa so ti dogodki zanimali tudi ves ostali svet. V svesti si, da poginejo, ako pogine domovina, so videli v javnem blagru svojo osebno zadevo. In korist narodova, ki se je zlivala z njihovo koristjo, jim je narekovala njihova čustva, njihove strasti, njihovo zadržanje.

Žena in njeni poklici

Neka naša čitateljica nam piše:

Zelo hvalevredno je od »Jugoslovana«, da se je lotil vprašanja, ki zanima ženske vseh slojev in ki je zelo velikega pomena ne samo za ženske, ampak za ves narod. Listi, posebno feministični, poročajo o uspehih žen na vseh poljih, ki so bila do pred kratkim dostopna le moškemu, razmeroma pa prav malo čitamo o delu in uspehih tistih žen, ki so ostale zveste svojim ženskim poklicem. Malo ali nič čitamo o organizaciji specijelno ženskega dela pri nas, o pravilnem uveljavljanju tega ali onega izrecno ženskega poklica. Ravno ti ženski poklici se pri nas izvršujejo večinoma bolj diletantsko, brez vsake predizobrazbe ali z nezadostno strokovno izobrazbo, z druge strani pa ravno ženske s tako strokovno izobrazbo dobe pri nas kaj težko primerno mesto.

Trgovske šole in učiteljice so prenapolnjene, v gimnazije sili več ženskega naraščaja, kakor ga bomo potrebovali. Danes že nekako ugled zahteva, da šolamo hčerke prav tako kakor sina, četudi hčerka ni bogve kako nadarjena in moramo po dokončani maturi, ki jo je z muko prestala, šele misliti nato, kje in kako bo zdravila svoje bolne živce. Sicer ne navajam tega kot pravilo, vendar taki slučajji niso redki. Zato bi se smela šolati samo taka dekleta, ki jim študij ne dela težav, jih telesno ne slabi in od katerih je upati, da se bodo po svojem talentu in po svojem značaju znala v svojih stroki tudi uveljaviti.

Zasledujem že davno razvoj specijelno ženskih poklicev doma in v tujini in moram reči, da je naša meščanska družba sama kriva, če se specijelno ženski poklici pri nas ne razvijajo tako, kakor se razvijajo pri drugih, večjih narodih. Slovenci izhajamo vsi iz kmečkega stanu; če ni bil kmet oče, je bil kmet ded ali praded. In vendar se socialni razredi redkokoli tako zelo ločijo med seboj, kakor pri nas. Kontoristka ne pogleda prodajalke; učiteljica je šivilja človek iz drugega sveta; novopečenemu doktorju zaščitna sestra sploh ni človek, ampak samo stroj; meščanskošolski učitelj se čuti vzvišenega nad ljudskošolskim; vsaj ista, če ne večja distanca je med srednješolskim profesorjem in meščanskošolskim učiteljem, itd. Kdo bi našteval vse naše kaste in kaste. Pri nas se individualnost v nobeni službi ne upošteva, nikjer ne prideš v poštev kot človek, nihče te ne vpraša kdo si, kaj zmoreš, ampak vse te najprej vpraša: kakšen je tvoj uradniški in socialni položaj. Da vsako tako zlo najprej občuti ženska, kot šibkejši del človeške družbe, je jasno. Pri nas pride najprej vprašanje: čigava žena si. Če nimaš gospodarja, ki te legitimira, moraš biti pa že nekaj izrednega, da se uveljaviš v družbi.

Morda se enkrat pozneje še povrnem k temu vprašanju. Danes je le moj namen, da pokažem na nekatere ženske poklice, ki so se drugod zelo dobro obnesli in bi se dali brez dvoma tudi pri nas uveljaviti.

Kot prvi poklic, ki mi je najbolj simpatičen, naj navedem vrtnarstvo. Poznala sem ugledno, še mlado češko profesorico, ki je zbolela na živcih in morala vzeti daljši dopust. Mesto da bi se zdravila po sanatorijih, se je odpravila v Ameriko ter stopila tam v službo pri nekem velikem vrtnarskem podjetju. Dve leti je izvrševala vse posle, ki spadajo v vrtnarstvo in si pri tem popolnoma okrepila zdravje. Nato se je vpisala še na neko višjo vrtnarsko šolo, kjer je dosegla diplomu. Po dovršenih

študijah se je vrnila v domovino, kjer se ji je po ne malem trudu in boju posrečilo dobiti od države neko posestnico, katero je v kratkem času spremenila v sicer malo, toda krasno urejeno, moderno vrtnarsko šolo z internatom za 10—12 učenk. Imela sem priliko videti to šolo (žal so bile ravno počitnice) in kasneje tudi govoriti z eno izmed učenk. Na moje vprašanje, kako misli uporabiti svoje znanje, ki si ga je pridobila v vrtnarski šoli, sem zvedela, da ji je oče, ki je boljši posestnik v bližini mesta, prepustil kos zemljišča, da ga obdela po svoji volji. Imela je tedaj že svojo dekle, ki ji je pomagala pri delu in vozila pridelke v mesto; s ponosom mi je pripovedovala, da je očetu že povrnila ves obratni kapital, ki ga ji je posodil in da bo sedaj začela štediti, ker rada potuje ter namerava nadaljevati svoje študije, da bi lahko pozneje sama ustanovila tako vrtnarsko šolo.

Fotografija je poklic, ki je kakor nalašč ustvarjen za ženo, ker ne zahteva nikakega telesnega napora, je čeden, zahteva pa natančnost, umetniško razpoloženje in smisel za lepoto, ki je pač pri ženskah najbolj razvit.

Smisel za lepoto in udobnost bi bila ravno tako dobra podlaga za dekoraterko. Marsikatera premožna nevesta potrebuje nasveta, kako bi si uredila svoje stanovanje in marsikdo, ki si zida lastni dom, bi raje prepustil poklicni dekoraterki, da določi notranjo dekoracijo njegovega doma, kakor da to prepusti šablonskemu okusu slikarskega mojstra. Nisem se slišala, da bi se katera Slovenka posvetila tej stroki. Tudi v naših ženskih revijah občutimo pomanjkanje te vrste ženskih moči pri nas.

Umetnostna obrt bi dala marsikateri naši nadarjeni ženi lep zaslužek, posebno če bi bila dobro organizirana. Koliko denarja potrosimo za razna darila za god, za novo leto, za poroko itd. In če zraven še pomislimo, koliko skrbi nam delajo taki darovi pri nakupovanju in izbiranju! Poleg tega se nam navadno pripeti, da kupimo nekaj, kar ni niti praktično niti lepo in postane dar kmalu v napoto tistemu, ki ga je dobil. Spominjam se neke prireditve, ko je neka gospa darovala v šotor za razprodajo nič manj kakor šest takih nepotrebnih predmetov, ki jih je svoj čas dobila v dar. Dandanes izdelujejo spretno ženske roke iz lesa, usnja in kovine najrazličnejše predmete, ki so krasni in praktični in s katerimi bi gotovo vstregli vsaki obdarovanki. Pri nas ne dobimo ničesar v tej stroki.

Umetno krpanje bi v vsakem večjem kraju lahko preživljalo vsaj po eno žensko. Na Dunaju se mi je nekdaj raztrgala obleka. Ker nisem imela več takega blaga, sem bila že vsa obupana, da bom morala drago obleko zavreči. Gospodinja se mi je le posmešnila in je odnesla obleko. Drugi dan mi jo je prinesla in sem zaman iskala, kje je bila včeraj luknja. Plačala sem za to 80 Din, toda prihranila sem si strošek za novo obleko.

Bolnišča strežnica dobi zlahka zaslužka sicer le v velikih mestih. Pride v hišo po eno uro na dan, včasih več, včasih manj, kakor pač nanese potreba. Imamo v hiši bolnika, ki ga je treba obvezavati, ki mora dobivati injekcije, ali nimamo nikogar, da bi nam pomagal težkemu bolniku postlati, ga prenesti iz postelje na divan itd.; namenjamo v to svrhu izučeno bolničarko. Tak diplomirana bolničarka lahko izvršuje samostojno svoj poklic, ni od nikogar od-

visna; če je pridna in vestna, si kmalu pridobi obširno klijentelo in ima zelo dobre dohodke. Tudi to polje je še odprto našim ženam; ta poklic je posebno prikladen za poročene žene, ki jim na ta način ni treba biti cel dan iz doma.

Tako bi se dal navesti še marsikateri ženski poklic, ki bi se dal pri nas izrabiti in ki bi zagotovil ženski samostojnost ter bi se dal v veliki večini slučajev izvrševati doma, kar je za poročeno ženo velikega pomena. Nadejam se, da bodo te vrstice spodbudile tudi druge žene, da povedo svoje mnenje in svetujejo, katera panoga bi se pri nas še dala izrabiti. Ravno tako je potrebna posvetovalnica za ženske poklice in organizacija ženskega dela, da bi se ženske moči ne izkoriščale in da bi se izrabile tako, da bo nam ženam in našemu narodu v korist.

Žensko delo in naši izseljenci

V »Jugoslovanu« od 13. julija t. l. sem čital pod tem naslovom članek, ki obravnava zelo važno vprašanje, vprašanje ohranitve narodu in državi tistih mnogih tisočev Slovencev, ki se izseljujejo v tujino in se tam izgubljajo v tujem narodu. Zelo razveseljuje me, da so se naše žene začele zanimati za taka vprašanja; nikakor si pa ne morem misliti, da bi mogle ženske organizacije same kljub vsej dobri volji zadovoljivo rešiti to težavno vprašanje. Že izvedba programa, ki je bil v glavnih obrih začetna v omenjenem članku, bi zahtevala toliko sredstev, kolikor bi jih pri nas nobena ženska organizacija ne zmogla.

Vprašanje naših izseljencev se mora rešiti na čisto drugačen način. Kolikor je meni znano, so bili na naši banski upravi že pred kakimi petimi meseci storjeni prvi koraki v tem pravcu; izdelali so se obširni načrti, ki so bili odposlani na pristojno mesto. Z ozirom na to, da je že narod sam, doma in v tujini, začel spoznavati potrebo skorajšnje in pravilne rešitve vprašanja naših izseljencev, bi bilo želeli, da se poklicniki krogi zavamejo za stvar z vso resnostjo ter jo skušajo čimprej in čim pravilneje rešiti.

Zdi se mi pa pravilno, da se k temu delu pritegnejo tudi ženske, posebno v kolikor pride v poštev narodna vsgoja našega naraščaja in organizacija naše žene v tujini.

I. O.

Razgled po ženskem svetu

ANGLIJA

Ženska bolnica za obolenje na raku. Zdravniško-specijalistke za zdravljenje raka potom radija, so ustanovile bolnico za ženske, ki bolujejo na raku in so jo imenovala bolnico Marije Curie. Bolnica ima trideset postelj, ki so vedno vse zasedene. Poslopje, ležeče v velikem parku, je bilo prenovljeno po načrtu znane arhitektke Elizabeth Scott. Pred kratkim je bila bolnica slovesno odprta (deluje pa že devet mesecev). Otvoriti sta prisostvovala tudi francoski in poljski poslanik ter je bilo prečitano pozdravno poročilo gospe Curie, katera je želela zavodu najboljši uspehe.

Število brezposelnih žen stalno narašča. Število brezposelnih žen na Angleškem, ki je znašalo dne 8. julija 1929. 197.994 žen in 25.475 deklet, je naraslo tako, da je znašalo letos istega dne 458.300 žen in 41.800 deklet!

Odlikovanje žene na umetniško-obrtnem polju. Na neki veliki razstavi za umetniško obrt

v Londonu je bila odlikovana z zlatim križcem Miss Hope-Lucas, katera je razstavila krasna dela v kožni plastiki, torbice, mape, blazine itd. Miss Hope-Lucas je popolnoma hroma in privezana že dolga leta na svoj voziček.

Na isti razstavi je bila odlikovana z zlatim križcem še druga žena, Miss Me Ewen Osborne, ki je razstavila dela v metalni plastiki.

ZEDINJENE DRŽAVE

Študentkam različnih visokih šol je bilo stavljeno vprašanje, ali dajo prednost dobri karijeri, ali so za domače življenje z možem in otroci. Izkazalo se je, da je bilo samo 4 odstotkov študentk principijelno proti poroki, 32 odstotkov se jih je izreklo za dobro karijero v zvezi z domačnostjo z možem in otroci, celih 60 odstotkov je pa bilo za poroko brez vsakega poklica! Ako je imelo to važno vprašanje tak izid že na univerzi, kjer se dekleta pripravljajo za najvišje poklice in najlepše karijere, kakšen uspeh bi šele imelo v drugih, manj vrednih poklicih. Po izidu te ankete je jasno, da še davno ni pripisovati ženskam vso krivdo, če propada družina in če se žena preveč uveljavlja izven doma.

POLJSKA

Ženska organizacija za obrambo države je imela v Varšavi svoj III. kongres. Organizacija šteje okrog 10.000 članic in deluje posebno med študentkami srednješolskih zavodov, učiteljic ter višjih šol. Njen namen je usposobiti čim večje število žen za takojšnjo zasedbo vojskih služb, da bi zamoglo v slučaju vojne čim večje število moških vršiti vojaško dolžnost.

BOLGARSKA

Mednarodna ženska liga za mir in svobodo priredi svoje letošnje poletne tečaje na Bolgarskem, kjer obstoji Liga že od leta 1919. Predsednica Lige je gospa Karavelof, katera je nedavno slavila petdesetletnico svojega javnega delovanja. Tečaji bodo trajali od 20. avgusta do 15. septembra. Dopolodne se bodo vršila predavanja in poročila, popoldne bodo pa udeležence tečajeve obiskovale razne znamenitosti in prireditve.

RUSIJA

Pijanistka M. Indina, profesorica na leningradskem državnem konservatoriju, je bila odpuščena iz službe, ker se je branila poučevati ob nedeljah in o velikonočnih praznikih.

Poročniška pomoč je v Rusiji skrajno pomankljiva. Kako veliko število žen porodi v Rusiji brez vsake strokovne pomoči, lahko sklepamo iz tega, da je bilo v vsej Rusiji leta 1927. samo 5511 babic.

Iznajdba šivalnega stroja. 17. maja je preteklo slo let, odkar je Francoz Barthélemy Thimonnier, sin priprostega barvarja, izumil šivalni stroj. Po poklicu je bil krojač; čeravno mu je manjkalo najelemenarnejše znanje, si je ženijski krojač zamislil mehanični stroj, ki naj bi šival meslo človeške roke. Štiri leta se je ukvarjal s svojo iznajdbo ter pri tem popolnoma zanemaril svoj poklic; veljal je splošno za slaboumnega. Toda v letu 1829 je dosegel svoj cilj in leta 1830. je prijavil svoj patent. Ko je neki polujoči rudniški inšpektor videl zanimivo napravo pri delu, je takoj razumel njen pomen ter vzel Thimonnierja s seboj v Pariz. Tam mu je uredil delavnico, toda delavci so se uprli proti njemu, ker se jim je zdelo, da ogroža njihove interese, tako da je moral bežati. Šele mnogo let pozneje je dobil oficijelno priznanje ter se je njegov mali stroj izpopolnjeval od leta do leta in postal tako zvest pomočnik vsemu človeštvu.

Vrhnika, prečuden kraj ...

Čudo božje — Vrhnika, ti gosposko, nedeljsko dekle, kako si daljnolepa! Jaz, ki sem ves tvoj sem te gledal s široko odprtimi očmi, videl pa te nisem nikoli; še zdaj te gledam, kakor da bi se mi bleščalo, kakor da bi le zdaj in zdaj, migljaje in trepetaje, zablisnil tvoj bel sijaj iz daljine!

(Iv. Cankar, Moje življenje.)

Prelepa res je naša notranjska stran. Vendar je malo občudovalcev narave zaide na ta mali kotiček božjega vrta. Največji kraj v tej zemlji pa je Vrhnika. Vsak je občutil njeno lepoto. Ze rajna Šarovecova mati so rekli, da je Vrhnika le ena. Noben Vrhnčan, ki je odšel preko velike luže, ni pozabil rojstnega kraja. »Ne po ljubici, ne po materi ni jokal Amerikane, ko mu je bilo žalostno pri srcu; po tebi je žalost: »O ti svetega Pavla zvon, ki te slišal več ne bo!« (Cankar.) Prvi pa, ki je Vrhniki pogledal v obraz in njeno lepoto odkril, je bil naš Ivan s Klanca.

V ravnini pod kraškimi hoji in dolinami spi Vrhnika in sanja čase, ko je tu še valovilo jezero in butalo ob čeri. Nekateri hudomušno trdijo, da je le 14 km dolga pot od Kralovša preko vrhniških serpentin do Vrha pri Logatcu.

Pridi na Vrhniko s katerekoli strani hočeš, vsaka pot je zanimiva. Potuj z brzim Vrhnčanom ali avtobusom, povsod te pozdravljajo zeleni holmi na levi, na desni ti prepeva

bačne pesmi prostrani mah. Še bolj zanimiv je prihod v trg po notranjski železni cesti do Verda. Vlak sopiha po strmih ovinkih skozi ogromne gozdove, preko orjaškega borovniškega viadukta V nepretrgani vrsti smrek ti se prikaže in kmalu zopet izgine barska ravan pod teboj. V hladu smrek dosepeš v skalnate pešine Retovja, ki odseka v groze, da se poveže nate. Izpod njih privre na dan velika Ljubljana. Preko mostu in mimo valujočega polja te privede v par minutah pot v trg.

Potov pa, katera so stari Vrhnčanji eden poznali, se le malokdo posluži. Na cesti ne vidiš več starega Strička, ki je po dvakrat na teden vozil v Ljubljano in h kateremu si prisedel na voz. Z njim se je vozil naš Ivan Cankar v študentovskih letih domov in v Ljubljano. — Nekdaj tako romantična in življena polna pot po Ljubljani sameva. Na tako slavno čolnarstvo, na dobo, ko je bila Ljubljana skoro izključna pot na Vrhniko, spominja bandero čolnarskega čeha pri Sv. Trojici in številna dolga poslopja ob reki, kjer so bila velika skladišča. Tu so odlagali blago iz čolnov in ga nakladali na ogromne škriparjoče parizarje. Od tu dalje je pokal bil v rokah furmanov tja do Trsta. V zvezi s temi spomini na slavno preteklost, si bo zgodovinar ogledal, kje je stal rimski most čez Ljubljano, proučil rimski tabor pri farni cerkvi sv. Pavla in si ogledal stari rimski zid — ljudje mu pravijo ajdovski — ki je obloval ravan pod seboj in varoval pred napadi barbarov.

Komaj stopiš v trg, že te vabi nasproti bela nevesta na holmu, sv. Trojica. Visoki zvonik, moleč iznad smrekovih vrhov, se je s svojo beloto ostro zarezal v nebeško modrino. Noga sama te privede mimo ponižne cerkvice sv. Lenarta,

ki se je plaho stisnila ob rob sv. Trojice, na Klanec, ob katerem čipi prislonjena hišica kovača najlepše slovenske besede, Ivana Cankarja. Pot te vede dalje skozi smrekove gozdič na ravan, kjer se tišče kapelice križevnega pota cerkve kot piščeta svoje matere. V cerkvi za oltarjem šumi skrivnostno jezero, v gori pokopano, ki se bo razlilo in poplavlilo ravan pod seboj, ko bo svet postal hudoben. Za cerkvijo zadaj pošumeva mahovita Tičnica in ti pošepetava sladke besede, ki jih je sinoči govoril fant dekletu na uho. Okoli tebe poje bela cesta, polje in gozd, skriti lazi in dremotni gaji. Tu je življenje posuto s pisanim cvetjem.

Iz dalje te vabi tih Močilnik s svojimi navpičnimi, amfiteatralno se zaključujočimi stenami. Izpod črne noči podzemskih skal privre v prosojni mrak gostega zelenja mlada Ljubljana. Sv. Anton, sedeč v duplini, poslušaj prošnje možaželjnih devic, ki se vatekajo k njemu. Pojdi ob večeru v Močilnik in sedi na klopeco pri sv. Antonu. Zdelo se ti bo, da si v začaranem kraju, kjer vlada nad črno vodo, temnim drevjem in mogočnimi nad teboj molečimi skalami stoletni mir. Vzdrmiš se iz začaranosti, povzpneš se po ozki stezi na vrh skalnatih sten. Pred teboj leži Vrhnika. Cesta se kakor bel obroč ovija okoli nje. Male svetle hišice se stiskajo plaho ob rob sv. Trojice, proseč jo varstva. — Bodi pozdravljen, tih Močilnik, koliko sanj počiva v tvojem naročju!

Od daleč te pozdravlja iz Kurena sv. Miklavž iz stare skromne cerkvice tik ob strmim pobočju. V dobri uri te povede pot preko sv. Trojice in mične vasiče Stare Vrhnike v smrekove gozdove Kurena. Na klopecih v hladni orehovi senzi uživaš lep razgled pred seboj. Kraj ravnj pod Raskovcem se blišči bela Vrhnika. Nad tre-

petajočo solnčno ravnino se lesketajo vasi, ugašajo in užigajo se v čisti lepoti. Iznad morja barske ravnine se vzdigajo grički — samotni otoki, — od Vrhnike preko Sinje gorice, Blatne Brezovice in Bevč tja do Škofljice. Vzdigajo se nizke, s slamo krite kolibe, morje belih brez, košatih vrh in predrzo in nebo pomalajočih se jagnjeti. Bela cesta — Srebrni nit — se vije v matuško Ljubljano, ki jo v presojni megli ugledaš zgneteno okrog gradu. Daleč za njo predrzo moli svojo radovedno glavo Kum. Od tu spoznaš in čutiš slovensko vernost, ki je v znoju postavila po holmih in dolinah nad 25 cerkvic, kraljujočih od Zalostne gore in Krma do Ljubljanskega vrha in sv. Treh kraljev. Pred teboj leži zmalinčena Grmada, Savinjske planine, predrzni Storžič, zeleni Blegaš in tam nekje v megli mogočni Triglav. S težkim srcem se odtrgaš od sv. Miklavža.

Komur ni dosti prirodne krasote, naj jo mahtne v Stari malin nad pošastnega Linterna, ki bruhva vsakih 6 ur vodo na dan, ali pa na krasno razgledne sv. Tri kralje, ki kraljujejo nad Poljansko Rovtarsko in Podlipsko dolino.

Sit vrvenja in šuma posvetlosti, pojdi v senici ogromnih gozdov proti nekdanjemu mogočnemu bistiškemu samostanu. Ob sprehodu pod ogromnimi tristoletnimi lipami ti zvezete slika nekdanjega idiličnega samostanskega življenja tako živo, da se nekdanja ura po nevedoma zlije z zdanjjo. Odrtnal si se za nekaj ur svetu in užival tiho srednjega veka. Pomirjen v duši, pozdravljen v telesu se vrneš v trg.

Kdor je tako videl Vrhniko in ji pogledal v obraz, mu bo legla na srce žalost, široka in tiha kot barska ravan, ko bo odhajal iz nje, dokler ne bo zopet ogledal ljubljenskega obraza bele Vrhnike.

— e. —

Živa Ljubljana - mrtva Ljubljana

Ljudje pravijo, da je Ljubljana pusta, mrtva, dolgočasna in brez življenja. Tako zabavljajo na Ljubljano zlasti Ljubljanci sami, posebno zvečer, ko sede vsak v svoji družbi in se dolgočasijo na smrt, ker se nič ne zgodi čez dan, s čemer bi se dalo zvečer govoriti, kakor zna govoriti pač le Ljubljanci, to je nekoliko pozabljati. Če bi pa Ljubljanci vedeli, da so oni sami tista Ljubljana, na katero se jeze, se jim Ljubljana ne bi zdela več pusta in prazna kakor svet, predno ga je Bog ustvaril.

Ljubljana ni pusta in prazna in tudi dolgočasna ni za tiste, ki imajo odprte oči in ušesa. Kdor mi ne verjame, naj le stopi tja pred pošto, kjer čakajo ljudje na cestno železnico, ki jih bo vozila na Vič in v St. Vid, ali pa na mestni (rekli bi lahko tudi mastni) avtobus, ki bi jih potegnil kam na Dolenjsko. Kaj človek tam vse ne vidi in ne sliši! Ali ni n. pr. to zelo lepo in prijazno, če pripelje ata ob koncu meseca svojega sinčka za roko pred pošto, da ga popelje kopat tje kam na Savo, pa pobček reče: »Ata, kajne, danes bova pa zvečer kmalu doma, ker je mama rekla, da nimaš danes nič več denarja.« Pa tudi kuharice postajajo tam pred pošto in si vedo toliko povedati o svojih gospodarih in gospodarjih, da kar nehati ne morejo, ti pa mirno hodiš mimo njih in zbiraš bogate zaklade za svoje večerno opravljanje in obrekovanje — ali ni to prijetno? Ali pa glej tja na knjižarno, koliko ljudi si tam radovedno ogleduje knjige, in koliko si imajo navadno za povedati, posebno če gledajo knjige hkrati moški in ženske, kajti o tem ne more biti niti najmanjšega dvoma, da govore le o knjigah, če jih že tako verno gledajo. Tako vrvi in drvi mimo tebe ves ljubi dan živo in pisano ljubljansko življenje pred pošto, ki ga je treba le malo razumeti, da ti postane pred očmi še bolj živo in jasno, ampak oči je treba imeti, odprte oči! Za tistega pa, ki nima oči, je pa itak vseeno, ali je življenje okoli njega živo in pisano, ali pa če ga objema sama tema dolgega časa in puščobe.

Ali pa zvečer! Tam izpred pošte se tako lepo vidi na vse štiri strani sveta in na vsako stran te pripelje pot do kavarne, kjer sede lepi ljudje, ki se pogovarjajo, kako lepo je bilo »na morju« pri šmarjeških toplicah ali pa na Čatežu, potem pa smukajo drug za drugim do klobasarij, da ne poškodujejo lepih kavarniških miz s kakšno plebejsko jedjo. Odkar je šla moja žena tudi na morje za šmarno goro, hodim vsak večer pred pošto občudovat naš mili ljubljanski narod in njegovo veliko slast in poželjenje po klobasicah. Posebno ženske jih imajo prav rade, če sem prav videl.

Nikakor torej ni res, da bi bila Ljubljana tako mrtva kakor to pravijo ljudje, ki so hudobni ali pa slepi ali pa oboje skupaj, ampak še zelo živa je, včasih še preveč živa. Povedati moram pa, da tudi Maribor ni mrtev (da v Mariboru ne bo kakšne zamere).

Ni pa Ljubljana živa samo na znotraj in živa samo za tiste oči, ki tudi na znotraj vidijo, ampak tudi na zunaj je živahna, čeprav ne vsak dan. Zato je pa takrat toliko bolj živa, kedar je, kakor je to ravno ta teden, ki je ves poln lepih in veselih dni in dogodkov, ki jih pa tudi ne vidijo vsi, ker nimajo oči, potem pa stokajo, da nimajo o čem govoriti.

Če sem prav poučen, se ni prav nihče spomnil te dni na »porciunkolo«. Spomnile so se tega lepega praznika pač sejemarke, ki prodajajo pobožnim ljudem razne odpustke, drugi pa nihče. Jaz se pa tega praznika vsako leto spominjam, ker je takrat v Ljubljani tudi semenj za čebulo in česen. To so najbolj žlahtne rastline vsega božjega stvarstva in carstva in zato ne zamudim nobenega takega sejma. Ne kupujem pa tega blaga za sebe, ampak za druge, da imam s čim postreči svojim dobrim prijateljem, kadar se me spomnijo s kakšnimi lepimi besedami. Čebulo imam tako rad, da jo vedno nosim po kakšno glavico s seboj, ker človek nikdar ne ve, kdaj ga kod žena sreča, pa je ob takih prilikah dobro, če se človek potegne s čebulo čez oči, da se lažje zjoka od same ginjenosti nad ljubeznivim srečanjem; samo, če imam kakšen opravke na magistratu, jo pustim doma (ženo in čebulo), ker se na magistratu lahko zjokam tudi brez čebule.

Posebno živa pa se mi zdi Ljubljana te dni, ko jo je obiskalo toliko gasilcev. Mi v Ljubljani smo namreč vsi sami gasilci. Eni gase otrokom žejo po šoli in njenih naukih, drugi gase svojim bližnjim žejo po božjih stvarih, trgovci gase žejo po posvetnem blagu (drugim, ne sebi), jaz pa gasim vsem skupaj neodoljivo željo in hrepenenje po hudobnih lažeh. Cela Ljubljana se mi ne zdi samo te dni, ampak kar vedno eno samo veliko gasilsko društvo, ki ima vsak mesec tako okoli »prvega« svoj redni občni zbor v gasilskih centralah, kjer pa ne pretaka vode, ampak vse kaj boljše. Vodo naj pretakajo kremljari, če jo hočejo, mi gasilci pa vemo, da je voda kvečjemu za v ogenj, da je prej zmanjka.

Prav rad bi povedal o živi Ljubljani in o njenem gasilskem narodu še veliko lepega in dobrega, pa mi je ravnokar prinesel dober gospod nekaj denarja — prvega! To bi bila žena vesela, če bi bila doma — kjer je pa ni, sem pa jaz vesel. Tako vesel, da grem takoj gasit svojo žejo in svoje želje v prastaro domovino afriških levov tam na koncu Ljubljane.

Tam bom gasil svojo žejo in sanjal o lepih Minkah in drugih sladkih in še slajših imenih, dokler se »morje« tam nekje za šmarno goro ne bo posušilo. Takrat bo pa moralo biti žeje konec...

Alexander Castell:

Smrt pod giljotino

»In to je vaša zadnja beseda?«

»Da, moja zadnja beseda. In da vam še enkrat povem: če mi do jutri ne naštejete denarja, bodo menice s ponarejenim podpisom vašega očeta poromale na policijo.«

Jan Norrel, stari skopuh in krvožejni denarni dobitnik lahkomišelnosti v mestu, je z grozečim poudarkom izgovarjal besedo za besedo in iznad ščipalnika, ki se mu je zibal na koncu nosu sredi zariplo rdečega obraza, so njegove oči kakor noži prebadali mladega Morrisa Yalea, ki je stal pred njim, edinega sina starega Yalea, ki je trdilo Yale, Darrick - et Yale v dolgih letih trdega dela dvignil do svetovnega življenja. Bil je od mladih nog vaje očetovega bogastva, njegova dobra, boleha mati ga je ljubila in gojila kakor kaknega majhnega boga in nikoli ni imel prilike okusiti, kaj je delo. Z mladimi ljudmi, ki so bili lahkomišelnosti in iz bogatih družin kakor on, je zabijal dneve na sportnih igriščih in noči po barih in zabaviščih in razmetaval denar. Nazadnje pa mu je prav ob času, ko se je zapletel v ljubezen s kabaretno plesalko Florence, začel oče krajšati dnevni budžet. Bilo je med njima nekaj, čemur je Morris dejal ljubezen, Florence pa je vendarle neprestano terjala od njega denar. In da ne bi zapravil ljubezni te najlepše izmed žen, je Morris začel ponarjati menice svojega očeta, ki mu jih je Jan Norrel izplačeval za visoke obresti.

In zdaj je stari skopuh nenadoma terjal od njega, da menice poravnava. On je že od vsega začetka dobro vedel, da so podpisani ponarejeni, toda prav ta okolnost mu je najlepše šla v račun. Vedel je, da trdila Yale, Darrick et Yale ne bo marala doživeti javnega škandala in da mu bo pripravljena izplačati lepe denarce, samo da bo molčal. Sam pri sebi je na tistem računal, kaj mu bo vrgla ta transakcija. Do jutri... do jutri, je šepetal sam s seboj in si slastno mel roke.

Morris je s težko glavo stal sredi ceste, ki je obsajena s starimi drevesi ležala daleč zunaj v pozabljenem predmestju. Počasi je začel stopati proti mestu in je brezupno tuhtal, kako se bo izvil. Jaz moram najti kak izhod, si je mislil, jaz ga moram najti. Te sramote ne smem očetu prizadejati — pa mu ne smem. — Samo kje naj snam na vsem lepem visoko vsoto, da do jutri stari pijavki vrže v žrelo?

Spomnil se je svoje Florence — da, ona mu mora pomagati. Saj ni treba bog ve kaj — samo da bi mu za nekaj dni posodila dragoceni nakit, ki ji ga je bil kupil zadnjič. Gotovo bo prišel še čas, ko ji bo lahko tisočkrat povrnil to uslugo.

Toda mladi Yale se je motil. Ko je Florence zaprosil, se ji je nenadoma začelo muditi, ni ga utegnila poslušati do konca in je morala k vaji, prav hladno se je poslovila od njega in je samo služkinji naročila, naj ga spremi do vrat.

Torej takšna je bila njena ljubezen? Je vso pot tuhtal Morris, takole sem se zmotil nad njo. In ko je obupan pritaval do doma, si ni upal očetu pod oči, izognil se je večerji, češ da je nekaj bolan, šel v svojo sobo, vzel iz omare steklenico whiskeya, si natočil in v dušku izpil, potem pa je legel na divan in začel čitati večerni list, ki je čez vso prvo stran z debelimi črkami javljal vest, da bo jutri na vse zgodaj na dvorišču jetnišnice giljotiniran morilec Chester Dick-ki je ubil svojo ženo, da bi se polastil visoke zavarovalnice. Z naslodo je Morris čital ves čenek od konca do kraja in med branjem je v njem čezdalje jasnejša postajala misel: Jaz moram Norrela ubiti, jaz ga moram še nočjo ubiti, nobenega drugega izhoda ni. Ena sama misel mu je gorela pred očmi: moram ga ubiti, samo tako se lahko rešim sam in rešim tisoč mladih ljudi, ki jih Norrel prav tako davi kakor mene.

Počasi mu je večernik zdrsnil iz rok.

Skozi temno jesensko noč se je Morris vlekel po drevoredu do hiše, kjer je bil Norrel doma. Postal je, opazoval je nekaj časa okrog sebe, potem pa se je z rokami oprijel mrzle, železne ograje in se pognal čez njo.

V pritličju hiše je bilo eno okno odprto in v sobi je gorela luč. Morris je vedel: to je njegova

delovna soba. Tiho, sapo zadrževaje se je povzpел v okno. Čez trenutek je stal za zastorom in je gledal prostor pred seboj: stari Norrel je s hrbtom proti oknu sedel za mizo in štel denar; človek, ki je mislil njega naslednji dan suniti v prepad, je nič hudega sluteč izgubljen sedel pred njim in z desnicco z mize sipal novce v levo dlan, da je prijetno zvenelo, in štel: dva in šestdeset, tri in šestdeset...

Morris je počasi stopil bliže.

Na njegovi desni je na podstavku, črnem, kakor da bi bil iz ebenovine, stal majhen bronast kip boga Merkurja. Morris je revolver, ki ga je že tiščal v roki, potisnil v žep, segel po težkem kipu, ga tiho dvignil z obema rokama in ga zviška treščil staremu skopuhu v glavo. Stari Norrel se je zgrudil brez glasu, iz njegovih rok so se

novci zakotatili po tleh. Zvenk denarja je Morrisa preplašil, planil je v okno, preskočil ograjo in bežal proti mestu. Od groze in bega ga je obli-val znoj, srce mu je tolklo, kakor da mu zdaj razpoči, strah v grlu ga je dušil. Ustavil je prvi avtotaksi, ki se je pripeljal po cesti, sunil svojo adresu iz sebe in se sesedel v voz. Šofer ga je začudeno pogledal in pognal...

Ko se je drugo jutro razvedelo o umoru, se je šofer spomnil svojega nočnega potnika in je to srečanje javil policiji.

Ko so Morrisa konfrontirali s šoferjem, ga je ta takoj prepoznal Odtiski prstov, ki so jih našli na bronastem Merkurju, so ovajali, da je Morris zadnjič imel kipee v rokah. Stopinje v mehkih tleh pod oknom so se prav tako ujemale z njegovimi. Morrisa so aretirali in pod težo dokazov je priznal.

Razprava pred sodnim dvorom je bila kratka in dramatična.

Morris Yale je bil obsojen na smrt.

Sedel je v celici. Jutri, ob šestih zjutraj, bo padla sekira, mu bo ločila glavo od telesa in bo strahotno končalo njegovo mlado življenje. Bilo ga je groza.

— Jaz nočem umreti, je brezupno kričal v tesni, sivi prostor okrog sebe, milost, ljudje, jaz bi rad še malo živel.

Ruval si je lase iz glave, trgal je žalostno jetniško bluzo raz sebe. Strah, smrtni strah je grebel po njem, ga davil in mu mešal duha.

Skozi tesno okence, prekrižano z železnimi omrežjem, mu je v celico sijalo zahajajoče solnce. Poslednji žarki zahajajočega dne, poslednjega v njegovem življenju, so mu sijali v obupani, razjokani, obsojeni obraz.

Topi udarci so mu začeli udarjati na uho: to na dvorišču tešje zanj giljotino. In vsak udarec mu je bil kakor strašna smrt.

— Milost, milost, je ječjal Yale, saj sem vendar ubil skopuha samo, da bi rešil čast svojega doma in da bi otel stotine svojih drugih! Kaj bom moral zato prestati tako strašanske muke?

Padel je po lesenem ležišču, zunaj pa so trdo udarjali težki udarci. In po celici se je začela razliviati noč, njegova zadnja noč.

V celico je stopil kurat. Njegov prihod je Morrisa zdramil iz obupa.

— Ali imaš kakšno željo, kakšno zadnjo željo?

Mladi Yale je blazno strmel vanj in čez čas je zakričal v odgovor:

— Jaz hočem živeti, jaz hočem živeti!

Duhovnik mu je položil na čelu svojo dlan in mu rekel nekaj dobrih, mirnih besed.

— Koliko je pa že ura? je Morris vprašal s strahom.

— Stiri bo.

— Samo dve uri še. Nekaj strašnega je takole čakati, je ječal Morris. Ali je moj oče prišel?

— Ne, oče ni prišel.

Topo se je Morris zagledal predse — takole ga je zdaj zapustil ves svet, morlica.

Tiho, z molitvijo na ustnih, je kurat šel iz celice.

Nekje daleč — skoraj kakor da ni res — je ura bila polstetih.

Na hodniku so se oglašili koraki, bližali so se in so šli. Morris je napeto prisluhnul.

Vrata so se odprla. Štirje gospodje so prišli, med njimi kurat, s križem v rokah.

Morris se je trudno dvignil z ležišča. Kolena so mu klecala, da se je moral z roko opreti ob zid. Oči so mu od napete groze skoraj izstopile — kaj so mu prinesli ti ljudje, pomiloščenje ali smrt?

Eden izmed njih je nekaj prebral. Yale ni razumel, kar je čul. Potem je črno oblečeni umolknili. Potem sta dva izmed njih obstopila Morrisa, kurat je s svojo molitvijo stopil naprej in tako se je začel pomikati sprejod.

Skozi težka, z železjem obita vrata so stopili na prosto. Morris je začel glasove in se je ogledal. Okrog giljotine, ki se je visoko vzpenjala v sivo jutranje nebo, so se gnetli ljudje. Radovedneži, novinarji, ljudje, željni senzacij, so prišli, da bodo videli njegovo zadnjo uro.

Bilo ga je groza, korak mu je zaostal, toda človek za njim ga je sunil dalje. Tako so prišli

do lesenih stopnic. Tedaj je Morris zagledal ženo, ki je stala ob strani, v črnem svilenem plašču, spetem na prsih z dragoceno briljantno zaponko — Florence. Zastrmel se je vanjo, oči so mu obtičale na briljantih: bili so od njega.

Kaj je mar iz ljubezni prišla?

Iz ljubezni?

Vztrepetal je. — Jaz ne smem umreti, jaz ne smem umreti, je zakričal in se zdrnil, kakor da hoče pobegniti. Toda močje okrog njega so ga trdo prišli, ga zavlekli na leseni podstavi in ga pripeli ob desko.

— Milost, je bolšal Morris v množico, milo! dajte mi, da bom še malo živel. Jaz sem vendar še tako mlad. Matil mati, pomagaj mi.

Toda stopil je rabelj, mu odrezal ovratnik na suknjiču in mu glavo položil v okrogolino giljotine. Kurat je šepetal molče.

Državni pravdnik je dal znamenje.

— Pomagajte! je zakričal Yale. Strahotno je njegov krik prerezal jutranjo tišino.

Sekira je drsela navzdol.

Tam se je onesvetila Florence.

Morris Yale je planil pokonci.

Poleg njega je na tleh ležala podoba njegove matere, ki je visela nad divanom, šipa na sliki je bila sesuta. Luč na stojalu je gorela, dasi je skozi okno že sijal dan. Na mizi je stal kozarec, iz katerega je bil izpil whiskey, časnik je zmčkan ležal na tleh. Tapete nad divanom so bile razprskane. Žebelj, na katerem je visela materina slika, se je izdril in vse skup je zdrknilo na tla.

Yale je pogledal na uro. Bila je pet. Kaj je spal? Kaj so bile samo strašne sanje?

S prsti je šel čez znojno čelo, na katerem so mu leplili lasje. Ves moker se je zrušil nazaj na divan.

Polagoma se je zavedel vsega, kar je bilo res. Dancs mora vendar poravnati ponarejene menice! Jan Norrel čepi doma in ga čaka.

Potem se je spet zapovrstjo spomnil vseh grozotnih slik svojih sanj — umor, aretacija, obsodba, Florence, oče, giljotina. Val groznega mraza se mu je razlil po žilah.

Truden se je dvignil z divana, pa srečen obenem, da je bilo vse skupaj samo sen.

— Potem bom očetu, je polglasno govoril sam s seboj in počasi metal obleko raz sebe, da se okoplje, potem mu bom vse priznal, vse mu bom povedal, kako da je. On mi mora pomagati, svojemu edinemu sinu bo moral še enkrat pomagati — in ko bodo vse te strašne stvari za menoj, potem bom začel delati in novo življenje se mora začeti.

Nudimo kredit vsakomur

Brez vsakih formalnosti si lahko nabavite pri nas manufakturno blago na dolgoročno odplačevanje

Manufaktura

Reboud
Ljubljana, Aleksandrova 8

KMETIJSKA DRUŽBA V LJUBLJANI

TURJASKI TRG 3

je glavna zastopnica kmetovalcev v dravski banovini in šteje nad 380 kmet. podružnic in okrog 25.000 članov. Člani plačajo na leto 20 Din in dobivajo za to brezplačno strokovni list

VSAK KMET MORA BITI ČLAN KMETIJSKE DRUŽBE

»KMETOVALEC«

Ta list jim nudi strokovni pouk in navodila za umno gospodarstvo. Družba dobavlja članom tudi razne kmetijske potrebnosti.

Fr. Pavlica:

Vzorna kmečka občina

Naslovno ime si popolnoma lahko zasluži občina Prikazi na Češkem. Je to popolnoma kmečka vas brez katerihkoli javnih uradov ali tovarn, ki bi ji dajali značaj trga ali mesteca. Po svoji urejenosti, zlasti pa glede snage, prekaša marsikatero mesto in trg.

Prikazi ležijo koli 25 km za Olomucem ob lokalni železnici in privabljajo letno tisoče in tisoče kmetovalcev iz vse republike, ki prihajajo gledat njihovo kmečko združništvo. Vasica šteje 180 domov z okoli 1300 prebivalci, trirazredno osnovno šolo, velik zadržni dom s sokolsko telovadnico, gledališko dvorano, knjižnico, prostori za kmetijske tečaje, hranilnico, restavracijo in kavarno. Omeniti moram, da je tu druga gostilna ali restavracija nastala le iz potrebe tujskega prometa, sicer bi prejšnja mala domačina zadostovala. Dalje je v vasi okusno zidana kapelica, postavljena v spomin v vojni padlim občanem, sicer pa hodijo opravljat cerkvene pobožnosti v sosedno občino. V občini pa imajo lastno zadržno mlekarico, trgovino za prodajo in nakup domačih pridelkov, parno zadržno pekarno in postajo za oplemenjenje goveda in svinj. Pri vsem tem so ženske še na najboljšem; za poslano žito v pekarno dobijo vrnjeno pecivo po želji časa in kakovosti. V tej pekarni se družijo tudi gospodinje iz sosednih občin, in tako je možno dvakratno dnevno pečenje kruha, ki se prodaja tudi v bližnje industrijske kraje.

Vsemu temu pa daje moč, vzpodbudo, pa tudi denarna sredstva živinoreja, ki je že pred vojno slovela v tem kraju in potom katere se je vasica mogočno povzpela. Precej let pred vojno se je osnovalo v Prikazih živinorejsko društvo, ki je že do vojne zamoglo pokazati mnogo lepih uspehov, zlasti v pogledu zvišanja mlečnosti. Danes pa ima društvo 450 kontroliranih krav s starim rodovnikom, za katerih oplemenjenje skrbi 5 zadržnih bikov v starosti 2 do 8 let, v teži 500 do 1200 kg. Torej, kakor se vidi, vpoštevajo za plemo starejše bike, če tudi dosežejo visoko težo, ne kakor pri nas, ko padajo one prazne čenče, češ da je bik prestar in pretežek. Biki so v društvenem hlevu oskrbovani po posebnem upravniku. Iz rodovnikov sem se prepiral, da pohajajo ti plemenjaki od mater z mlečnostjo od 4000 do 5000 l, 4 do 4-5% tuč. mleka letno. Poleg bikov je tu v tej oskrbi tudi nekaj merjascev za društvene potrebe. Bikov skok plača zadržnik po 88 Kč (160 Din).

Vsakoletno se vrši v Prikazih plemenski sejem, ki privabi dobre kupce, da plačajo z nakupom bikov in telič zadržnikom njihov trud. Mlečna kontrola se izvaja tedensko po državnem kontrolnem asistentu, katerega delokrog se razteza tudi na sosedno občino.

Da se ne bi mislilo, da so v Prikazih v tako zvani bogati pokrajini Hana samo večje kmetije sem že preje navedel število domov in število kontroliranih krav. Kar je preko tega števila krav, je samo še narasčaj. Večina posestnikov ima po 5 do 10 ha, nekateri po 20 ha in samo eden kmet poseduje 100 ha zemljišča. Je pa to prvovrstna zemlja, s katero bi se mogle i pri-

merjati le še nekatere površine v naši Slovenski Krajini.

Ker imajo Prikazi tudi svoj mali trg s krasnim spomenikom svobode in je vsa vas tlakovana, torej brez najmanjšega prahu in brez občestnih jarkov, je razumljivo, da so vsi hlevi v popolnoma zaprtih dvorih za ulico, kjer je vse betonirano, da se

dragocena gnojnica ne izgublja.

Iz Prikazov ne gre nihče za zaslužkom v tovarne, kar je posebna redkost v republiki Českoslovaški. Kmet se s ponosom oklepa svoje grude in ne tiči tako v zemljedelski krizi, kakor sem to slišal v mnogih drugih vaseh tudi rodovitne pokrajine Hane.

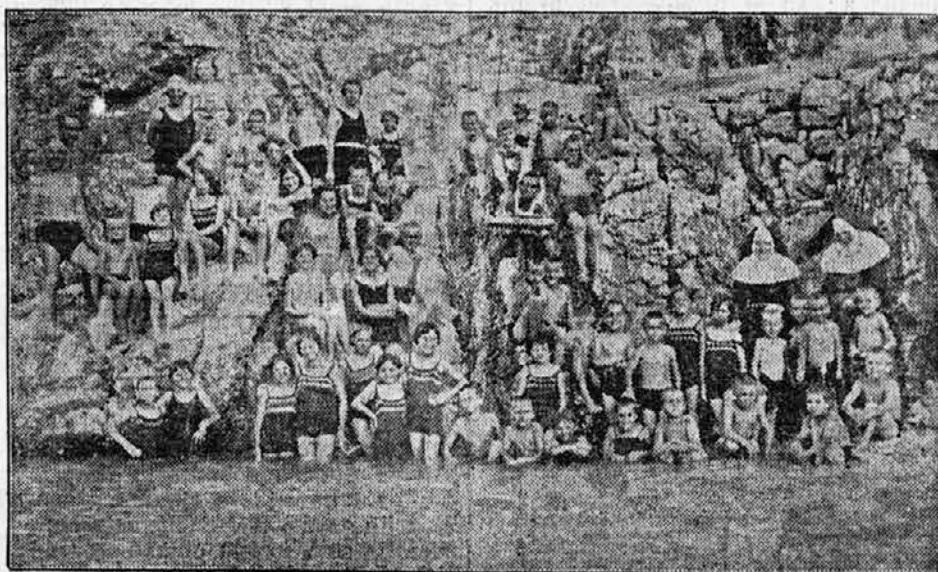
Počitniška kolonija dece banovinskih zavodov

Naši banovinski zavodi pošljejo otroke, ki so potrebni po šolskem letu solca in zraka, vsako leto kot počitniško kolonijo na morje v Vrbnik na otoku Krku. Letos je kolonija odšla iz Ljubljane 4. julija, vrne se pa jutri v ponedeljek 4. avgusta.

Oskrbovancev iz banovinskih zavodov, ki so deležni oddiha na morju, je 48, in sicer dečkov

odidejo na igrišče v gozdiček nad morjem do večerje. Po večerji se igrajo na šolskem vrtu, dokler ne ležejo okoli 20. ure k počitku. V spalnicah zavlađa kmalu popoln mir, malčki zaspe prijetno utrujeni od kopanja in igranja in se zjutraj osveženi in okrepani zbude.

Ob hladnem vetrovnem ali oblačnem vremenu se ne morejo kopati in solnčiti, zato se spreha-

in deklic v starosti od 5—13 let. Kolonijo vodi referent za zaščito dece v oddelku za socialno politiko in narodno zdravje banske uprave. Temu vodstvu sta pridruženi še dve šolski sestri in potrebno število pomočnic ali prefektin. Zdravstveno nadzorstvo kolonije je pa poverjeno okrožnemu zdravniku v Vrtniku.

Kolonija v Vrtniku

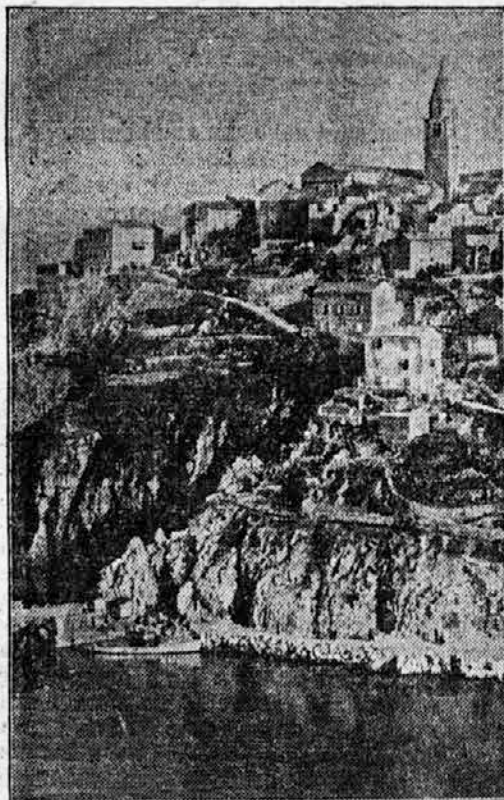
Kolonija je nastanjena v prostorih meščanske in osnovne šole v Vrtniku, in sicer prebivajo deklice v meščanski, dečki pa v osnovni šoli. Na razpolago so jim spalnice. Svoje prostore ima tudi nadzorstvo. Prostorna telovadnica služi za obednico. Tu se mudijo tudi podnevi, če se ne igrajo in ne šetajo po lepem senčnatem šolskem vrtu.

Kopajo in solnčijo se malčki v južnem delu mestnega kopališča v idiličnem zalivu.

Življenje v koloniji

Otroci vstajajo zjutraj ob 7. uri in ko se umijejo in oblečejo, opravijo jutranjo molitev. Ko dobe zajutrek, odidejo nato k morju, kjer se solnčijo in kopajo po predpisih higijene do poldneva. Med tem dobe tudi predjužnik. Okoli poldneva kosijo, na kar se do 15. ure odpočijejo. Med počitkom do južine jih pregleda vsak tretji dan zdravnik. Po južini se gredo zopet kopat in solnčiti. Okoli 18. ure se oblečejo ter

jajo ali igrajo. Če je pa slabo vreme, da ne morejo z doma, se igrajo v dvorani; nadzornice in prefektinje jim pripovedujejo bajke in povesti, ali pa telovadijo proste vaje. Največje veselje pa imajo malčki vsaki ponedeljek, ko jih

tehtajo. Ze ves teden pred tehtanjem se menijo o tem in njih veselje je nepopisno, ko zvedo, da so med tednom pridobili na teži.

Otroci so zdravi in zadovoljni

Vsi oskrbovanci so se že prve dni vidno okrepcali, po prvih tednih je pa njih zdravstveno stanje naravnost sijajno. Ne samo zdravo podnebje in zdrava morska voda, tudi obilna in okusna hrana restavracije kolonije gosp. Antona Petriča v Vrtniku pripomore k temu. Malčki so pridobili že prvih 15 dni pol do 2 in pol kilograma na teži. V Vrtniku je razen tega izredno dobra voda in tudi higijenske razmere so povsem zadovoljive. Zupanstvo in ravnateljstvo obeh šol je kolonistom in vodstvu zelo naklonjeno, za kar jima gre iskrena zahvala. Pa tudi pošteno in pridno prebivalstvo Vrtnika izkaže naši deci ob vsaki priliki svoje bratske simpatije in naklonjenost. Lahko si mislimo, kolikega pomena je enomesečno kopanje in solnčenje naše dece ob morju v Vrtniku, bivši naselbini Frankopanov s slikovito lego in izredno zdravim podnebjem.

Po morju še na deželo

Uspeh v zdravstvenem in vsakem drugem pogledu letovanja kolonije bo pa šele viden, ko bodo otroci po vrnitvi iz morja prebili še nekaj

tednov na kmetih po naši Gorenjski. Uživali bodo krasote naših krajev prepojeni z morskim solncem, ki jim je osvežilo telo in duha do začetka novega šolskega leta, ko bodo morali zopet v šolske sobe; pa ne mračni in bolelni, temveč zdravi, z žarečimi obrazi in bistrim duhom.

Kdor ve, kaj je mladina, da je na njej vedno zgrajena bodočnost, in sicer na zdravi in dobri mladini, ta bo tudi cenil požrtvovalnost in skrb naše banske uprave za svoje najdražje — za deco, ki ji usoda ni naklonila, da bi s svojimi sredstvi privoščila poštenega oddiha med počitnicami.

Gospa Marija Ružička-Strozzi, slavna hrvatska dramska igralka, ki praznuje 3. avgusta t. l. svojo 80-letnico

Zdravniška posvetovalnica

G. C. K. v P. p. S. V. — Posameznih zdravnikov načelno ne priporočamo. Imena strokovnih zdravnikov najdeje v vsakem adresarju in izvesti lahko zanje v vsaki lekarni.

G. K. R. v K. — Ali res verjameste vse, kar elišite ali borete? Kaj se vse ne piše in ne tiska! To je čisto navadna prevara, brezvesten atentat na žepne takih nesrečnih bolnikov, ki jim žalibog ni moči pomagati.

»Nesrečnež.« — Anonimno v koši! G. P. S. v L. — Sodeči po podatkih v Vašem dopisu, bi Vam že naprej nasvetovali zdravilišče v Radencih pri Radgoni. Radenska Slatina Vam nudi najmanj isto, kot navedena v inozemstvu.

G. F. H. v V. — Poskusov, »sakovrstnih«, izumetničenih in priprostitih so delali vedno dovolj, in jih bodo tudi v prihodnje. Marsikaj pa, kar pride v novine, je ali napačno razumljeno, ali pretirano, skoro vedno pa preuranjeno. Potem je umevno, da razočaranja ne morejo izostati.

G. Z. R. v Z. — Rdeč nos je večjemu nesreča, ne pa sramota. Obrnite se na kakega strokovnega zdravnika za kožne bolezni. Najprej je treba dognati vzrok rdečice, potem jo šele lahko zdraviti. To pa more izvesti samo strok vna preiskava.

Zdravniška posvetovalnica. G. A. G. v L. — Za infekcijo je potrebno poleg specifičnih, bolezni povzročajočih mikroorganizmov tudi gotovo količino kali, ki vdre v telo, ne glede na primerno stopnjo njihove virulence (živosilnosti). Da bi n. pr. en sam, vrhu tega še morda oslabil bacil že zadoščal, da povzroči že katerokoli bolezen, kot mislite vi, je zmotno.

G. D. V. v Z. — Palica, okrog katere se ovijata dve kači, velja kot nekak znak zdravilstva tudi še danes, dasi nikakor ni modernega izvora. Grški bog Aeskulap je veljal pri starih Grkih kot zaščitnik zdravnikov in pomočnik bolnikov. Njegovo znamenje je bila omenjena palica s kačama, ki se tudi še danes imenuje Aeskulapova palica. Tudi naš goz, naša največja, a ne strupena kača, nosi ime Aeskulapove kače. Sicer pa to Aeskulapovo žezlo nikakor ni grškega izvora. Grki so si ga izposodili od Babiloncev, pri katerih so zdravniki imeli že svoj znak: zdravniško palico, seveda samo z eno krog nje se ovijajočo kačo.

G. D. V. v A. — Če iz izkušnje veste, da tobaka ne prenašate in da Vam kajenje ne stori dobro, pustite ga vendar. Sicer število cigaret, ki jih dnevno pokadite, res ni veliko, toda, če ga ne prenašate, ga opustite. Morda trpite na idiosin-kraziji, t. j. posebni občutljivosti na pram tobakov in njegovim, pri kajni nastajajočim produktom.

G. Č. J. v P. — Edin nasv. brez odlašanja k zdravniku!

G. E. T. v D. — Vzemite eno žlico okisovokislega svinca in jo vmešajte v 1 liter vode. V to raztopino namakajte čedne prtene krpe, ki jih pomakajte na obolelo mesto, vsaj po noči. Po dnevi si obolelo kožo lahko mažete z inotiolom ali granugenom. Če bi to v par dneh ne izdalo, pa vsaj potem k zdravniku.

G. V. D. v S. K. p. C. — Ne obsojajte, da vas ne obsojajo! Zdravnik ima popolnoma prav, le lepo se mu pokorite. Da vam ne utegne ali tudi ne more razlagati jako zapletenih odnosov v vaši bolezni, nam je sedaj ko smo prečitali vašo pismo, pač lahko umevno.

CONTINENTAL

PISALNI STROJI

so vsled zanesljivosti najcenejši in najboljši!

Samoprodaja:

IVAN LEGAT

MARIBOR * LJUBLJANA

Vetrinjska 30 Prešernova 44

Tel. int. 24-34 Tel. int. 25-98

MEDIĆ & ZANKL

D. Z. O. Z.

LASTNIK FRANJO MEDIĆ

Tvornica olja, firneža, lakov in barv

Centrala: LJUBLJANA

Podružnica: MARIBOR-NOVI SAD

Anton Mohor:

Otroške želje

»Šofiral bom, ko bom velik,
se vozil križem svet;
po beli cesti vetru lik
bo drl moj Chevrolet.«

»V letalu bom letel
se v Afriko peljal,
iz zračnih vam višin vesel
pozdrave bom poslal.«

»V raketi pa bom jaz frčal
ko strela, grom in blisk
tja, kjer bleščeh zvezd je dom,
tja — k Bogu na obisk.«

»Jaz pa že zdaj sem Sokolič,
ves zdrav in ves krepak,
kot Malej, Štukelj, Primožič —
svetovni bom prvak...«

Giovanni Pascoli:

Dve deklici

V neki vasi, ki ji imena nočem povedati, sta živeli nekoč dve deklici, ki ju ne mara imenovati. Ena, mlajša, je bila dobra in misleča, kot angelček, ki je prišel na svet zaradi nebeske službe; druga pa je bila muhasta in svojeglava, recimo, kot hudiček, ki je ušel od nekega tam doli v dneh obilnega dela, ko niso njegovi utegnili paziti nanj.

In je imela druga v resnici sredi nekoliko razkuštranih laskov nekak plamenček, ki se je videl v solncu ves zlat; ona prva pa je nosila na svojem bledem licu in v zamisljenih očih nekak nebeski sijaj.

Pa je angelček nekega dne zajokal, ne vem, zakaj. Kdo tudi naj vé, zakaj angelčki jokajo, ko se jokajo? Hudiček pa se je smejal, o, kako se je smejal, in nihče ni vedel zakaj. Seveda, kdo naj vé, zakaj se hudički smejejo? In se mnogokrat smejejo... Tako sta takrat oba gledala, eden v jokanje, drugi v smeh in sta videla, o, videla čudo čuda!

Kaj?
Tistemu smejočemu so se nitke, zlate nitke pletle, curljale in vile izmed belih zobcev ter se družile v velike šopke. Drugemu pa so se lili iz oči potoki solz, da so se vili po tleh tokovi svetlih vod. In so se med temi potoki jasnih solz sklonili oni šopki lesketajočih se smehov tako, da je nastal zlat mostiček nad srečno rečico. Medtem ko sta se obe deklici začudili, pa je nekdo, ki je prebral mnoge knjige in bil učen mož, dejal:

»Sestrici,« učen mož je bil namreč brat obeh sestic, »sestrici, v življenju sta jok in smeh, bolest in radost in je vse to prav; eno, da se osvežimo z njim navznoter, drugo pa, da nas s toplim žarkom ogreje. Ka-

dar pa nam solze prekrižajo cesto z rečico, je potrebno, da prestopimo rečico bolesti po lepem mostičku radosti. Gospod je rekel: Blagor jim, ki gredo s smehom po tej solzni dolini!«

O p o m b a : To je pripovedoval pesnik svojima sestricama, ko sta se bili skregali. Napisano je bilo meseca oktobra 1884.

Danilo Gorinšek:

Poletno sankanje

Kdor ne moreš doumeti,
da se sankajo poleti,
glej Bojančka - razkuštranka!
Dolga deska kar počez,
v sankah - hlačkah kar čez les
sanka, kar le da se.

Solnček z neba mu smehlja se.
To Bojančku že preseda:
»Kaj režiš se?« solnček vpraša.
Solnček se smeje oglašja:
»Srajčka ti skoz hlačke gleda!«

Nekaj o spanju

Človek potrebuje zadostnega spanja, ker je za naše telo najboljše krepilo, ki se ne da nadomestiti z ničemer drugim. Dokler se človek še razvija in raste, potrebuje več spanja nego odrasli. Za male otroke je najbolje, da spijo, kakor dolgo sami hočejo. Do 6. leta naj spijo 12 ur, do 12. leta 10 ur, do 20. leta 9 ur; kar je manj, je premalo. Odrasli naj pa spijo 8 ur, poleti lahko tudi samo 7 ur, pozimi pa 9 ur. Spalnica mora biti visoka, prostorna, svetla in solnčna soba. Pred vsem je pa potrebno, da je v njej dober, svež in čist zrak. To dosežemo na ta način, da pustimo okna dan in noč odprta. Paziti je pa treba, da nam mrzli veter ne piha na obraz. Sicer pa mrzli zrak krvi zelo dobro dene. Če spimo v čistem svežem zraku, se drugače dne počutimo mnogo bolj okrepani in sposobni za delo,

kakor če spimo v zaprti, s slabim zrakom napolnjeni sobi. Če ravnamo vedno tako, se nam ni treba bati, da bi se prehladili. Nezdravo in neprijetno je nadalje nositi podnevi in ponoči isto spodnje oblačilo; srajco, ki jo nosimo podnevi, obesimo čez noč tako, da se more prezračiti in posušiti; prav tako pa tudi ponočne srajce čez dan ne smemo stlačiti pod blazino ali kam drugam. Sicer pa je za utrujenega človeka najbolj prijetno in udobno, če spi neoblečen. Vzglavnica naj tudi ne bo previsoka!

Janko Samec:

Pesem božjih pastirjev

Pasejo, pasejo božji pastirji
bele ovčice po svetlem vsemirju,
in na čarobne nebeske piščali
piskajo pesmi o Nedici mali.

Pa se vprašujejo: »Kaj pa zdaj dela?

Ali je žalostna, ali vesela? —

Ali pa zdajci nje kodrasta glava

trudna v naročju že maminem spava?«

Bog jih zasliši in brž jim odvrne:

»Vidim skoz noč in oblake srebrne

usteca drobna, kak v snu se smehljajo

belim zvezdicam, ki v daljah migljajo...«

A za odgovor na sredi vsemira
godba nebeskih piščali zavrja
v pesmi polnočni takó prelepó
kot še nikoli, nikoli takó!

Cebra

Konj je bil človeku v vseh časih ljub in cenjen spremljevalec. Uporabljal ga je za vožnjo, jahanje in dirkanje, pa tudi v boju je že pokazal konj velika junaštva, ki jih zgodovina nikoli ne bo pozabila. Dandanes izgublja bolj in bolj na svoji ceni, kajti motorna vozila in nova bojna sredstva ga povsod izpodrivajo. Po

velikih mestih, kjer je bilo poprej na tisoče konj, je dandanes že skoraj nepoznan.

Poleg domačih konj najrazličnejših pasem, poznamo pa tudi še vedno divje konje. Nekateri so zares še potomci pravih »divjakov«, po večini pa so le podivjani nasledniki nekdanjih domačih prednikov. Tako je pred vsem v Ameriki. Naš pravi konj ima tudi divje sorodnike

in med prvimi je treba omeniti afriško cebra.

Ze pogled na to lepo žival nam pove, kam spada. Vsa, prav vsa je zelo podobna konju, samo da je mnogo manjša in lepo progasta. Cebra živi, kakor smo že dejali, v Afriki; tam se v ogromnih čredah pase po prostranih neobljudenih planjavah. Po naravi je plašna, in če zasliši le najmanjšo nevarnost, napne ušesa in pobegne. Teči zna zelo naglo. Hípoma izgine zasledovalcu v daljavi. Sicer se pa rada druži z antilopami in divjim govedom.

Če cebra napade lev ali leopard se, če je sama, reši le z begom ali pa podleže. Če jih je več skupaj, se postavijo napadajoči zveri v bran s kopiti. To napravijo tako, da staknejo glave skupaj, z nogami, ki so na zunanem robu kroga, pa bijejo divje proti zveri. Udomačiti se cebra ne da, vsaj tako ne, da bi se dala porabiti za dela, kakor se uporablja konj, v cirkusih pa jih često vidimo, kako izvajajo razne lepe in zanimive vaje.

Bolni zbravoga nosi

Med tem, ko je volk reševal svojo kožo in hladil gorke udarce, je hotela lisica sestra poskušati, ali bi se ne dalo še kaj nagoditi. Splazila se je v hišo, kjer so bile ženske postavile kvas, omočila glavo v godljo in zbežala.

A volk njej nasproti: »Kako ti učiš in svetuješ! Mene so vsega premlatili.«

»Ej, bratec! Res, tebi so izpustili nekoliko krvi; a glej, meni lezejo možgani iz glave. Mene so bolj premikastili kot tebe; komaj, komaj še lezem.«

»Res je!« pravi volk. »Saj ti res ni mogče hoditi; sedi name, da te ponesem.«

Lisica mu je zlezla na hrbet in volk jo je nesel. Lisica sestra prav široko sedi na volčjem hrbtu in tiho prepeva: »Bolni zbravoga nosi; bolni zbravoga nosi.«

»Kaj pa ti, sestra, govoriš?«

»Ej, bratec, govorim pač: Zdravi bolne-

ga nosi.«

»Tako, sestra, tako!«

Uganka

Mož je tih in samosvoj
in na solnce rad ne hodi,
le v nočeh temotnih rad
po samotah skritih blodi.
Če nevarnost mu preti,
skriva brž se pod bodice;
in zato le malokdo —
vidi smrček mu in lice.

*

Rešitev uganke v prejšnji prilogi: oblaki. Rešitev je prejelo uredništvo 21. Izžrebana je bila in dobi nagrado: Dragica Vidrih v Celju, Mariborska cesta 1. Rešitve današnje uganke naj se pošljejo do srede 6. avgusta uredništvu mladinske priloge »Jugoslovan« v Mariboru, Aleksandrova cesta 24.

Čarovnica Riju

Japonska pripovedka.

V neki vasi ob gorskem jezeru sta živela pred davnimi časi mož in žena, ki sta imela sina in hčer. Hči je bila starejša in se je imenovala Riju, sinu je bilo ime Take. Riju je bila zelo lepa in je vsem ugajala; ker starši niso dovolj pazili nanjo, je postala zelo ošabna in nelepega vedenja. Take, ki je bil pošten in dober človek, se je žalostil nad tem in je poizkušal spraviti svojo sestro na boljšo pot. Toda starši so se vselej zavzeli za hčer, češ, da ji je brat nevoščljiv radi lepote in ljubezni vseh. — Take je bil potr in ni dejal ničesar več, le na skrivaj je sestro opazoval.

Riju je bila prebrisana deklica in si je zaželela, da bi gospodovala nad ljudmi in nad vsem, kar imajo. V vasi je bilo mnogo premožnih ljudi in preden je prišla Riju na misel čez vse gospodovati, so živeli v lepem miru med seboj. Take je uvideval vsak dan bolj, da ima njegova sestra slabe namene in ko je zapazil, da hodi vsak dan k neki stari čarovnici in ji nosi tolarje, je vedel, da se hoče naučiti čarovnije in je bil še bolj potr. Toda molčal je in čakal ugodnega trenutka, ki bo staršem odprl oči. Ta trenutek je prišel. Ko neke noči ni mogel spati, je zaslišal šum na vežnih vratih. Šel je in pogledal. Vrata so bila samo priprta. Ko je pogledal skozi špranjo, je videl, kako hiti njegova sestra k jezeru. Šel je za njo in se skril za debelo deblo. Tedaj je videl, kako se je pripognila in utrgala neko zelišče, ga dela v usta in v tistem hipu se je spremenila v zmaja. — Zmaj pa je šel v jezero in je izginil.

Čez eno uro se je vrnil, izpljunil zelišče in Riju je bilo zopet lepa deklica kot poprej in je hitela domov. Take je šel za njo v svojo sobo in ni mogel spati do jutra. Zjutraj je povedal staršem vse, kar je videl. Ti pa so bili hud, češ, da laže in so ga zapodili za vedno od hiše. Take je sklonil glavo in šel s težkim srcem od svojih staršev. Denarja ni imel in ko je prodal kos za kosom svoje obleke, je moral prositi kruha.

Tako je hodil iz kraja v kraj, dokler ni prišel do morja, kjer je stala ladja in gospodar njen mu je dovolil, da se pelje z njim.

Ko je prišel čez morje, je bil še v večji stiski. Prišel je v samoto, sedel na drevesni štor in razmišljal. Velik neskončen gozd je bil pred njim, nikjer nobenega človeka, on pa je bil sam in lačen.

Ko je držal roke na obrazu, je naenkrat začutil gorko sapo in ko je dvignil glavo, je zagledal pred seboj velikega tigra. Presenečen je gledal vanj in se ni upal ganiti. Toda tiger mu ni storil ničesar, prijazno godrnja se je pritisnil k njemu kot mačka in se mu prilizoval. Nato je tiger dvignil eno svojih tac in spregovoril: »Reši me te zanjke, ki me muči že dolgo časa, ker ne morem sam odstraniti moč-
ne žice.«

Take se je spravil naglo na delo. S pomočjo koničastih kamnov se mu je kmalu posrečilo odstraniti žico, in oba sta se oddahnila.

Ljudje nas vedno preganjajo, z zanjkami, s trupom in drugim. Nekoč sem stopil v zanjko, utrgal žico in ušel, a zanjke se nisem mogel iznebiti. Ljudem sem napovedoval boj; ti seveda si izjema, ker si dober. Kadar me boš potreboval, ti bom na uslugo.«

»Nikogar nimam na svetu in rad sprejemam

tvoje prijateljstvo,« je odgovoril Take.

Tiger je poskočil z zdravo nogo in obljubil, da se kmalu povrne. Res se je vrnil s slonom, ki je nesel poln hrbet drevesnih debel, jih vrgel na tla in pričel graditi hišo iz njih.

Ko je bila hiša narejena, mu je pogrnil tiger po tleh — dragocen kožuh in mu dal raznih jedil. Ze dolgo ni Take tako mehko in brezskrbno spal, ko ta večer.

Tako je živel več let brez vse skrbi. Tiger je skrbel zanj in mu donášal vsega, kar je potreboval.

Naenkrat se je v njem porodilo hrepenenje po domu in prosil je tigra, da bi smel odpotovati.

»Tvoji starši so najbrže že mrtvi,« mu je dejal tiger, »in tvoja hudobna sestra ti streže po življenju. Ostani tu!«

Take je odmajal z glavo. »Če ostanem tu, bom umrl radi domotožja.«

Tiger je uvidel, da ga ne more zadržati. — »Spremil te bom,« je dejal. »Biti moram v tvoji bližini, če me boš rabil.«

In dejal mu je, naj sede na njegov hrbet. V kratkem času sta prišla do morja, tiger je planil v vodo in ker je bil dober plavalec, ga je naglo in varno prenesel čez morje.

Ko sta prišla v bližino Takejevo rojstne vasi, je pokazal tiger Takeju čarodejno zelišče; kdor ga nosi na sru, se mu prikaže vsako začarano bitje v svoji prvotni postavi, in če vrže malo tega zelišča nanj, se zopet spremeni v to, kar je bilo poprej. Nato se je tiger skril v grmovje, da bi mu bil lahko v pomoč, če treba.

Ko je prišel Take v vas, ni videl žive duše. Vse hiše so bile zapuščene in prazne. Tudi njegovih staršev ni bilo. Le sestra ga je sprejela vsa vesela in mu dejala, naj počaka, da prinese

njemu najljubše jedi. Med tem pa mora neprestano tolči na boben, da bo po glasu vedela, kje je.

To mu je pa ukazala samo zato, da ne bi stikal po hiši in po vasi. Komaj je sestra odšla in je začel bobnati, sta se prikazali iz špranje na tleh dve podgani. S pomočjo zelišča je spoznal, da sta to njegov oče in mati. Od začudenja je nehal bobnati. Podgani sta skočili na boben in bobnali z repom.

»Zbeži,« sta dejali, »zakaj sestra, ki je uničila vse, je šla k jezeru, da se spremeni v zmaja in prišla bo nazaj in te bo požrla, kot je požrla vse vaščane, kar jih ni spremenila v živali. Beži, ti praviva!«

Take je bil tako presenečen, da je pozabil s pomočjo zelišča spremeniti podgani zopet v svoje starše. Skozi okno je zagledal prihajajočega zmaja in zbežal; tudi podgani sta se skrili.

Ko je sestra-zmaj videla, da ni več brata, je bruhnila žveplo in ogenj skozi nosnice in letela za njim. Dohitela ga je kmalu in odprla žrelo, da bi ga požrla. Ko je tiger, skrit v bližini, to videl, je planil na zmaja, ga zgrabil pod vratom in mu odklal glavo. V črni krvi se je zmaj zvil in poginil.

Take se je tigru zahvalil, a ta mu je odgovoril, da je poplačal samo svoj dolg in se je vrnil v svojo domovino.

Take pa je šel v rojstno hišo in spremenil s pomočjo čarovnega zelišča podgani v očeta in mater. Tudi drugim je pomagal. Razni ljudje so bili začarani in ptiče in golazen; on jim je dal zopet prvotno podobo in vas je oživela. — Vsi so se zopet veselili svojega življenja.

Taka in tigra pa je vse hvalilo in ju niso pozabili še do dandanašnjega dne.

ANT. KRISPER

Ljubljana

Mestni trg 26

Stritarjeva 3

NUDI VELIKO IZBIRO

čevljev za otroke od Din 24.— do Din 116.—

„ „ dame „ „ 116.— „ „ 198.—

„ „ gospode „ „ 149.— „ „ 255.—

Velike zaloge usnjatih izdelkov, in sicer damskih torbic, kavčikov, turistovskih predmetov itd.

Najnižje cene!

Točna postrežba!

Ant. Rud. Legatov

Enoletni trgovski tečaj v Mariboru

(Odobren od Ministrstva trgovine in industrije v Beogradu)

Učni predmeti v šolskem letu 1930/31:

nauk o trgovini in menicah,
enostavno, dvostavno in ameriško
knjigovodstvo,
trgovsko računstvo,
slovenska korespondenca in kontorna
dela,
srbsko-hrvatski jezik in korespon-
denca,
nemška trgovska korespondenca,
gospodarski zemljepis,

blagovnanstvo,
slovenska stenografija (sistem Ga-
belsberger),
strojepisje in nauk o pisarniških
strojih,
lepopisje,
slovenščina,
nemščina,
nemška stenografija (enotni sistem),
italijanščina.

Končni izpiti in izprijevale pod državno kontrolo

Lastni penzionat za dečke

Začetek dne 2. septembra

Prospekti brezplačno pri ravnatelju zavoda, Maribor, Vrazova 4

A. Šarabon

Ljubljana

Ustanovljeno leta 1886

Ceniki na razpolago

Uvoz kolonijalne robe - Veletrgovina
z deželnimi pridelki - Veleprazarna
za kavo - Mlini za dišave - Glavna
zaloga rudninskih vodâ

Načrte in proračune

za zgradbe izvršuje
Tehnični biro „Tehna“
Ljubljana, Mestni trg
25/I. Zahtevajte poset
inženjera-arhitekta

Nasvete za nove gradbe

načrte, proračune in
nadzorstva izvršuje po
zmerni ceni gradbena
in arhitektonična inžen-
derska pisarna: Teh-
nični biro „Tehna“,
Ljubljana, Mestni trg
št. 25/I.

Tvornica šampiljk

Teodor Rabič

Ljubljana
Kolodvorska ul. št. 24
Šampiljke v moderni
izdelavi

KRASNE ZAVESE
v zalogi trdke
A. & E. Skabernè, Ljubljana

Preselitev

Cenj. občinstvu vljudno naznanjam, da se preselim s
4. avgustom iz Kolodvorske ulice št. 26

na Miklošičevo cesto 15

Zahvaljujem se za dosedanje naklonjenost ter se bom
potrudil, kakor dosedaj še nadalje svoje cenj. odjemalce v
vsakem oziru kar najboljšo zadovoljiti.

Teodor Rabič

Štampilje in grafični izdelki
Ljubljana

Najceneje

se oblečete, ako kupite na-
rejene moške in deške ob-
leke domačega izdelka pri

Josip Olup

Ljubljana, trg 2

(na vogalu)

V zalogi ima veliko izbiro kamgarna,
sukna, hlačevine, klobukov, čepic, pe-
rila. Obleke se izvršujejo po naročilu v
najnovjši fazoni in po najnižjih cenah

Moje geslo je
dobro blago,
nizke cene

Lisler-motorje,

mlečnice, čistilnike, slamo-
roznice, sadne preše in mline

Franc Štupica

trgovina z železnino

LJUBLJANA, Gosposvetska cesta 1

Pluge, brane in vse druge polje-
delske stroje ima vedno v zalogi

Monopolna zaloga smodnika itd.

Kreditni zavod za trgovino in industrijo

Brzjavni naslov: KREDIT LJUBLJANA

Ljubljana

Telefon št. 2040, 2457, 2548, 2706 in 2806

Obrestovanje vlog, nakup in prodaja vsa-
kovrstnih vrednostnih papirjev, deviz in
valut, borzna naročila

Peršernova ul. št. 50
(v lastnem posloplju)

Predjumi in krediti vsake vrste, eskompt
in inkaso menic, in kuponov, nakazila v tu-
in inozemstvu, safe-deposits itd.

DELNIŠKA DRUŽBA PIVOVARNE „UNION“ I LJUBLJANA

PIVOVARNA IN SLADARNA. TOVARNA ZA SPIRIT
IN KVAS v Ljubljani I, poštni predal št. 45

PODRUŽNA PIVOVARNA
(preje T. Götz) v Mariboru

Priporoča svoje izborne izdelke in sicer
SVETLO IN CRNO PIVO, v sodih in steklenicah
PEKOVSKI KVAS — CISTO RAFIN. ŠPIRIT

Telefon: { Ljubljana 2310 in 2311
Maribor 2023

Brzjavi: Pivovarna Union { Ljubljana
Maribor

Službene objave

Razglasi osrednje vlade

Razglas o kurzih listin, izdanih na zlato ali inozemsko valuto, za mesec julij 1930.*

Da bi se pravilno pobirale takse po zakonu o taksah in pravilno določala pristojnost za sojenje, je gospod minister za finance glede na dejstva, da se menjava vrednost listin, izdanih na zlato ali inozemsko valuto, proti dinarju, določil z odločbo br. II.—97.264 z dne 22. julija 1930. nastopne kurze, po katerih se morajo preračunavati na vrednost dinarja vse listine, ki se glasé na zlato ali inozemsko valuto, ter se morajo po tem znesku pobirati takse po zakonu o taksah in sicer:

1 napoleonodor	Din 218—
1 turška zlata lira	> 247—
1 angleški funt	> 274.40
1 dolar	> 56.40
1 kanadski dolar	> 56.10
1 nemška zlata marka	> 13.50
1 zlat zlot	> 6.35
1 avstrijski šiling	> 8.—
1 belg	> 7.90
1 pengö	> 9.90
1 braziljski milreis	> 6.35
1 egiptovski funt	> 281.50
1 urugvajski pesos	> 51.—
1 argentinski pesos	> 20.50
1 turška papirnata lira	> 26.80
100 turških piastrov	> 26.80
100 zlatih francoskih frankov	> 1096.—
100 francoskih frankov	> 222.—
100 švicarskih frankov	> 1096.—
100 italijanskih lir	> 295.40
100 nizozemskih goldinarjev	> 2270.—
100 romunskih lejev	> 33.55
100 bolgarskih levov	> 41.—
100 danskih kron	> 1511.—
100 švedskih kron	> 1516.50
100 norveških kron	> 1511.—
100 pezet	> 655.—
100 drahem	> 73.10
100 češkoslovaških kron	> 167.30
100 finskih mark	> 142.—
100 letonskih lat	> 1086.65

Ti kurzi veljajo za čas od dne 1. do dne 31. avgusta 1930. ter se morajo uporabljati tudi v nastopnih primerih:

1. ko se sprejema kovano zlato — napoleonori in zlate turške lire — pri državnih blaginjah ob plačevanju davkov in drugih državnih dohodkov;
2. ko se pobirajo luške takse, o čemer izda oddelek za davke potrebna navodila;
3. kot obračunavalni tečaj za angažiranja in potrošnje po proračunu za leto 1930./1931. pri vseh državnih izplačilih v tujih valutah; in
4. ko se sprejemajo za kavčijo obveznice naših poveljnih državnih zunanjih posojil v zlato, 7%no in 8%no Blaire & Comp. in 7%no Državne hipotekarne banke, emitiranih v New Yorku, za preračunavanje dolarjev v dinarje.

Iz oddelka za državno računovodstvo in proračun ministrstva za finance v Beogradu, 22. julija 1930.; br. II.—97.264.

* »Službene novine kraljevine Jugoslavije« z dne 30. julija 1930., št. 171.

Razglasi kraljevske banske uprave

II. — No. 22.720/1.

Razglas

Z razglasom kraljevske banske uprave Dravske banovine v Ljubljani od 29. julija 1930., II. — No. 22.720 za dan 14. avgusta 1930, razpisani politični obhod in razlastitvena obravnava za zgraditev klančine na železniški postaji Grosuplje se s tem prelaga na dan 20. avgusta 1930.

Radi tega bodo seznamek prizadetih zemljišč in dotični načrti razloženi vsakomur v vpogled med uradnimi urami v občinskem uradu občine Grosuplje do dne 19. avgusta 1930.; ustne ali pismene ugovore pa morejo udeleženci vložiti pri sresnem načelstvu v Ljubljani do dne 17. avgusta 1930.

V ostalem ostanejo v veljavi določbe gori cit. prvega razglaš.

Ljubljana, dne 1. avgusta 1930.
Kraljevska banska uprava Dravske banovine.
Pomočnik bana: dr. Pirkmajer.

V. No. 4432/5. 1794—3—1

Dodatek

k razglasu kraljevske banske uprave Dravske banovine v Ljubljani o licitaciji V. No. 4432 z dne 25. julija 1930.

Dodatno k razglasu o licitaciji za oddajo del za ureditev cestišča z dvojno površinsko prevlakom s katranom oziroma asfaltom na banovinskih cestah Pesnica—Sv. Lenart, Vojnik—Dobrna, Celje—Laško in Celje—Rogatec objavlja kraljevska banska uprava, da se bodo na

licitaciji dne 11. avgusta 1930.

sprejemale tudi alternativne ponudbe za ureditev cestišča z asfaltnimi emulzijami v mrzlem stanju, odnosno flakovanje z malimi kockami.

Tozadevni posebni pogoji in za ponudbo potrebni podatki so na vpogled med uradnimi urami v prvem odseku tehničnega oddelka kraljevske banske uprave v Ljubljani.

V ostalem veljajo določila prvega razpisa.

V Ljubljani, dne 1. avgusta 1930.

Kraljevska banska uprava
Dravske banovine.

VI. No. 16849.

Pregled nalezljivih bolezni v Dravski banovini od dne 15. julija do dne 21. julija 1930.

Srez	Ostali	Na novo oboleli	Odravali	Umrli	Ostali v oskrbi
Skupina tifuznih bolezni.					
Brežice	5	2	1	—	6
Celje	5	2	1	1	5
Celje (mesto)	—	1	—	—	1
Dolnja Lendava	1	1	—	—	2
Kamnik	1	—	—	—	1
Konjice	2	—	—	—	2
Laško	1	1	—	—	2
Litija	2	—	—	—	2
Logatec	1	—	—	—	1
Ljubljana (srez)	3	3	1	1	4
Ljubljana (mesto)	3	1	—	—	4
Maribor desni breg	—	1	—	—	1
Maribor (mesto)	—	1	—	—	1
Murska Sobota	3	—	—	—	3
Novo mesto	—	1	—	—	1
Prevalje	1	—	1	—	—
Ptuj	—	2	—	—	2
Radovljica	1	—	—	—	1
Slovenjgradec	—	1	—	—	1
Šmarje pri Jelšah	—	1	—	—	1
Skupaj	29	18	4	2	41

Griža. — Dysenteria.

Ljubljana (srez)	1	—	—	—	1
Maribor levni breg	1	—	—	—	1
Novo mesto	—	5	—	—	4
Skupaj	2	5	—	—	6

Škrlatinka. — Scarlatina.

Brežice	1	—	—	—	1
Celje	6	2	3	—	5
Celje (mesto)	3	—	—	—	3
Kamnik	8	—	4	—	4
Kranj	1	—	—	—	1
Kočevo	1	—	—	—	1
Krško	1	4	—	1	4
Laško	9	—	4	—	5
Litija	2	—	—	—	1
Logatec	1	—	—	—	2
Ljubljana (srez)	24	—	6	—	18
Ljubljana (mesto)	8	2	2	—	8
Ljutomer	4	—	—	—	4
Maribor desni breg	4	—	4	—	—
Maribor levni breg	3	1	1	—	3
Maribor (mesto)	9	3	4	—	8
Murska Sobota	2	1	—	—	3
Prevalje	5	—	—	—	5
Ptuj	3	—	1	—	2
Ptuj (mesto)	1	—	1	—	—
Šmarje pri Jelšah	1	—	—	—	1
Skupaj	97	13	30	1	79

Ošpice. — Morbilli.

Konjice	10	1	3	—	8
Skupaj	10	1	3	—	8

Davica. — Diphtheria et Croup.

Brežice	5	1	1	1	4
Celje	8	1	6	—	4
Celje (mesto)	1	—	—	—	1
Gornji grad	—	1	—	—	1
Kranj	2	—	2	—	—
Kočevo	1	—	1	—	—
Krško	1	2	—	—	3
Laško	1	3	1	1	2
Litija	2	—	1	—	1
Logatec	3	—	—	—	3
Ljubljana (srez)	3	2	1	—	4
Ljubljana (mesto)	5	1	1	1	4
Ljutomer	2	—	2	—	—
Maribor desni breg	1	—	1	—	—
Maribor (mesto)	3	1	2	—	2
Novo mesto	2	—	2	—	—
Prevalje	1	—	1	—	—
Ptuj	—	3	—	—	3
Slovenjgradec	4	3	1	—	6
Šmarje pri Jelšah	2	2	2	—	2
Skupaj	47	20	24	3	40

Srez	Ostali	Na novo oboleli	Odravali	Umrli	Ostali v oskrbi
Nalezljivo vnetje možganov. — Meningitis cerebrospinalis epidemica.					
Celje (mesto)	1	—	—	—	1
Ljubljana (srez)	1	—	—	—	1
Maribor levni breg	1	—	—	—	1
Skupaj	3	—	—	—	3
Dušljivi kašelj. — Pertussis.					
Brežice	2	2	—	—	4
Celje	3	2	1	—	4
Kamnik	8	4	—	—	12
Kranj	39	1	—	—	40
Murska Sobota	2	—	—	—	2
Šmarje pri Jelšah	—	2	—	—	2
Skupaj	55	11	1	—	65
Šen. — Erysipelas.					
Celje	2	—	—	—	2
Konjice	1	—	—	—	1
Krško	—	1	—	—	1
Ljubljana (mesto)	1	—	—	—	1
Ljutomer	1	—	—	—	1
Maribor desni breg	2	1	—	—	3
Maribor levni breg	1	—	—	—	1
Maribor (mesto)	—	1	—	—	1
Ptuj	—	1	—	—	1
Radovljica	1	—	1	—	—
Skupaj	9	4	1	—	12
Krčevita odrevenelost. — Tetanus.					
Celje	1	1	—	1	1
Kranj	1	—	1	—	—
Skupaj	2	1	1	1	1
Vranci prisad. — Anthrax.					
Maribor desni breg	—	3	2	—	1
Ptuj	3	1	4	—	—
Skupaj	3	4	6	—	1
Vnetje priušesne slinovke. — Parotitis epidemica.					
Konjice	2	—	—	—	2
Skupaj	2	—	—	—	2

Ljubljana, 29. julija 1930.

Po odredbi bana:

Zdravstveni inspektor:

Dr. Mayer.

Razglasi sodišč in sodnih oblastev

Pr. 1001/30—6. 1802

Oklic.

Zoper tožečo stranko Ljekarna k Sokolu Ph. M. Gustav Proche, Brčko, Bosna, koje sedanje bivališče je neznan, je vložila pri podpisnem razsodišču tvrdka »Lavija mentol droždjenka«, Zagreb, tožbo zaradi Din 3.213.— s prip.

Na podstavi tožbe je razpisana ustna razprava pri podpisnem razsodišču v Ljubljani, Kongresni trg št. 9, v razpravni dvorani, na dan

26. avgusta 1930. ob šestnajsti uri.

V obrambo pravic tožene stranke Ljekarne k Sokolu Ph. Mr. Gustav Proche se postavlja za skrbnika g. dr. Pegan Vladislav, odvetnik v Ljubljani.

Razsodišče ljubljanske borze za blago in vrednote.
V Ljubljani, dne 31. julija 1930.

Nc I 106/30—2. 1789—3—2

Amortizacija.

Na prošnjo Znidar Janeza, posestnika iz Vel. Mengša št. 29, se uvaža postopanje za amortizacijo hranilne knjižice Ljudske posojilnice v Ljubljani št. 72.019 z vloge 2500 Din na ime Znidar Anton, ki je bila prosilec baje ukradena.

Imetnik te hranilne knjižice se pozivlja, da uveljavi svoje pravice v šestih mesecih, ker bi se sicer po tem roku izreklo, da je hranilna knjižica ob veljavo.

Okrajno sodišče v Kamniku,
dne 30. julija 1930.

E 475/30—6. 1777

Dražbeni oklic.

Dne 9. avgusta ob poldevetih bo pri podpisnem sodišču v sobi št. 9 dražba nepremičnin: zemljiška knjiga Mar. vl. št. 169.

Cenilna vrednost: 14.904 Din 70 p; vrednost pritlikline: 1045 Din Din; najmanjši ponudek: 9936 Din 50 p.

Pravice, katere bi ne pripuščale dražbe, je priglasiti sodišču najpozneje pri dražbenem naroku pred začetkom dražbe, sicer

bi se ne mogle več uveljavljati glede nepremičnine v škodo zdražitelja, ki je ravnal v dobri veri.

Glede podrobnosti se opozarja na dražbeni oklic, ki je nabit na uradni deski tega sodišča.

Okrajno sodišče Laško,
dne 4. junija 1930.

E 596/30—6. 1798

Dražbeni oklic.

Dne 20. septembra 1930. ob poldevetih bo pri podpisnem sodišču v sobi št. 5 dražba nepremičnin: zemljiška knjiga Sv. Jurij nad Tinjem, polovica vl. št. 32.

Cenilna vrednost: 3657 Din; najmanjši ponudek: 2458 Din.

Pravice, katere bi ne pripuščale dražbe, je priglasiti sodišču najpozneje pri dražbenem naroku pred začetkom dražbe, sicer bi se ne mogle več uveljavljati glede nepremičnine v škodo zdražitelja, ki je ravnal v dobri veri.

Glede podrobnosti se opozarja na dražbeni oklic, ki je nabit na uradni deski tega sodišča.

Okrajno sodišče Laško,
dne 23. junija 1930.

Razglasi raznih uradov in oblastev

St. 29/18/1

Objava.

Potni list št. 4941, ki ga je izdala dne 11. novembra 1929. uprava policije v Ljubljani na ime Šiško vič Albin, se proglašaja za izgubljenega in se s tem razveljavlja.

Uprava policije v Ljubljani,
dne 30. julija 1930.

Aufgebot.

Es wird zur allgemeinen Kenntnis gebracht, dass

1. der Fabrikmeister Willi Bläcker, ledig, wohnhaft in Bled in Jugoslavien, vormals in Wuppertal-Ronsdorf,
2. die Johanne Margarete Land, ledig, ohne Beruf, wohnhaft in Wuppertal-Ronsdorf, Kurfürstenstrasse 43, die Ehe miteinander eingehen wollen.

Die Bekanntmachung des Aufgebotes hat in den Gemeinden Wuppertal und Bled zu geschehen.

Einsprüche sind bei dem Unterzeichneten innerhalb 14 Tagen einzureichen.

Wuppertal-Ronsdorf, am 29. Juli 1930.

Der Standesbeamte:

In Vertretung: Panzer.

Siegel:
Preuss. Standesamt
Wuppertal-Ronsdorf.

Stev. 6763/II. 1791—2—1

Razpis.

Direkcija državnega rudnika Velenje razpisuje na dan 18. avgusta 1930. ob enajstih nabavo

300 m³ jamskega lesa.

Pogoji se dobe pri podpisani.

Iz pisarne direkcije drž. rudnika Velenje.

1792

Objava.